

پناهگاه مسلمان

حصن المسلم من أذكار الكتاب والسنة

تأليف

سعيد بن علي بن وهف القحطاني

ترجمه ی

یونس یزدان پرست

مراجعة و تصحيح

إسحاق بن عبد الله دبيري العوضي

المترجم بوزارة الشؤون الإسلامية

والأوقاف والدعوة والإرشاد

وكالت المطبوعات والبحث العلمي

١٤٢٧/١٣٨٥ هـ

فهرست مطالب

ص	عنوان	م
۱۰	تقدیم	۱
۱۳	مقدمه مترجم	۲
۱۵	مقدمه مؤلف	۳
۱۶	فضیلت ذکر	۴
۲۰	أذکار هنگام بیدار شدن از خواب	۵
۲۳	دعای پوشیدن لباس	۶
۲۴	دعای پوشیدن لباس نو	۷
۲۴	دعا برای کسی که لباس نو پوشیده است	۸
۲۴	دعای هنگام در آوردن لباس	۹
۲۴	دعای هنگام داخل شدن به توالت	۱۰
۲۵	دعای هنگام خارج شدن از توالت	۱۱
۲۵	ذکر قبل از وضو	۱۲
۲۵	ذکر بعد از اتمام وضو	۱۳
۲۶	ذکر هنگام خارج شدن از منزل	۱۴
۲۶	ذکر هنگام داخل شدن به منزل	۱۵
۲۶	دعای رفتن به مسجد	۱۶
۲۷	دعای داخل شدن به مسجد	۱۷
۲۸	دعای خارج شدن از مسجد	۱۸
۲۸	أذکار أذان	۱۹

ص	عنوان	م
۳۰	دعای بعد از تکبیر تحریمه و قبل از فاتحه (دعاهای استفتاح)	۲۰
۳۳	دعای رکوع	۲۱
۳۴	دعای هنگام برخاستن از رکوع	۲۲
۳۵	دعای سجده	۲۳
۳۶	دعای نشستن در میان دو سجده	۲۴
۳۷	دعاهای سجده تلاوت	۲۵
۳۷	تشهد	۲۶
۳۸	درود بر رسول الله ﷺ بعد از تشهد	۲۷
۳۹	دعا بعد از تشهد آخر و قبل از سلام	۲۸
۴۲	أذکار بعد از سلام نماز	۲۹
۴۶	دعای نماز استخاره	۳۰
۴۷	أذکار صبح و شب	۳۱
۵۶	أذکار خواب	۳۲
۶۱	دعای هنگام غلتیدن از پهلو به پهلو در شب	۳۳
۶۲	دعای موقع هول و هراس و پریشانی هنگام خواب	۳۴
۶۲	اعمالی که پس از دیدن رؤیا یا خواب بد باید انجام گیرد	۳۵
۶۳	دعای قنوت در نماز وتر	۳۶
۶۴	ذکر پس از سلام نماز وتر	۳۷
۶۴	دعا به هنگام غم و اندوه	۳۸
۶۵	دعا به هنگام مشقت	۳۹

ص	عنوان	م
۶۶	دعای هنگام روبرو شدن با دشمن یا صاحب قدرت	۴۰
۶۷	دعای کسی که از ظلم فرمانروا می ترسد	۴۱
۶۸	دعا علیه دشمن	۴۲
۶۸	دعای کسی که از گروهی می ترسد	۴۳
۶۸	دعای کسی که در ایمان دچار شک و وسوسه شده است	۴۴
۶۹	دعا برای ادای قرض و بدهی	۴۵
۷۰	دعای وسوسه در نماز و قراءت قرآن	۴۶
۷۰	دعا برای انجام کار مشکل	۴۷
۷۰	آنچه که مرتکب گناه باید بگوید و انجام دهد	۴۸
۷۰	دعای طرد شیطان و وسوسه هایش	۴۹
۷۱	دعای هنگام حادثه‌ی ناگوار و یا شکست در کار	۵۰
۷۲	تبریک به کسی که صاحب فرزند شده و جواب آن	۵۱
۷۲	دعا برای محافظت فرزند	۵۲
۷۲	دعا برای مریض هنگام عیادتش	۵۳
۷۳	فضیلت عیادت مریض	۵۴
۷۳	دعای مریضی که از زندگی ناامید شده است	۵۵
۷۴	تلقین لا إله إلا الله به شخص در حال احتضار	۵۶
۷۴	دعای انسان مصیبت زده	۵۷
۷۵	دعای بعد از خروج روح و بستن چشمان میت	۵۸
۷۵	دعا برای میت در نماز جنازه	۵۹

ص	عنوان	م
۷۷	دعا در نماز میّت برای کودک	۶۰
۷۸	دعای تسلیت گفتن	۶۱
۷۸	دعا هنگام نهادن میّت در قبر	۶۲
۷۹	دعای بعد از دفن میّت	۶۳
۷۹	دعای زیارت قبور	۶۴
۷۹	دعای هنگام وزیدن باد	۶۵
۸۰	دعای موقع رعد و برق	۶۶
۸۰	دعای طلب باران	۶۷
۸۱	دعای هنگام باریدن باران	۶۸
۸۱	ذکر پس از باریدن باران	۶۹
۸۱	دعا هنگام باران زیاد	۷۰
۸۱	دعای رؤیت هلال [ماه نو]	۷۱
۸۱	دعای هنگام افطار کردن	۷۲
۸۲	دعای قبل از غذا خوردن	۷۳
۸۲	دعای پایان غذا	۷۴
۸۳	دعای مهمان برای میزبان	۷۵
۸۳	دعا برای کسی که به ما آب دهد یا قصد آب دادن داشته باشد	۷۶
۸۳	دعای روزه دار برای خانواده‌ای که نزد آنان افطار کند	۷۷
۸۴	روزه داری که بر سفره حاضر شود و نخورد	۷۸
۸۴	اگر شخصی به روزه دار دشنام داد یا اهانت کرد بگوید	۷۹

ص	عنوان	م
۸۴	دعای دیدن میوه‌ی تازه	۸۰
۸۴	دعای عطسه و آداب آن	۸۱
۸۵	جواب کافری که عطسه زند و خدا را ستایش کند	۸۲
۸۵	دعای تبریک ازدواج	۸۳
۸۵	دعای کسی که ازدواج می‌کند	۸۴
۸۵	دعای کسی که خادم و یا شتری می‌خرد	۸۵
۸۵	دعای قبل او همبستر با همسر	۸۶
۸۶	دعای هنگام خشم	۸۷
۸۶	دعای دیدن شخصی که مبتلا به مصیبت باشد	۸۸
۸۶	دعای مجلس	۸۹
۸۶	دعای کفاره‌ی مجلس	۹۰
۸۷	جواب کسی که بگوید: غَفَرَ اللهُ لَكَ	۹۱
۸۷	دعا برای کسی که به تو نیکی کرده است	۹۲
۸۷	اعمالی که باعث نجات شرّ دجال می‌شوند	۹۳
۸۷	دعا برای کسی که می‌گوید: إِيَّيْ أَحِبُّكَ فِي اللهِ (من تو را بخاطر خدا دوست دارم)	۹۴
۸۸	دعا برای کسی که مالش را به تو پیشنهاد کند	۹۵
۸۸	دعا هنگام پرداخت بدهی، برای طلبکار	۹۶
۸۸	دعای ترس از شرک	۹۷
۸۸	دعا برای کسی که بگوید: بَارَكَ اللهُ فِيكَ	۹۸

ص	عنوان	م
۸۹	دعای بدفالی	۹۹
۸۹	دعای سوار شدن بر مرکب	۱۰۰
۹۰	دعای سفر	۱۰۱
۹۱	دعای ورود به روستا یا شهر	۱۰۲
۹۱	دعای ورود به بازار	۱۰۳
۹۲	دعای لغزیدن سواری	۱۰۴
۹۲	دعای مسافر برای مقیم	۱۰۵
۹۲	دعای مقیم برای مسافر	۱۰۶
۹۲	تکبیر و تسیح در مسافرت	۱۰۷
۹۳	دعای مسافر، هنگام سحر	۱۰۸
۹۳	دعای مسافر هنگامی که جایی توقف نماید	۱۰۹
۹۳	ذکر بازگشت از سفر	۱۱۰
۹۴	ذکر هنگام شنیدن خیر خوشایند و ناخوشایند	۱۱۱
۹۴	فضیلت درود فرستادن بر پیامبر ﷺ	۱۱۲
۹۵	رواج دادن سلام	۱۱۳
۹۶	جواب دادن به سلام شخص کافر	۱۱۴
۹۶	دعای هنگام شنیدن آواز خروس و صدای الاغ	۱۱۵
۹۷	دعا هنگام شنیدن پارس سگها در شب	۱۱۶
۹۷	دعا برای کسی که به او دشنام داده‌ای	۱۱۷
۹۷	آنچه را که مسلمان هنگام مدح مسلمان دیگری بگوید	۱۱۸

ص	عنوان	م
۹۸	آنچه مسلمان هنگام مدح شدنش بگوید	۱۱۹
۹۸	لیک گفتن مُحْرَم در حج یا عمره	۱۲۰
۹۸	تکبیر گفتن هنگام رسیدن به حجر الأسود	۱۲۱
۹۹	دعای بین رکن الیمانی و حجر الأسود	۱۲۲
۹۹	دعای توقف بر صفا و مروه	۱۲۳
۱۰۰	دعای روز عرفه	۱۲۴
۱۰۰	ذکر در مشعرالحرام	۱۲۵
۱۰۰	تکبیر، هنگام رمی جمرات با هر سنگریزه	۱۲۶
۱۰۱	دعای تعجب و امور خوشحال کننده	۱۲۷
۱۰۱	هنگام دریافت خبر خوشحال کننده چه باید کرد	۱۲۸
۱۰۲	آنچه هنگام احساس درد گفته می شود	۱۲۹
۱۰۲	دعای کسی که از چشم زخم به دیگران بترسد	۱۳۰
۱۰۲	آنچه هنگام ترس گفته شود	۱۳۱
۱۰۲	آنچه هنگام ذبح قربانی گفته شود	۱۳۲
۱۰۳	دعایی که برای رفع کید و مکر شیاطین خوانده می شود	۱۳۳
۱۰۳	توبه و استغفار	۱۳۴
۱۰۵	فضیلت و تسبیح و تحمید و تهلیل و تکبیر	۱۳۵
۱۰۸	شیوه‌ی تسبیح گفتن رسول ﷺ	۱۳۶
۱۰۹	مجموعه‌ای از آداب نیک اجتماعی	۱۳۷

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تقديم

﴿ وَقَالَ رَبُّكُمْ ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ إِنَّ الَّذِينَ يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِي سَيَدْخُلُونَ جَهَنَّمَ دَاخِرِينَ ﴾^(۱).

پروردگار شما می فرماید: مرا بخوانید، تا دعای شما را اجابت نمایم، کسانی که از عبادت من تکبر می ورزند به زودی با ذلت و خواری وارد دوزخ می شوند.

﴿ وَإِذَا سَأَلَكَ عِبَادِي عَنِّي فَإِنِّي قَرِيبٌ أُجِيبُ دَعْوَةَ الدَّاعِ إِذَا دَعَانِ فَلْيَسْتَجِيبُوا لِي وَلْيُؤْمِنُوا بِي لَعَلَّهُمْ يَرْشُدُونَ ﴾^(۲).

هنگامی که بندگانم از تو درباره‌ی من سؤال کنند بگو: من من نزدیکم، و دعای دعا کننده را هنگامی که مرا می خواند اجابت می کنم، بنابراین باید بندگان من دعوت مرا بپذیرند و به من ایمان آورند تا راه خود را بیابند و به مقصد برسند.

رسول الله ﷺ می فرماید: «الدُّعَاءُ هُوَ الْعِبَادَةُ»، ﴿ وَقَالَ رَبُّكُمْ ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ ﴾^(۳).

دعا همان عبادت است، پروردگارتان می فرماید: مرا بخوانید تا دعای شما را اجابت کنم.

و آنحضرت ﷺ می فرماید: «إِنَّ رَبَّكُمْ تَبَارَكَ وَتَعَالَى حَيُّ كَرِيمٌ يَسْتَجِيبُ مِنْ عَبْدِهِ إِذَا رَفَعَ يَدَيْهِ إِلَيْهِ أَنْ يَرُدَّهُمَا صِفْرًا»^(۱).

(۱) سوره غافر آیه: ۶۰.

(۲) سوره البقره آیه: ۱۸۶.

(۳) أبو داود ۷۸/۲، الترمذی ۲۱۱/۵، ابن ماجه ۱۲۵۸/۲.

براستی که پروردگار پربرکت و والامقام شما دارای حیاء و صاحب کرم است، و هنگامی که بنده‌اش دستهایش را بسویش بلند نماید، از بنده خود شرم می‌کند که دستهایش را خالی برگرداند.

و آنحضرت ﷺ فرمود: «مَا مِنْ مُسْلِمٍ يَدْعُو اللَّهَ بِدَعْوَةٍ لَيْسَ فِيهَا إِيْمٌ وَلَا قَطِيعَةٌ رَحِمَ إِلَّا أَعْطَاهُ اللَّهُ بِهَا إِحْدَى ثَلَاثٍ: إِمَّا أَنْ تُعَجَّلَ دَعْوَتُهُ، وَإِمَّا أَنْ يَدْخِرَهَا لَهُ فِي الْآخِرَةِ، وَإِمَّا أَنْ يَصْرِفَ عَنْهُ مِنَ السُّوءِ مِثْلَهَا، قَالُوا: إِذَا نُكِّرُ، قَالَ: «اللَّهُ أَكْثَرُ»^(۲).

هر مسلمانی دعایی کند که در آن دعا به گناه و گسستن پیوند خویشاوندی نباشد، خداوند یکی از سه چیز را به او می‌دهد: یا هر چه زودتر در دنیا خواسته‌اش به او عطا می‌شود، و یا آن را برای آخرتش اندوخته می‌کند، و یا در مقابل آن دعا، شری را از او دور می‌کند، گفتند: پس ما زیاد دعا می‌کنیم آنحضرت ﷺ فرمودند: فضل خدا از دعای شما زیادتر است.

پس هر مسلمانی که به دنبال راه نجات است باید که فقط و فقط پیرو آن چه خدا و رسولش ﷺ آورده‌اند باشد و اجازه ندهد چه خود و چه کسی دیگر (هرکسی که خواهد باشد) چیزی به دین خدا بیفزاید، یا از آن کم کند. بنابراین طالب حق و دوستدار سنت پیامبر ﷺ هیچ کاری انجام نمی‌دهد جز آن که خدا و رسول الله ﷺ به آن امر فرموده باشند. و این جاست که علما و دانشمندان اسلامی می‌گویند: «العبادات توقيفية» (واجب شدن عبادتها را خداوند تعیین فرموده است و هیچ انسانی حق دخالت در آنها را ندارد).

(۱) أبو داود ۷۸/۲، الترمذی ۵۵۷/۵، ابن ماجه ۱۲۷۱/۲.

(۲) الترمذی ۴۶۲/۵، و ۵۶۶، أحمد ۱۸۳.

کتاب حاضر از کتاب‌های موفق آمیز است که تا بحال بیش از «۳۰» نوبت به چاپ رسیده است و به بیش از «۲۰» زبان ترجمه شده است، که یکی از این زبان‌ها زبان فارسی است که شما برادران و خواهران گرامی آنرا مشاهده می‌کنید، امید است بتوانید با مطالعه و حفظ دعاهای روز مره این کتاب نفیس خود را از شیطان و وسوسه‌های او محفوظ و مصون بدارید.

اسحاق بن عبدالله دبیری

ریاض: ۱۵/ذی قعدة/۱۴۲۵هـ ق

۶/دی ماه/۱۳۸۳هـ ش

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

مقدمه ی مترجم

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى سَيِّدِ الْمُرْسَلِينَ وَعَلَى آلِهِ وَأَصْحَابِهِ أَجْمَعِينَ.

برای اینکه بتوان با چشم دل شواهد معرفت: ﴿وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ وَلَكِنْ لَا تَفْقَهُونَ تَسْبِيحَهُمْ﴾ [الإسراء: ۴۴] را نگریست باید قلبی سلیم و دیده‌ای بینا داشت، و از عمق جان به ندای: ﴿وَإِذَا سَأَلَكَ عِبَادِي عَنِّي فَإِنِّي قَرِيبٌ أُجِيبُ دَعْوَةَ الدَّاعِ إِذَا دَعَانِ﴾ [البقرة: ۱۸۶] لبیک گفت و شیرینی ذکر را در خشش: ﴿يَتَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا أَذْكُرُوا اللَّهَ ذِكْرًا كَثِيرًا﴾ [الأحزاب: ۴۱] مشاهده کرد تا اینکه زیبایی زیاد در نزد الله با: ﴿فَاذْكُرُونِي أَذْكُرْكُمْ﴾ [البقرة: ۱۵۲] به تلاؤ در آید.

کتاب حاضر، ترجمه‌ی کتاب: «حِصْنُ الْمُسْلِمِ مِنْ أَذْكَارِ الْكِتَابِ وَالسُّنَّةِ» است که در آن اذکار و اوراد قرآن و سنت صحیح جمع آوری شده است تا مسلمان با الگو قرار دادن آنها زندگی‌ای توأم با ذکر و یاد الله داشته، در نتیجه شیرینی ایمان را بچشد و در این حال زندگی مملو از طراوت ذکر الله و شیوه رسول الله ﷺ شود.

این کتاب در چاپ اول تحت عنوان فارسی (گلزاری از اذکار قرآن و سنت) چاپ شده و در این چاپ سعی بر آن شده که کتاب با ویراستاری مجدد و چاپ زیبا به زیور طبع آراسته‌تر گردد.

تمام احادیث این کتاب، صحیح و حَسَنٌ می‌باشند و به صحت سند آنها اطمینان کامل باشد، و نیز کتاب از اختصاری ویژه برخوردار است.

به امید اینکه زندگی تمامی انسان‌ها بر نهج قرآن و سنت باشد و خداوند مؤلف، مترجم، خوانندگان و تمامی انسان‌ها را مشمول این دعا قرار دهد: ﴿ رَبَّنَا آمَنَّا بِمَا أَنْزَلْتَ وَاتَّبَعْنَا الرَّسُولَ فَاكْتُبْنَا مَعَ الشَّاهِدِينَ ﴾ [آل عمران: ۵۳].

أبو عبد الرحمن ۱۳ رجب ۱۴۲۴هـ. ق.

مقدمه ی مؤلف

إِنَّ الْحَمْدَ لِلَّهِ، نَحْمَدُهُ وَنَسْتَعِينُهُ، وَنَسْتَغْفِرُهُ وَنَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ شُرُورِ أَنْفُسِنَا، وَسَيِّئَاتِ أَعْمَالِنَا، مَنْ يَهْدِهِ اللَّهُ فَلَا مُضِلَّ لَهُ، وَمَنْ يَضِلَّ فَلَا هَادِيَ لَهُ، وَأَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَعَلَى آلِهِ وَأَصْحَابِهِ وَمَنْ تَبِعَهُمْ بِإِحْسَانٍ إِلَى يَوْمِ الدِّينِ وَسَلَّمَ تَسْلِيمًا كَثِيرًا، أَمَّا بَعْدُ .

این کتاب مختصری است که قسمت اذکار آنرا از کتابم: «الذِّكْرُ وَالِدُعَاءُ وَالْعِلَاجُ بِالرَّقِيِّ مِنَ الْكِتَابِ وَالسَّنَّةِ» انتخاب نمودم تا استفاده از آن در سفرها، آسان باشد.

بدین جهت، فقط به ذکر متن حدیث، بسنده نموده‌ام و بجای سند، به ذکر یک یا دو مصدر اکتفا کرده‌ام، لذا هرکس که خواهان شناخت صحابی حدیث و یا اسناد آن است به اصل منابع حدیث، مراجعه کند.

و از الله - عز وجل - با توسل به أسماء الحسنی و صفات العلیائش خواهانم که آنرا بعنوان عملی خالص به درگاه کریم خویش بپذیرد و در دنیا و آخرت برایم سودمند گرداند، و نیز برای کسی که آنرا می‌خواند، یا آنکه آنرا چاپ می‌کند، یا سبب انتشار آن می‌گردد، سودمند قرار دهد؛ إنه سبحانه ولی ذلک والقادر علیه. وَصَلَّى اللَّهُ عَلَى نَبِيِّنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَأَصْحَابِهِ وَمَنْ تَبِعَهُمْ بِإِحْسَانٍ إِلَى يَوْمِ الدِّينِ.

المؤلف حرر في شهر صفر ١٤٠٩هـ

سعيد بن علي بن وهف القحطاني

فضیلت ذکر

خداوند متعال می‌فرماید: ﴿فَاذْكُرُونِي أَذْكُرْكُمْ وَاشْكُرُوا لِي وَلَا تَكْفُرُونِ﴾^(۱).
 (مرا یاد کنید تا من نیز شما را یاد کنم، و از من سپاسگذاری کنید و ناسپاسی مرا
 نکنید).

﴿يَتَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا أَذْكُرُوا اللَّهَ ذِكْرًا كَثِيرًا﴾^(۲).

(ای مؤمنان! خدای را بسیار یاد کنید).

﴿وَالذَّاكِرِينَ اللَّهَ كَثِيرًا وَالذَّاكِرَاتِ أَعَدَّ اللَّهُ لَهُم مَّغْفِرَةً وَأَجْرًا عَظِيمًا﴾^(۳).

(مردان و زنانی که خدا را بسیار یاد می‌کنند، خداوند برای آنها آمرزش و پاداش
 بزرگی فراهم ساخته است).

﴿وَأَذْكُر رَبِّكَ فِي نَفْسِكَ تَضَرُّعًا وَخِيفَةً وَدُونَ الْجَهْرِ مِنَ الْقَوْلِ بِالْغُدُوِّ وَالْآصَالِ وَلَا

تَكُن مِّنَ الْغَافِلِينَ﴾^(۴)،^(۵).

پروردگارت را در دل خود، با فروتنی، هراس، آهسته و آرام، صبحگاهان و
 شامگاهان یاد کن و از زمره‌ی غافلان مباش).

(۱) سوره البقره آیه: ۱۵۲

(۲) سوره الأحزاب آیه: ۴۱

(۳) سوره الأحزاب آیه: ۳۵

(۴) سوره الأحزاب آیه: ۳۵

(۵) سوره الأعراف آیه: ۲۰۵.

رسول الله ﷺ می فرماید: «مَثَلُ الَّذِي يَذْكُرُ رَبَّهُ وَالَّذِي لَا يَذْكُرُ رَبَّهُ مَثَلُ الْحَيِّ وَالْمَيِّتِ»^(۱).

(مثال کسی که پروردگارش را یاد می کند و کسی که پروردگارش را یاد نمی کند، مانند زنده و مرده است).

و آنحضرت ﷺ فرمودند: «أَلَا أُبَيِّنُكُمْ بِخَيْرِ أَعْمَالِكُمْ، وَأَزْكَاهَا عِنْدَ مَلِيكِكُمْ، وَأَرْفَعَهَا فِي دَرَجَاتِكُمْ، وَخَيْرِ لَكُمْ مِنْ إِنْفَاقِ الذَّهَبِ وَالْوَرَقِ، وَخَيْرِ لَكُمْ مِنْ أَنْ تُلْقُوا عَدُوَّكُمْ فَتَضْرِبُوا أَعْنَاقَهُمْ وَيَضْرِبُوا أَعْنَاقَكُمْ؟ قَالُوا بَلَى. قَالَ: ذَكَرُ اللَّهِ تَعَالَى»^(۲).

(آیا شما را از بهترین اعمال با خبر نگردانم که نزد پروردگارتان پاکیزه تر است و بیش از هر چیز باعث بالا رفتن درجات شماست و برای شما از بخشش طلا و جواهرات نیز بهتر است، حتی از این هم بهتر است که با دشمنان روبرو شوید و گردن آنها را بزنید و آنها گردن شما را بزنند؟) اصحاب گفتند: بلی پیامبر ﷺ، فرمود: یاد الله تعالی).

و آنحضرت ﷺ فرمودند: «يَقُولُ اللَّهُ تَعَالَى: أَنَا عِنْدَ ظَنِّ عَبْدِي بِي، وَأَنَا مَعَهُ إِذَا ذَكَرَنِي، فَإِنْ ذَكَرَنِي فِي نَفْسِهِ ذَكَرْتُهُ فِي نَفْسِي، وَإِنْ ذَكَرَنِي فِي مَلَأٍ ذَكَرْتُهُ فِي مَلَأٍ خَيْرٍ مِنْهُمْ، وَإِنْ تَقَرَّبَ إِلَيَّ شَبْرًا تَقَرَّبْتُ إِلَيْهِ ذِرَاعًا، وَإِنْ تَقَرَّبَ إِلَيَّ ذِرَاعًا تَقَرَّبْتُ إِلَيْهِ بَاعًا، وَإِنْ أَتَانِي يَمْشِي أَتَيْتُهُ هَرَوَلَةً»^(۳).

(۱) البخاری مع الفتح ۲۰۸/۱۱ و مسلم به این لفظ: «مَثَلُ الْبَيْتِ الَّذِي يُذَكَّرُ اللَّهُ فِيهِ وَالْبَيْتِ الَّذِي لَا يُذَكَّرُ اللَّهُ فِيهِ مَثَلُ الْحَيِّ وَالْمَيِّتِ» ۵۳۹/۱.

(۲) الترمذی ۴۵۹/۵، وابن ماجه ۱۲۴۵/۲ ونگا: صحیح ابن ماجه ۳۱۶/۲ و صحیح الترمذی ۱۳۹/۳.

(۳) البخاری ۱۷۱/۸، و مسلم ۲۰۶۱/۴ و لفظ از امام بخاری است.

(خداوند [در حدیث قدسی] می فرماید: من نزد گمان بنده ام هستم و هنگامی که او مرا یاد نماید من همراه او هستم، اگر مرا در خلت یاد کند من او را در خلوت یاد می کنم، و اگر مرا در مجلسی یاد کند، من او را در مجلسی بهتر از آن یاد می کنم، و اگر به سوی من به اندازه‌ی وجبی تقرّب جوید، من به سوی او به اندازه‌ی ذراعی [بازویی] تقرّب می جویم، و اگر به اندازه‌ی ذراعی به سوی من تقرّب جوید من به او به اندازه‌ی باعی [دو بازوی انسان] نزدیک می شوم. و اگر پیاده به سوی من بیاید، من با شتابان به سوی او می آیم).

از عبدالله بن بُسْرٍ رضی الله عنه روایت شده که مردی گفت: یا رسول الله امور اسلام زیاد هستند، به من چیزی یاد دهید که به آن تمسک جوید، پیامبر صلی الله علیه و آله فرمودند: «لَا يَزَالُ لِسَائِكَ رَطْبًا مِنْ ذِكْرِ اللَّهِ»^(۱). (پیوسته زبانت با یاد خدا تر باشد).
و نیز آنحضرت صلی الله علیه و آله فرمودند: «مَنْ قَرَأَ حَرْفًا مِنْ كِتَابِ اللَّهِ فَلَهُ بِهِ حَسَنَةٌ، وَالْحَسَنَةُ بِعَشْرِ أَمْثَلِهَا، لَا أَقُولُ: ﴿الْم﴾ حَرْفٌ؛ وَلَكِنْ: أَلِفٌ حَرْفٌ، وَلَا مٌ حَرْفٌ، وَمِيمٌ حَرْفٌ»^(۲).

(هرکس یک حرف از قرآن بخواند، یک نیکی برایش نوشته می شود، و هر نیکی، ده برابر می شود، من نمی گویم: ﴿الْم﴾ یک حرف است، بلکه: أَلِفٌ یک حرف، لام یک حرف، و میم یک حرف است).

عقبه بن عامر رضی الله عنه می گوید: در صُفّه بودیم که رسول الله صلی الله علیه و آله بیرون آمد و فرمود: «أَيُّكُمْ

(۱) الترمذی ۵۸/۵، وابن ماجه ۱۲۴۶/۲ ونگا: صحیح الترمذی ۱۳۹/۳، و صحیح ابن ماجه ۳۱۷/۲.

(۲) الترمذی ۱۷۵/۵ ونگا: صحیح الترمذی ۹/۳ و صحیح الجامع الصغیر ۳۴۰/۵.

يُحِبُّ أَنْ يَعْدُوَ كُلَّ يَوْمٍ إِلَى بُطْحَانَ أَوْ إِلَى الْعَقِيقِ فَيَأْتِي مِنْهُ بِنَاقَتَيْنِ كَوْمَاوَيْنِ فِي غَيْرِ إِثْمٍ وَلَا قَطِيعَةٍ رَحِمَ؟».

کدام یک از شما دوست دارد که هر روز صبح، به بُطْحَانَ یا عقیق برود و با دو شتر بار برگردد بدون این که گناهی یا قطع صله‌ی رحمی انجام داده باشد؟

گفتیم: یا رسول الله ما دوست داریم، فرمود: «أَفَلَا يَعْدُو أَحَدُكُمْ إِلَى الْمَسْجِدِ فَيَعْلَمُ، أَوْ يَقْرَأَ آيَتَيْنِ مِنْ كِتَابِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ خَيْرٌ لَهُ مِنْ نَاقَتَيْنِ، وَثَلَاثٌ خَيْرٌ لَهُ مِنْ ثَلَاثٍ، وَأَرْبَعٌ خَيْرٌ لَهُ مِنْ أَرْبَعٍ، وَمِنْ أَعْدَادِهِنَّ مِنَ الْإِبِلِ»^(۱).

(هرکس به مسجد برود و دو آیه از کتاب خداوند عز وجل را یاد بگیرد یا بخواند، برای از دو شتر بهتر است، و سه آیه از سه شتر، و چهار آیه از چهار شتر، و به تعداد آیات از همان تعداد شتر، برایش بهتر و سودمندتر است).

و رسول الله ﷺ فرمودند: «مَنْ قَعَدَ مَقْعَدًا لَمْ يَذْكُرِ اللَّهَ فِيهِ كَانَتْ عَلَيْهِ مِنَ اللَّهِ تِرَةً، وَمَنْ اضْطَجَعَ مَضْجَعًا لَمْ يَذْكُرِ اللَّهَ فِيهِ، كَانَتْ عَلَيْهِ مِنَ اللَّهِ تِرَةً»^(۲).

(هرکس در جایی بنشیند و آنجا، خدا را یاد نکند، از طرف خدا، بر او زیان وارد خواهد شد، و هرکس به پهلو بخوابد و خدا را یاد نکند، برای این غفلت هم از جانب خدا زیان خواهد دید).

و آنحضرت ﷺ فرمودند: «مَا جَلَسَ قَوْمٌ مَجْلِسًا لَمْ يَذْكُرُوا اللَّهَ فِيهِ، وَلَمْ يُصَلُّوا عَلَى نَبِيِّهِمْ إِلَّا كَانَ عَلَيْهِمْ تِرَةٌ، فَإِنْ شَاءَ عَذَّبَهُمْ وَإِنْ شَاءَ غَفَرَ لَهُمْ»^(۳).

(۱) مسلم ۵۵۳/۱.

(۲) أبو داود ۲۶۴/۴ و غیره، و نگا: صحیح الجامع ۳۴۲/۵.

(۳) الترمذی، و نگا: صحیح الترمذی ۱۴۰/۳.

(هر گروهی در مجلسی بنشینند و در آن ذکر الله را نکنند و بر پیامبرشان درود نفرستند، مگر اینکه بر آنها حسرت و افسوس وارد می‌شود، و بر خداست که آنها را ببخشد یا عذاب دهد).

و آنحضرت ﷺ فرمودند: «مَا مِنْ قَوْمٍ يَقُومُونَ مِنْ مَجْلِسٍ لَا يَذْكُرُونَ اللَّهَ فِيهِ إِلَّا قَامُوا عَنْ مِثْلِ حَيْفَةِ حِمَارٍ وَكَانَ لَهُمْ حَسْرَةٌ»^(۱).

هیچ گروهی از مجلسی که در آن خدا را یاد نکرده‌اند بر نمی‌خیزند، مگر مثل اینکه از [نزد] لاشه‌ی الاغی برخاسته‌اند، و حسرت آنها را فراگرفته است).

«۱» اذکار هنگام بیدار شدن از خواب

۱ / ۱ «الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَحْيَانَا بَعْدَ مَا أَمَاتَنَا وَإِلَيْهِ النُّشُورُ»^(۲).

(تمام ستایش‌ها از آن خدایی است که پس از میراندن ما را زنده کرده است، و بازگشت به سوی اوست).

۲ / ۲ «لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ، سُبْحَانَ اللَّهِ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ، وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَاللَّهُ أَكْبَرُ، وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ، اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي»^(۳).

(هیچ معبودی به جز الله «بحق» وجود ندارد، یکتاست و شریک ندارد، و پادشاهی و ستایش از آن اوست، و او بر هر چیز تواناست. الله پاک و منزّه است، و حمد از آن

(۱) أبو داود ۲۶۴/۴، وأحمد ۳۸۹/۲ و نگا: صحیح الجامع ۱۷۶/۵.

(۲) البخاری مع الفتح ۱۱۳/۱۱، ومسلم ۲۰۸۳/۴.

(۳) هر کس این دعا را بخواند آمرزیده می‌شود، و اگر دعا بکند برای او مستجاب می‌شود، و اگر از خواب برخیزد و وضو بگیرد و سپس نماز بخواند نمازش مقبول می‌گردد. البخاری مع الفتح ۳۹/۳ و غیرها و لفظ از ابن ماجه است، نگا: صحیح ابن ماجه ۳۳۵/۲.

اوست، و هیچ معبودی به جز الله «بحق» وجود ندارد، و خدا بزرگترین است، و هیچ حول و قدرتی بجز از طرف خدای بلندمرتبه و بزرگ نیست. خدایا! مرا بیمارز).

۳/۳ «الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي عَافَانِي فِي جَسَدِي وَرَدَّ عَلَيَّ رُوحِي، وَأَذِنَ لِي بِذِكْرِهِ»^(۱).

(تمام ستایش‌ها مر خدایی راست که به جسمم سلامت بخشید، و روحم را به من بازگرداند، و به من اجازه ذکرش را داد).

۴/۴ ﴿إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَآخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ لَآيَاتٍ لِّأُولِي الْأَلْبَابِ ﴿۱۱۱﴾ الَّذِينَ يَذْكُرُونَ اللَّهَ قِيَمًا وَقُعُودًا وَعَلَىٰ جُنُوبِهِمْ وَيَتَفَكَّرُونَ فِي خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ رَبَّنَا مَا خَلَقْتَ هَذَا بَطْلًا سُبْحَانَكَ فَقِنَا عَذَابَ النَّارِ ﴿۱۱۲﴾ رَبَّنَا إِنَّكَ مَن تَدْخُلِ النَّارَ فَقَدْ أَخْرَجْتَهُ^ط وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِن أَنْصَارٍ ﴿۱۱۳﴾ رَبَّنَا إِنَّا سَمِعْنَا مُنَادِيًا يُنَادِي لِلْإِيمَانِ أَنْ ءَامِنُوا بِرَبِّكُمْ فَآمَنَّا رَبَّنَا فَاغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَكَفِّرْ عَنَّا سَيِّئَاتِنَا وَتَوَفَّنَا مَعَ الْأَبْرَارِ ﴿۱۱۴﴾ رَبَّنَا وَءَاتِنَا مَا وَعَدْتَنَا عَلَىٰ رُسُلِكَ وَلَا تُخْزِنَا يَوْمَ الْقِيَمَةِ إِنَّكَ لَا تُخْلِفُ الْمِيعَادَ ﴿۱۱۵﴾ فَاسْتَجَابَ لَهُمْ رَبُّهُمْ أَنِّي لَا أُضِيعُ عَمَلَ عَمَلٍ مِّنْكُمْ مِّنْ ذَكَرٍ أَوْ أُنْتَىٰ بَعْضُكُمْ مِّنْ بَعْضٍ فَالَّذِينَ هَاجَرُوا وَأُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ وَأُودُوا فِي سَبِيلِي وَقَتَلُوا وَقُتِلُوا لَا كُفْرَانَ عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ وَلَا دَخَلَتْهُمْ جَنَّتِ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ ثَوَابًا مِّنْ عِنْدِ اللَّهِ وَاللَّهُ عِنْدَهُ حُسْنُ الثَّوَابِ ﴿۱۱۶﴾ لَا يَغُرَّنَّكَ تَقَلُّبُ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي الْبِلَادِ ﴿۱۱۷﴾ مَتَّعٌ قَلِيلٌ ثُمَّ مَأْوَاهُمْ

(۱) الترمذی ۵/ ۴۷۳، و نگا: صحیح الترمذی ۳/ ۱۴۴.

جَهَنَّمَ^۱ وَبِئْسَ الْمِهَادُ ﴿۱۷﴾ لَكِنَّ الَّذِينَ اتَّقَوْا رَبَّهُمْ لَهُمْ جَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا نُزُلًا مِّنْ عِنْدِ اللَّهِ وَمَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ لِّلْأَبْرَارِ ﴿۱۸﴾ وَإِنَّ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ لَمَنْ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَمَا أُنزِلَ إِلَيْكُمْ وَمَا أُنزِلَ إِلَيْهِمْ خَشِعِينَ لِلَّهِ لَا يَشْتُرُونَ بِعَايَتِ اللَّهِ ثَمَنًا قَلِيلًا^۲ أُولَئِكَ لَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ^۳ إِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ ﴿۱۹﴾ يَتَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا^۴ أَصْبِرُوا وَصَابِرُوا وَرَابِطُوا وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿۲۰﴾

(مسلماناً در آفرینش آسمانها و زمین، و پشت سر هم آمدن شب و روز، نشانه‌ها و دلایلی برای خردمندان است، کسانی که ایستاده و نشسته و بر پهلوهای شان افتاده، خدا را یاد می‌کنند و درباره آفرینش آسمانها و زمین می‌اندیشند «و به زبان حال و قال می‌گویند:» پروردگارا! این را بیهوده و عبث نیافریده‌ای. تو منزّه و پاک، پس ما را از عذاب آتش محفوظ دار. پروردگارا! بی گمان تو هر که را به آتش در آری، براستی خوار و زبونش کرده‌ای، و ستمکاران را یآوری نیست. پروردگارا! ما از منادی - پیامبر ﷺ - شنیدیم که - مردم را - به ایمان به پروردگارشان می‌خواند، و ما ایمان آوردیم. پروردگارا! گناهان ما را بیامرز، و بدیهای مان را ببوشان، و ما را با نیکان بمیران. پروردگارا! آنچه را که با پیغمبران خود به ما وعده داده‌ای، به ما عطا کن، و در روز رستاخیز ما را خوار و زبون مگردان، بی گمان تو خلاف وعده نخواهی کرد).

پس پروردگارشان دعای ایشان را پذیرفت، و پاسخشان داد که من عمل هیچ صاحب عملی از شما را که انجام گرفته باشد، خواه زن باشد یا مرد، ضایع نخواهم کرد.

(۱) سوره آل عمران آیه‌های ۱۹۰ - ۲۰۰. البخاری مع الفتح ۲۳۷/۸، و مسلم ۵۳۰/۱.

بعضی از شما از بعض دیگر تولد شده‌اید. «و همگی هم نوع و هم جنس می‌باشید» آنان که هجرت کردند، و از خانه‌های خود رانده شدند و در راه من اذیت و آزار کشیدند و جنگیدند و کشته شدند، به یقین گناهانشان را می‌بخشم، و در بهشتی جای می‌دهم که از زیر «درختان» آن نهرها در جریان است، این پاداش از سوی خداست، و پاداش نیکو تنها نزد خداست. رفت و آمد کافران در شهرها، تو را نفریبند. «این» متاع ناچیزی است، سپس جایگاهشان دوزخ است، و چه بد جایگاهی است، ولی آنهایی که از پروردگارشان می‌ترسند، بهشت از آن ایشان است که در زیر «درختان» آن نهرها جاری است، و جاودانه در آن می‌مانند، این پاداشی از جانب خدا است. و آنچه در نزد خداست برای نیکان بهتر است. برخی از اهل کتاب هستند که به خدا و بدانچه بر شما نازل شده و بدانچه بر خود آنان نازل گردیده ایمان دارند، در برابر خدا فروتن بوده، آنها هرگز آیات خدا را به بهای ناچیز «دنیا» نمی‌فروشند، پاداش ایشان در نزد پروردگارشان است، خداوند به سرعت حساب بندگان را رسیدگی می‌کند، ای مؤمنان! شکیبایی ورزید، و استقامت و پایداری کنید، و مراقبت به عمل آورید، و از خدا بترسید تا اینکه رستگار شوید).

﴿۲﴾ دعای پوشیدن لباس

۵ «الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي كَسَانِي هَذَا (الثَّوْبَ) وَرَزَقَنِيهِ مِنْ غَيْرِ حَوْلٍ مِنِّي وَلَا قُوَّةٍ...»^(۱).
(حمد از آن خدایی است که این لباس را به من پوشانید و بدون اینکه من قدرت و توانایی داشته باشم آنرا به من عنایت کرد ...).

(۱) أهل السنن بجز النسائی، نگا: إرواء الغلیل ۴۷/۷.

«۳» دعای پوشیدن لباس نو

۶ «اللَّهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ أَتَتْ كَسَوْتِيهِ، أَسْأَلُكَ مِنْ خَيْرِهِ وَخَيْرِ مَا صُنِعَ لَهُ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّهِ وَشَرِّ مَا صُنِعَ لَهُ»^(۱).

(الهی! ستایش برای تو است، تویی که این لباس را به من پوشاندی، از تو خیر آنرا می‌خواهم، و خیر آنچه را که برای آن ساخته شده است. و به تو از بدی آن و بدی آنچه که برای آن ساخته شده است پناه می‌برم).

«۴» دعا برای کسی که لباس نو پوشیده است

۱/۷ «تُبْلِي وَيُخْلِيفُ اللَّهُ تَعَالَى»^(۲).

(خدا کند این لباس را تا مدتی بپوشید، و کهنه نمائید، و خداوند تعالی به جای آن، لباس دیگری به شما بدهد. [یعنی خداوند شما را از عمر طولانی برخوردار نماید].)

۲/۸ «إِلْسٌ جَدِيداً وَعِشٌ حَمِيداً وَمُتٌ شَهِيداً»^(۳).

لباس جدیدی را بپوشی، و زندگی نیکویی داشته باشی، و با شهادت از این دنیا بروی).

«۵» دعای هنگان در آوردن لباس

۹ «بِسْمِ اللَّهِ»^(۴). (به نام خدا).

«۶» دعای هنگام داخل شدن به توالت

۱۰ «[بِسْمِ اللَّهِ]، اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْخُبْثِ وَالْخَبَائِثِ»^(۱).

(۱) أبو داود والترمذی والبغوی ونگا: مختصر شمائل الترمذی أثر ألبانی ص ۴۷.

(۲) أبو داود ۴/۴۱، ونگا: صحیح أبي داود ۲/۷۶۰.

(۳) ابن ماجه ۱۱۷۸/۲، والبغوی ۴۱/۱۲، ونگا: صحیح ابن ماجه ۲۷۵/۲.

(۴) الترمذی ۵۰۵/۲، وغيره، نگا: الإرواء شماره ۴۹، و صحیح الجامع ۲۰۳/۳.

[به نام خدا] الهی! از جن های خبیث و پلید، اعم از زن و مرد، به تو پناه می برم).

«۷» دعای هنگام خارج شدن از توالت

۱۱ «غُفْرَانِكَ»^(۲).

(الهی! از تو آمرزش می طلبم).

«۸» ذکر قبل از وضو

۱۲ «بِسْمِ اللَّهِ»^(۳). (به نام خدا).

«۹» ذکر بعد از اتمام وضو

۱/۱۳ «أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ...»^(۴).

(شهادت می دهم که بجز الله، معبودی «بحق» وجود ندارد، یکتاست و شریکی برای او نیست، و شهادت می دهم که محمد، بنده و فرستاده‌ی اوست).

۲/۱۴ «اللَّهُمَّ اجْعَلْنِي مِنَ التَّوَّابِينَ وَاجْعَلْنِي مِنَ الْمُتَطَهِّرِينَ»^(۵).

(پروردگارا! مرا از توبه کنندگان بگردان و جزو کسانی قرار ده که کاملاً طهارت می کنند و پاکیزه‌اند).

۳/۱۵ «سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَيَحْمَدُكَ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ»^(۶).

(۱) البخاری ۴۵/۱، و مسلم ۲۸۳/۱، به اضافه (بسم الله) در اولش سعید بن منصور آنرا روایت کرده است، نگا: فتح الباری ۲۴۴/۱.

(۲) أهل السنن بجز النسائی آنرا در کتاب: (عمل الیوم واللیله) روایت کرده‌اند، نگا: تخریج زاد المعاد ۳۸۷/۲.

(۳) أبو داود وابن ماجه وأحمد ونگا: إرواء الغلیل ۱۲۲/۱.

(۴) مسلم ۲۰۹/۱.

(۵) الترمذی ۷۸/۱ ونگا: صحیح الترمذی ۱۸/۱.

(۶) النسائی در کتاب: (عمل الیوم واللیله) ص ۱۷۳، ونگا: إرواء الغلیل ۱۳۵/۱ و ۹۴/۲.

(خداوندا! پاکی تو را بیان می‌کنم، و تو را ستایش می‌نمایم، و گواهی می‌دهم که بجز تو، دیگر معبودی «بحق» نیست، از تو طلب مغفرت می‌کنم، و در حضورت توبه می‌نمایم).

«۱۰» ذکر هنگام خارج شدن از منزل

۱/۱۶ «بِسْمِ اللَّهِ، تَوَكَّلْتُ عَلَى اللَّهِ، وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ»^(۱).

(به نام خدا، بر خدا توکل کردم، و هیچ قدرت و توانائی جز از طرف خدا نیست).
۲/۱۷ «اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ أَنْ أَضِلَّ أَوْ أُضِلَّ أَوْ أَزِلَّ أَوْ أُزِلَّ، أَوْ أَظْلِمَ أَوْ أُظْلَمَ، أَوْ أَجْهَلَ أَوْ يُجْهَلَ عَلَيَّ»^(۲).

(پروردگارا! من به تو پناه می‌برم از اینکه خودم گمراه شوم، یا بوسیله‌ی دیگری گمراه شوم، و یا اینکه بلغزم، یا لغزیده شوم، یا ستم کنم، یا مورد ستم قرار گیرم، یا دچار جهالت شوم، یا با من به جهالت رفتار شود).

«۱۱» ذکر هنگام داخل شدن به منزل

۱۸ «بِسْمِ اللَّهِ وَلَجْنَا، وَبِسْمِ اللَّهِ خَرَجْنَا، وَعَلَى رَبِّنَا تَوَكَّلْنَا»^(۳).

(به نام الله داخل شدیم، و بنام الله خارج گشتیم، و بر پروردگاران توکل نمودیم). و بعد از خواندن دعای فوق، به خانواده‌اش سلام بگویند.

«۱۲» دعای رفتن به مسجد

۱۹ «اللَّهُمَّ اجْعَلْ فِي قَلْبِي نُورًا، وَفِي لِسَانِي نُورًا، وَفِي سَمْعِي نُورًا، وَفِي بَصَرِي

(۱) أبو داود ۴/ ۳۲۵ و الترمذی ۴۹۰/۵، و نگا: صحیح الترمذی ۱۵۱/۳.

(۲) أهل السنن ونگا: صحیح الترمذی ۱۵۲/۳ و صحیح ابن ماجه ۳۳۶/۲.

(۳) أبو داود ۴/ ۳۲۵، و علامه ابن باز در کتاب (تحفه الأخیار ص ۲۸) آنرا حسن دانسته، و در صحیح چنین روایت شده است: «إِذَا دَخَلَ الرَّجُلُ بَيْتَهُ فَذَكَرَ اللَّهَ عِنْدَ دُخُولِهِ وَعِنْدَ طَعَامِهِ قَالَ الشَّيْطَانُ لَا مَيْتَ لَكُمْ وَلَا عَشَاءَ». مسلم شماره‌ی: ۲۰۱۸.

نُوراً، وَمِنْ فَوْقِي نُوراً، وَمِنْ تَحْتِي نُوراً، وَعَنْ يَمِينِي نُوراً وَعَنْ شِمَالِي نُوراً، وَمِنْ أَمَامِي نُوراً، وَمِنْ خَلْفِي نُوراً، وَاجْعَلْ فِي نَفْسِي نُوراً، وَأَعْظِمْ لِي نُوراً، وَعَظِّمْ لِي نُوراً، وَاجْعَلْ لِي نُوراً، وَاجْعَلْنِي نُوراً، اللَّهُمَّ أَعْظِنِي نُوراً، وَاجْعَلْ فِي عَصَبِي نُوراً، وَفِي لَحْمِي نُوراً، وَفِي دَمِي نُوراً، وَفِي شَعْرِي نُوراً وَفِي بَشْرِي نُوراً»^(۱).

(الهی! در قلب، زبان، گوش و چشم من نور قرار ده، و بالا، و پایین، راست، چپ، مقابل، پشت و درون مرا منور گردان، و نور را برای من بیفزای، و بزرگ گردان، و مرا نوری عطا فرما، و در عصب، گوشت، خون، مو و پوست من نوری قرار ده).

«اللَّهُمَّ اجْعَلْ لِي نُوراً فِي قَبْرِي.. وَنُوراً فِي عِظَامِي»^(۲).

(الهی! قبرم را منور گردان، و در استخوان‌هایم نور قرار بده).

«وَزِدْنِي نُوراً، وَزِدْنِي نُوراً، وَزِدْنِي نُوراً»^(۳).

(و برای من نور را افزون فرما، افزون فرما، افزون فرما).

«وَهَبْ لِي نُوراً عَلَى نُورِي»^(۴). (و نور بر روی نور به من عطا کن).

«۱۴» دعای داخل شدن به مسجد

۲۰ «أَعُوذُ بِاللَّهِ الْعَظِيمِ، وَيُوجِّهَهُ الْكَرِيمِ، وَسُلْطَانِهِ الْقَدِيمِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ»^(۵).

(۱) همه این موارد در بخاری ۱۱۶/۱۱ روایت شده شماره ۶۳۱۶، و مسلم ۵۲۶۱، ۵۲۹، ۵۳۰، شماره: ۷۶۳.

(۲) الترمذی ۴۸۳/۵، شماره ی ۳۴۱۹.

(۳) البخاری در کتاب (الأدب المفرد) شماره ی ۶۹۵، ص ۲۵۸، و ألبانی کتاب: (صحيح الأدب المفرد) شماره ۵۳۶ سندش را صحیح دانسته است.

(۴) ابن حجر العسقلانی در کتاب (فتح الباری) آنرا ذکر کرده، و گفته ابن ابی عاصم در کتاب: (الدعاء) آورده است، نگا: الفتح ۱۱۸/۱۱، و گفته: از اجتماع اختلاف روایت بیست و پنج ویژگی و خصلت بیان شده است.

(۵) أبو داود، ونگاه: صحیح الجامع شماره ی ۴۵۹۱.

به خداوند بزرگ و روی گرامی [که لایق جلالش است] و قدرت قدیم و ازلی او پناه می‌برم از بدی شیطان رانده شده).

«بِسْمِ اللَّهِ وَالصَّلَاةِ»^(۱) [وَالسَّلَامُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ]^(۲).

(به نام الله، و درود و سلام بر رسول الله ﷺ).

«اللَّهُمَّ افْتَحْ لِي أَبْوَابَ رَحْمَتِكَ»^(۳).

(الهی! درهای رحمت خود را بر من بگشا).

«۱۴» دعای خارج شدن از مسجد

۲۱ «بِسْمِ اللَّهِ وَالصَّلَاةِ وَالسَّلَامِ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ فَضْلِكَ، اللَّهُمَّ اعْصِمْنِي مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ»^(۴).

(به نام خدا و درود و سلام بر رسول الله ﷺ! از تو فضل را مسألت می‌نمایم،

الهی! مرا از شیطان مردود، حفاظت فرما).

«۱۵» اذکار اذان

۱/۲۲ هر چه را که مؤذن می‌گوید، شنونده تکرار کند مگر در: «حَيَّ عَلَى الصَّلَاةِ، وَحَيَّ عَلَى الْفَلَاحِ»، که در جواب می‌گوید: «لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ»^(۵).

(۱) ابن السنی شماره‌ی ۸۸ و ألبانی حدیث را حسن دانسته است.

(۲) أبو داود ۱۲۶/۱، ونگا: صحیح الجامع ۵۲۸/۱.

(۳) مسلم ۴۹۴/۱. و در سنن ابن ماجه از حدیث فاطمه لیچنین روایت شده است: «اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي ذُنُوبِي وَافْتَحْ لِي أَبْوَابَ رَحْمَتِكَ». و ألبانی بخاطر شواهدش آنرا صحیح دانسته است، نگا: صحیح ابن ماجه ۱۲۸/۱ - ۱۲۹.

(۴) نگا: تخریج روایت‌های حدیث قبل شماره‌ی ۲۰، و زیاده‌ی «اللَّهُمَّ اعْصِمْنِي مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ». از روایت ابن ماجه. نگا: صحیح ابن ماجه ۱۲۹/۱.

(۵) البخاری ۱۵۲/۱ و مسلم ۲۸۸/۱.

۲/۲۳ نیز شخص گوید: «وَأَنَا أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، وَأَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ، رَضِيْتُ بِاللَّهِ رَبًّا، وَبِمُحَمَّدٍ رَسُولًا، وَبِالْإِسْلَامِ دِينًا»^(۱).

(و من گواهی می‌دهم که هیچ معبودی، بجز الله «بحق» وجود ندارد، یکتاست و شریکی ندارد، و محمد ﷺ بنده و فرستاده‌ی اوست، من از اینکه الله، پروردگار و محمد، پیامبر و اسلام، دین من است، راضی و خشنودم).

(پس از اینکه مؤذن شهادتین را گفت، این ذکر، خوانده شود)^(۲).

۳/۲۴ بعد از پایان اجابت مؤذن، بر پیامبر ﷺ درود فرستاده شود^(۳).

۴/۲۵ [بعد از درود] گفته شود: «اللَّهُمَّ رَبَّ هَذِهِ الدَّعْوَةِ التَّامَّةِ، وَالصَّلَاةِ الْقَائِمَةِ، آتِ مُحَمَّدًا الْوَسِيلَةَ وَالْفَضِيلَةَ، وَابْعَثْهُ مَقَامًا مَحْمُودًا الَّذِي وَعَدْتَهُ، [إِنَّكَ لَا تُخْلِفُ الْمِيعَادَ]»^(۴).

(بار الها! ای پروردگار این ندای کامل و نماز بر پا شونده، به محمد ﷺ وسیله «مقامی والا در بهشت» و فضیلت عنایت بفرما، و او را به «مقام شایسته‌ای» که وعده فرموده‌ای نایل بگردان، [همانا تو خُلف وعده نمی‌کنی]).

۵/۲۶ «شخص در بین اذان و اقامه برای خودش دعا کند، چرا که دعا در این هنگام رد نمی‌شود»^(۵).

(۱) مسلم ۲۹۰/۱.

(۲) ابن خزیمه ۲۲۰/۱.

(۳) مسلم ۲۸۸/۱.

(۴) البخاری ۱۵۲/۱ و آنچه در بین گروهی آمده از سنن بیهقی ۴۱۰/۱ روایت شده، و علامه عبدالعزیز ابن باز در کتاب (تحفة الأخیار ص ۳۸) سندش را حسن دانسته است.

(۵) الترمذی و أبو داود و أحمد و نگا: إرواء الغلیل ۲۶۲/۱.

﴿۱۶﴾ دعاهای بعد از تکبیر تحریمه و قبل از فاتحه

(دعاهای استفتاح)

۱/۲۷ «اللَّهُمَّ بَاعِدْ بَيْنِي وَبَيْنَ خَطَايَايَ كَمَا بَاعَدْتَ بَيْنَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ، اللَّهُمَّ تَقْنِي مِنْ خَطَايَايَ كَمَا يُتَقَّى الثُّوبُ الْأَبْيَضُ مِنَ الدَّنَسِ، اللَّهُمَّ اغْسِلْنِي مِنْ خَطَايَايَ بِاللُّجِّ وَالْمَاءِ وَالْبَرْدِ»^(۱).

(بار الها! بین من و خطاهای من، همانند فاصله‌ای که بین مشرق و مغرب انداخته‌ای، فاصله بیانداز، و مرا از خطاهایم پاک ساز، همانند لباس سفیدی که از آلودگی پاک می‌شود. بار الها! خطاهای مرا با برف و آب و تگرگ بشوی).

۲/۲۸ «سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ، وَتَبَارَكَ اسْمُكَ، وَتَعَالَى جَدُّكَ، وَلَا إِلَهَ غَيْرُكَ»^(۲).

(بار الها! پاک و منزهی، و حمد از آن توست، و نامت با برکت است و قدرت و شکوه تو بسیار بالاست و هیچ معبودی بجز تو «بحق» وجود ندارد).

۳/۲۹ «وَجْهَتُ وَجْهِي لِلَّذِي فَطَرَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ حَنِيفًا وَمَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ، إِنَّ صَلَاتِي، وَنُسُكِي، وَمَحْيَايَ، وَمَمَاتِي، لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ، لَا شَرِيكَ لَهُ وَبِذَلِكَ أُمِرْتُ وَأَنَا مِنَ الْمُسْلِمِينَ. اللَّهُمَّ أَنْتَ الْمَلِكُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ، أَنْتَ رَبِّي وَأَنَا عَبْدُكَ، ظَلَمْتُ نَفْسِي وَاعْتَرَفْتُ بِذُنُوبِي فَاعْفِرْ لِي ذُنُوبِي جَمِيعًا إِنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ. وَاهْدِنِي لِأَحْسَنِ الْأَخْلَاقِ لَا يَهْدِي لِأَحْسَنِهَا إِلَّا أَنْتَ، وَاصْرِفْ عَنِّي سَيِّئَهَا، لَا يَصْرِفُ عَنِّي سَيِّئَهَا إِلَّا أَنْتَ، لَبَّيْكَ وَسَعْدَيْكَ، وَالْخَيْرُ كُلُّهُ بِيَدَيْكَ، وَالشَّرُّ لَيْسَ إِلَيْكَ، أَنَا بِكَ وَإِلَيْكَ، تَبَارَكَتَ وَتَعَالَيْتَ،

(۱) البخاری ۱/۱۸۱، و مسلم ۱/۴۱۹.

(۲) أصحاب السنن الأربعة، ونگا: صحیح الترمذی ۱/۷۷، و صحیح ابن ماجه ۱/۱۳۵.

أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ»^(۱).

(من چهره‌ام را به سوی ذاتی متوجه کرده‌ام که آسمان‌ها و زمین را آفرید، در حالی که من از باطل روی گردان شده و به سوی حق آمده‌ام، و از مشرکان نیستم، نماز، عبادت، زندگی و مرگم از آن پروردگار جهانیان است که شریکی ندارد، دستور یافته‌ام که چنین کنم، و من از فرمانبرداران می‌باشم. پروردگارا! توئی پادشاه، بجز تو، معبودی «بحق» وجود ندارد. تو پروردگار من هستی و من بنده‌ی توأم، بر خود ظلم کردم، و به گناهم اعتراف نمودم، همه‌ی گناهانم را بیخشای، همانا بجز تو کسی گناهانم را نمی‌آمرزد.

الهی! مرا به نیکوترین اخلاق و خصلت‌ها، رهنمون فرما، همانا بجز تو کسی نیست که مرا بسوی آنها هدایت کند. الهی! خصلت‌های بد را از من دور بگردان، زیرا بجز تو کسی نیست که آن‌ها را از من دور بگرداند. من در بارگاهت حاضریم، و برای اطاعتت آماده‌ام، هرگونه خیر و نیکی در اختیار توست، بدی را به سوی تو راهی نیست. الهی! من به لطف تو موجودم، و به سوی تو متوجه‌ام، تو بسیار بابرکت و برتر هستی، از تو آمرزش می‌خواهم، و در بارگاهت توبه می‌کنم).

۴/۳۰ «اللَّهُمَّ رَبَّ جِبْرَائِيلَ، وَمِيكَائِيلَ، وَإِسْرَافِيلَ فَاطِرَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ، عَالِمَ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ، أَنْتَ تَحْكُمُ بَيْنَ عِبَادِكَ فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ، اهْدِنِي لِمَا اخْتَلَفَ فِيهِ مِنَ الْحَقِّ بِإِذْنِكَ، إِنَّكَ تَهْدِي مَنْ تَشَاءُ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ»^(۲).

(الهی! پروردگار جبرائیل و میکائیل و اسرافیل، ای مبدع آسمان‌ها و زمین، و آگاه از

(۱) مسلم ۱/۵۳۴.

(۲) مسلم ۱/۵۳۴.

دنیای پنهان از دیدگان، و مطلع از جهان عیان، تو در بین بندگان در آن چه که در آن اختلاف می‌ورزند، حاکمی، مرا به آنچه که از حق در آن اختلاف شده است، با اراده‌ات هدایت کن، چرا که تو هرکس را که بخواهی به راه راست هدایت می‌کنی.

۵/۳۱ «اللَّهُ أَكْبَرُ كَبِيرًا، اللَّهُ أَكْبَرُ كَبِيرًا، اللَّهُ أَكْبَرُ كَبِيرًا، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ كَثِيرًا، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ كَثِيرًا، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ كَثِيرًا، وَسُبْحَانَ اللَّهِ بُكْرَةً وَأَصِيلًا» ثلاثاً «وَأَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ: مِنْ نَفْسِهِ، وَنَفْسِهِ، وَهَمْزِهِ»^(۱).

(الله، برترین و بزرگترین است، همه‌ی ستایشها به کثرت مخصوص اوست، من صبح و شام او را تسبیح می‌گویم) [سه بار] (به الله پناه می‌برم از غرور، سحر و وسوسه‌ی شیطان).

۶/۳۲ «اللَّهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ أَنْتَ نُورُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَنْ فِيهِنَّ، وَلَكَ الْحَمْدُ أَنْتَ قِيَمُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَنْ فِيهِنَّ، [وَلَكَ الْحَمْدُ أَنْتَ رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَنْ فِيهِنَّ] [وَلَكَ الْحَمْدُ لَكَ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَنْ فِيهِنَّ] [وَلَكَ الْحَمْدُ أَنْتَ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ] [وَلَكَ الْحَمْدُ أَنْتَ الْحَقُّ وَوَعْدُكَ الْحَقُّ، وَقَوْلُكَ الْحَقُّ وَلِقَاؤُكَ الْحَقُّ، وَالْجَنَّةُ حَقٌّ وَالنَّارُ حَقٌّ، وَالنَّبِيُّونَ حَقٌّ، وَمُحَمَّدٌ ﷺ حَقٌّ وَالسَّاعَةُ حَقٌّ] [اللَّهُمَّ لَكَ أَسْلَمْتُ، وَعَلَيْكَ تَوَكَّلْتُ وَبِكَ آمَنْتُ، وَإِلَيْكَ أُنَبْتُ، وَبِكَ خَاصَمْتُ، وَإِلَيْكَ حَاكَمْتُ، فَاعْفِرْ لِي مَا قَدَّمْتُ، وَمَا أَخَّرْتُ، وَمَا أَسْرَرْتُ، وَمَا أَعْلَنْتُ] [أَنْتَ الْمُقَدَّمُ، وَأَنْتَ الْمُؤَخَّرُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ] [أَنْتَ إِلَهِي لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ]^(۲).

(۱) أبو داود ۲۰۳/۱، وابن ماجه ۲۶۵/۱، وأحمد ۸۵/۴، و مسلم از ابن عمر رضي الله عنهما به این صورت و در ضمن قصه‌ی روایت شده است ۴۲۰/۱.

(۲) البخاری مع الفتح ۳/۳ و ۱۱۶/۱۱ و ۱۳/۳۷۱، ۴۲۳، ۴۶۵ و مسلم همانند آن به صورت اختصار روایت نموده است ۵۳۲/۱.

(بار الها! حمد از آن تو است، تو نور آسمانها و زمین، و آنچه که در ما بین آنهاست، هستی. حمد از آن تو است، تو سرپرست آسمانها و زمینی، و آنچه که در بین آنهاست. [و حمد از آن تو است، تو پروردگار آسمانها و زمین و آنچه که در بین آنهاست، هستی]. [و حمد از آن تو است، تو پادشاه آسمانها و زمین هستی]. [و حمد از آن توست] [تو حقی، وعده، گفتار، لقاء، بهشت، آتش، پیامبران، محمد ﷺ، و روز قیامت حق هستند] [پروردگارا! من تسلیم توأم، و بر تو توکل نمودم، و به تو ایمان آوردم، و به سوی تو برگشتم، و بخاطر تو دشمنی ورزیدم، و حاکمیت از آن تو است، و گناہانی را که پیش از مرگ فرستاده‌ام و آنچه را که بعد از مرگ، خواهند آمد، و آنچه را که پنهان نموده‌ام، و آنچه را که آشکار ساخته‌ام، ببخشای، تقدیم و تأخیر بدست تو است، و هیچ معبودی بجز تو «بحق» وجود ندارد].

«۱۷» دعای رکوع

۱/۳۳ «سُبْحَانَ رَبِّيَ الْعَظِيمِ»^(۱).

(پروردگار بزرگم پاک و منزّه است)، [سه بار هنگام رکوع].

۲/۳۴ «سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ رَبَّنَا وَبِحَمْدِكَ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي»^(۲).

(پروردگارا! تو پاک و منزّهی، خدایا تو را ستایش می‌نمایم، الهی، مرا ببخشای).

۳/۳۵ «سُبُّوحٌ، قُدُّوسٌ، رَبُّ الْمَلَائِكَةِ وَالرُّوحِ»^(۳).

(بسیار پاک و منزّه است پروردگار فرشتگان و جبرئیل).

(۱) أهل السنن وأحمد روایت کرده اند، ونگا: صحیح الترمذی ۸۳/۱.

(۲) البخاری ۹۹/۱، و مسلم ۳۵۰/۱.

(۳) مسلم ۳۵۳/۱، و أبو داود ۲۳۰/۱.

۴/۳۶ «اللَّهُمَّ لَكَ رَكَعْتُ، وَبِكَ آمَنْتُ، وَلَكَ أَسَلْتُ خَشَعَ لَكَ سَمْعِي وَبَصَرِي، وَمُخِّي، وَعَظْمِي، وَعَصَبِي، وَمَا اسْتَقَلَّ بِهِ قَدَمِي»^(۱).

(پروردگارا! برای تو رکوع کردم، به تو ایمان آوردم، و به تو تسلیم شدم. گوش، چشم، مخ، استخوان، پی و رگم و تمام اعضای بدنم برای تو خشوع و فروتنی نمودند).

۵/۳۷ «سُبْحَانَ ذِي الْجَبَرُوتِ، وَالْمَلَكُوتِ، وَالْكِبْرِيَاءِ، وَالْعِظَمَةِ»^(۲).

(پاک است پروردگاری که مالک قدرت، فرمانروایی، بزرگی و عظمت است).

«۱۸» دعای هنگام بر خاستن از رکوع

۱/۳۸ «سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ»^(۳).

(الله شنید و قبول کرد ستایش کسی را که او را ستایش نمود).

۲/۳۹ «رَبَّنَا وَلَكَ الْحَمْدُ، حَمْدًا كَثِيرًا طَيِّبًا مُبَارَكًا فِيهِ»^(۴).

(پروردگارا! حمد و ستایش های زیاد، خوب و مبارک از آن تو است).

۳/۴۰ «مِْلَاءَ السَّمَوَاتِ، وَمِْلَاءَ الْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا، وَمِْلَاءَ مَا شِئْتَ مِنْ شَيْءٍ بَعْدُ، أَهْلَ الثَّنَاءِ وَالْمَجْدِ، أَحَقُّ مَا قَالَ الْعَبْدُ، وَكُلُّنَا لَكَ عَبْدٌ اللَّهُمَّ لَا مَانِعَ لِمَا أَعْطَيْتَ، وَلَا مُعْطِي لِمَا مَنَعْتَ، وَلَا يَنْفَعُ ذَا الْجَدِّ مِنْكَ الْجَدُّ»^(۵).

(الهی! حمدی که آسمانها و زمین و میان آنها و هر چه تو بخواهی را پر کند، از آن تو است. الهی! تو اهل ستایش و عظمت هستی. الهی تو شایسته‌ی ستایش بندگان

(۱) مسلم ۵۳۴/۱، وأهل سنن أربعه بجز ابن ماجه روايت کرده اند.

(۲) أبو داود ۲۳۰/۱، والنسائي وأحمد، و سند آن حسن است.

(۳) البخاری مع الفتح ۲۸۲/۲.

(۴) البخاری مع الفتح ۲۸۴/۲.

(۵) مسلم ۳۴۶/۱.

هستی. همگی ما بندگان هستیم، آن چه تو بفرمائی هیچ کس جلوی آن را نمی‌گیرد، و آنچه جلوی آن را بگیری کسی قدرت ندارد آن را عطا نماید. الهی! صاحب ثروت، او را ثروتش از عذاب تو نجات نمی‌دهد و «تمامی شکوه» و ثروت از آن تو است).

«۱۹» دعای سجده

۱/۴۱ «سُبْحَانَ رَبِّيَ الْأَعْلَى»^(۱).

(منزه است پروردگار بزرگ و برتر من) [سه مرتبه هنگام سجده].

۲/۴۲ «سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ رَبَّنَا وَبِحَمْدِكَ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي»^(۲).

(بار الها! تو پاک و منزهی و تو را ستایش می‌نمایم. الهی! از تو طلب مغفرت می‌کنم).

۳/۴۳ «سُبُّوحٌ، قُدُّوسٌ، رَبُّ الْمَلَائِكَةِ وَالرُّوحِ»^(۳).

(پاک و منزه است پروردگار فرشتگان و جبرائیل).

۴/۴۴ «اللَّهُمَّ لَكَ سَجَدْتُ، وَبِكَ آمَنْتُ، وَلَكَ أَسْلَمْتُ، سَجَدَ وَجْهِي لِلَّذِي خَلَقَهُ،

وَصَوْرَهُ وَشَقَّ سَمْعَهُ وَبَصَرَهُ، تَبَارَكَ اللَّهُ أَحْسَنُ الْخَالِقِينَ»^(۴).

(الهی! برای تو سجده کردم، و به تو ایمان آوردم، و در مقابل فرمان تو تسلیم شدم، چهره‌ام برای پروردگاری که آن را خلق نمود، و صورت بخشید، و آن را زیبا آفرید، و عضو شنوایی و بینائی در آن قرار داد، سجده کرد. با برکت است پروردگاری که بهترین

(۱) أهل السنن وأحمد ونكا: صحيح الترمذی ۸۳/۱.

(۲) البخاری ومسلم وتخریج سندش با شماره‌ی (۳۴) ارائه شد.

(۳) مسلم ۱/۵۳۳ وتخریج آن در شماره‌ی (۳۵) ارائه شد.

(۴) مسلم ۱/۵۳۴ وغيره.

سازندگان است).

۵/۴۵ «سُبْحَانَ ذِي الْجَبَرُوتِ، وَالْمَلَكُوتِ، وَالْكِبْرِيَاءِ، وَالْعَظَمَةِ»^(۱).

(پاک است پروردگاری که مالک قدرت، فرمانروایی، بزرگی و عظمت است).

۶/۴۶ «اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي ذَنْبِي كُلَّهُ، دِقَّةً وَجِلَّةً، وَأَوْلَاهُ وَأَخْرَهُ وَعَلَانِيَتَهُ وَسِرَّهُ»^(۲).

(بار الها! همه‌ی گناهان مرا، اعم از کوچک و بزرگ، اول و آخر، آشکار و نهان،

بیخشای).

۷/۴۷ «اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِرِضَاكَ مِنْ سَخَطِكَ، وَبِمَعْفَاتِكَ مِنْ عِقَابِكَ وَأَعُوذُ بِكَ

مِنْكَ، لَا أَحْصِي ثَنَاءً عَلَيْكَ أَنْتَ كَمَا أَثْنَيْتَ عَلَيَّ نَفْسِكَ»^(۳).

(بار الها! من از خشمت به خشنودی تو پناه می‌برم. الهی! از عذابت به عفو تو پناه

می‌برم. الهی! از «عذاب خشم» تو، به تو پناه می‌برم. پروردگارا! آنچنان که حق ستایش تو

است، نمی‌توانم آنرا بجای آورم، بدون تردید تو آنچنانی که خود فرموده‌ای).

۲۰) دعای نشستن بین دو سجده

۱/۴۸ «رَبِّ اغْفِرْ لِي رَبِّ اغْفِرْ لِي»^(۴).

(ای الله! مرا بیخش، مرا بیخش).

۲/۴۹ «اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي وَأَرْحَمْنِي، وَاهْدِنِي، وَاجْبُرْنِي، وَعَافِنِي، وَأَرْزُقْنِي،

وَأَرْفَعْنِي»^(۵).

(۱) أبوداود ۲۳۰/۱ وأحمد والنسائی وألبانی در صحیح ابی داود ۱۶۶/۱ آنرا صحیح دانسته است.

(۲) مسلم ۳۵۰/۱.

(۳) مسلم ۳۵۲/۱.

(۴) أبو داود ۲۳۱/۱، ونگا: صحیح ابن ماجه ۱۴۸/۱.

(۵) أصحاب السنن بجز النسائی ونگا: صحیح الترمذی ۹۰/۱ و صحیح ابن ماجه ۱۴۸/۱.

(بار الها! مرا ببخش. به من رحم کن، مرا هدایت کن، کوتاهی‌های مرا جبران کن، و به من عافیت و رزق عطا کن، و مقامم را رفیع گردان).

«۴۱» دعاهای سجده ی تلاوت

۱/۵۰ «سَجَدَ وَجْهِي لِلَّذِي خَلَقَهُ، وَشَقَّ سَمْعَهُ وَبَصَرَهُ وَحَوَّلَهُ وَقُوَّتَهُ ﴿۱﴾ فَتَبَارَكَ اللَّهُ أَحْسَنُ الْخَالِقِينَ ﴿۲﴾».

(چهره‌ام برای ذاتی که آنرا آفرید و شنوایی و بینایی را به قدرت و توانایی خود در آن قرار داد، سجده کرد. بسیار با برکت است بهترین آفرینندگان).

۲/۵۱ «اللَّهُمَّ اكْتُبْ لِي بِهَا عِنْدَكَ أَجْرًا، وَضَعْ عَنِّي بِهَا وَزْرًا، وَاجْعَلْ لِي عِنْدَكَ دُخْرًا، وَتَقَبَّلْهَا مِنِّي كَمَا تَقَبَّلْتَهَا مِنْ عَبْدِكَ دَاوُدَ»^(۲).

(ای الله! برای من در نزد خود بخاطر این سجده اجر بنویس و بوسیله‌ی آن، گناهی را دور بگردان، و این سجده را برای من در نزد خود ذخیره بگردان و آنرا از من چنان بپذیر که از بنده‌ات داود پذیرفتی).

«۲۲» تشهد

۵۲ «التَّحِيَّاتُ لِلَّهِ، وَالصَّلَوَاتُ وَالطَّيِّبَاتُ، السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ، السَّلَامُ عَلَيْنَا وَعَلَىٰ عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ، أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ»^(۳).

(۱) الترمذی ۴۷۴/۲، أحمد ۳۰/۶، وحاکم و آنرا صحیح دانسته و الذهبی با حاکم موافقت کرده است ۲۲۰/۱، والفاظ اضافی در روایت از حاکم است.

(۲) الترمذی ۴۷۳/۲ و حاکم و آنرا صحیح دانسته و الذهبی با حاکم موافقت کرده است ۲۱۹/۱.

(۳) البخاری مع الفتح ۱۳/۱ و مسلم ۳۰/۱.

[فرمانروائی، رحمت و برکت و پاکی مخصوص الله است]، سلام و رحمت و برکات خدا بر تو باد ای پیامبر، سلام بر ما و کلیه بندگان صالح خدا، من گواه می‌دهم که هیچ معبودی بجز الله «بحق» وجود ندارد و محمد ﷺ بنده و رسول اوست).

﴿۲۲﴾ درود بر رسول الله ﷺ بعد از تشهد

۱/۵۳ «اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ، كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ، إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ، اللَّهُمَّ بَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ، كَمَا بَارَكْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ، إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ»^(۱).

(بار إلهایا! بر محمد ﷺ و آل محمد درود بفرست همچنان که بر ابراهیم ؛ و آل ابراهیم درود فرستادی، همانا تو ستوده و باعظمت هستی. بار إلهایا! بر محمد و آل محمد برکت نازل فرما همچنان که بر ابراهیم ؛ و آل ابراهیم برکت نازل کردی، همانا تو ستوده و باعظمت هستی).

۲/۵۴ «اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى أَزْوَاجِهِ وَذُرِّيَّتِهِ كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ، وَبَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى أَزْوَاجِهِ وَذُرِّيَّتِهِ، كَمَا بَارَكْتَ عَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ، إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ»^(۲).

(بار إلهایا! بر محمد ﷺ و همسران و فرزندان درود فرست همچنان که بر ابراهیم ؛ درود فرستادی، و بر محمد و همسران و فرزندان برکت نازل گردان همچنان که بر آل ابراهیم ؛ برکت نازل فرمودی، همانا تو ستوده و باعظمت هستی).

(۱) البخاری مع الفتح ۴۰۸/۶.

(۲) البخاری مع الفتح ۴۰۷/۶ و مسلم ۳۰۶/۱ و لفظ حدیث از مسلم است.

«۲۴» دعای بعد از تشهد آخر و قبل از سلام

۱/۵۵ «اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ، وَمِنْ عَذَابِ جَهَنَّمَ، وَمِنْ فِتْنَةِ الْمَحْيَا وَالْمَمَاتِ، وَمِنْ فِتْنَةِ الْمَسِيحِ الدَّجَالِ»^(۱).

(پروردگارا! از عذاب قبر و عذاب دوزخ، فتنه‌ی زندگی و مرگ، و فتنه‌ی مسیح دجال به تو پناه می‌برم).

۲/۵۶ «اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ فِتْنَةِ الْمَسِيحِ الدَّجَالِ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ فِتْنَةِ الْمَحْيَا وَالْمَمَاتِ، اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْمَأْثَمِ وَالْمَعْرَمِ»^(۲).

(الهی! من از عذاب قبر، و از فتنه‌ی مسیح دجال، و فتنه‌ی زندگی و مرگ به تو پناه می‌برم. بار الها! من از گناه و زیان، به تو پناه می‌آورم).

۳/۵۷ «اللَّهُمَّ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي ظُلْمًا كَثِيرًا، وَلَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ، فَاعْفِرْ لِي مَعْفِرَةً مِنْ عِنْدِكَ وَارْحَمْنِي إِنَّكَ أَنْتَ الْعَفُورُ الرَّحِيمُ»^(۳).

(الهی! من بر نفس خود بسیار ظلم کردم، همانا غیر از تو کسی دیگر گناهان مرا نمی‌بخشد، پس از جانب خود مرا مورد آمرزش قرار بده، و بر من رحم کن، همانا تو بخشنده و مهربان هستی).

۴/۵۸ «اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي مَا قَدَّمْتُ، وَمَا أَخَّرْتُ، وَمَا أَسْرَرْتُ، وَمَا أَعْلَنْتُ، وَمَا أَسْرَفْتُ، وَمَا أَنْتَ أَعْلَمُ بِهِ مِنِّي، أَنْتَ الْمُقَدِّمُ وَأَنْتَ الْمَأْخِرُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ»^(۴).

(الهی! گناهان قبلی و بعدی مرا ببخشای. الهی! گناهان مخفی و آشکار مرا بیامرز، و

(۱) البخاری ۱۰۲/۲ و مسلم ۴۱۲/۱ و لفظ حدیث از مسلم است.

(۲) البخاری ۲۰۲/۱ و مسلم ۴۱۲/۱.

(۳) البخاری ۱۶۸/۸ و مسلم ۲۰۷۸/۴.

(۴) مسلم ۱/۵۳۴.

زیاده روی های مرا و آنچه را که تو از من بهتر می دانی ببخش، همانا تقدیم و تأخیر کننده توئی، بجز تو معبودی «بحق» نیست).

۵/۵۹ «اللَّهُمَّ اعْنِي عَلَى ذِكْرِكَ، وَشُكْرِكَ، وَحُسْنِ عِبَادَتِكَ»^(۱).

(بار الها! به من توفیق بده تا تو را یاد کنم، و سپاس گویم، و به بهترین روش، بندگی نمایم).

۶/۶۰ «اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْبُخْلِ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنَ الْجُبْنِ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ أَنْ أُرَدَّ إِلَى أَرْذَلِ الْعُمُرِ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ فِتْنَةِ الدُّنْيَا وَعَذَابِ الْقَبْرِ»^(۲).

(بار الها! من از بخل و بُزدلی به تو پناه می برم، و از اینکه به علت پیری، سست و درمانده شوم، به تو پناه می برم، و از آزمایش های سخت دنیا و عذاب قبر به تو پناه می برم).

۷/۶۱ «اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الْجَنَّةَ وَأَعُوذُ بِكَ مِنَ النَّارِ»^(۳).

(بار الها! من از تو خواهان بهشتم، و از آتش به تو پناه می برم).

۸/۶۲ «اللَّهُمَّ بَعِّمْنَا مِنَ الْغَيْبِ، وَقُدِّرْ لَنَا عَلَى الْخَلْقِ أَحْسَنَ مَا عَلِمْتَ الْحَيَاةَ خَيْرًا لِي، وَتَوَفِّي إِذَا عَلِمْتَ الْوَفَاةَ خَيْرًا لِي، اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ خَشْيَتَكَ فِي الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ، وَأَسْأَلُكَ كَلِمَةَ الْحَقِّ فِي الرِّضَا وَالْعُضْبِ، وَأَسْأَلُكَ الْقَصْدَ فِي الْغِنَى وَالْفَقْرِ، وَأَسْأَلُكَ نَعِيمًا لَا يَنْفَدُ، وَأَسْأَلُكَ قُرَّةَ عَيْنٍ لَا تَنْقَطِعُ، وَأَسْأَلُكَ الرِّضَا بَعْدَ الْقَضَاءِ، وَأَسْأَلُكَ بَرْدَ الْعَيْشِ بَعْدَ الْمَوْتِ، وَأَسْأَلُكَ لَذَّةَ النَّظَرِ إِلَى وَجْهِكَ وَالشُّوقَ إِلَى لِقَائِكَ فِي غَيْرِ ضَرَاءٍ»

(۱) أبو داود ۸۶/۲ والنسائی ۵۳/۳ وألبانی در صحیح أبو داود ۲۸۴/۱ آنرا صحیح دانسته است.

(۲) البخاری مع الفتح ۳۵/۶.

(۳) أبو داود، ونگا: صحیح ابن ماجه ۳۲۸/۲.

مَضْرَبَةٌ وَلَا فِتْنَةَ مُضِلَّةٍ، اللَّهُمَّ زَيْنًا بِزِينَةِ الْإِيمَانِ وَاجْعَلْنَا هُدَاةً مُهْتَدِينَ»^(۱).

(بار الها! به علم غیبت و قدرتت بر آفرینش، تا زمانی مرا زنده نگهدار که زندگی برایم خوب باشد، و مرا بمیران زمانی که مردنم را به نفعم می دانی. الهی! من خشوع و ترس از تو را در نهان و آشکار می طلبم. «گفتن» کلمه‌ی حق را در شادی و غضب از تو می خواهم. میانه روی را در ثروت و فقر مسألت می نمایم. نعمتی را که نابود نشود، و نور چشمی را که قطع نگردد، و رضا را بعد از قضا، و راحتی زندگی بعد از مرگ، و لذت نگاه چهره‌ات و شوق به لقاءت را درخواست می کنم. بدون اینکه گرفتار مصیبتی سخت، یا فتنه‌ای گمراه کننده شوم. پروردگارا! ما را با زیبایی ایمان، زینت بخش و ما را از زمره‌ی هدایت دهندگان و هدایت یافتگان قرار بده).

۹/۶۳ «اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ يَا اللَّهُ بِأَنَّكَ الْوَاحِدُ الْأَحَدُ الصَّمَدُ الَّذِي لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ، أَنْ تُعْفِرَ لِي ذُنُوبِي إِنَّكَ أَنْتَ الْعَفُورُ الرَّحِيمُ»^(۲).

(بار الها! من با توسل به اینکه تو یگانه‌ای و شریکی نداری و بی نیاز هستی که نه زاده‌ای و نه زاده شده‌ای و هیچ همتایی بر خود نداری، از تو مسألت می نمایم که گناهان مرا بیامرزی، همانا که تو آمرزگار و مهربان هستی).

۱۰/۶۴ «اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ يَا لَكَ الْحَمْدُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ وَحْدَكَ لَا شَرِيكَ لَكَ، الْمَنَّانُ، يَا بَدِيعَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ يَا ذَا الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ، يَا حَيُّ يَا قَيُّوْمُ، إِنِّي أَسْأَلُكَ الْجَنَّةَ وَأَعُوذُ بِكَ مِنَ النَّارِ»^(۳).

(۱) النسائی ۵۴/۴، ۵۵، وأحمد ۳۶۴/۴ وألبانی در صحیح النسائی ۲۸۱/۱ آنرا صحیح می داند.

(۲) النسائی با این لفظ ۵۲/۳، وأحمد ۳۳۸/۴ وألبانی در صحیح النسائی ۲۸۰/۱ آنرا صحیح دانسته است.

(۳) أهل السنن ونگا: صحیح ابن ماجه ۳۲۹/۲.

(پروردگارا! من فقط از تو می‌خواهم چرا که حمد فقط از آن توست، هیچ معبودی بجز تو «بحق» وجود ندارد، و یکتایی و شریک‌نداری یا منان! ای بوجود آورنده‌ی آسمان‌ها و زمین! ای صاحب عظمت و بزرگی! ای زنده‌ی پایدار! من بهشت را از تو خواهانم، و از آتش به تو پناه می‌برم).

۱۱/۶۵ «اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِأَنِّي أَشْهَدُ أَنَّكَ أَنْتَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ، الْأَحَدُ الصَّمَدُ الَّذِي لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ»^(۱).

(پروردگارا! من تنها از تو «احتیاجاتم را» می‌خواهم، چرا که شهادت می‌دهم که تو الله هستی، و هیچ معبودی بجز تو «بحق» وجود ندارد، تو آن یکتا و بی‌نیازی هستی که نه زاده است، و نه زائیده شده است، و همتایی ندارد).

«۲۵» اذکار بعد از سلام نماز

۱/۶۶ «أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ (ثلاثاً)، اللَّهُمَّ أَنْتَ السَّلَامُ وَمِنْكَ السَّلَامُ، تَبَارَكْتَ يَا ذَا الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ»^(۲).

(از الله طلب آمرزش می‌کنم [سه مرتبه] الهی تو سلامی، و سلامتی از جانب تو است، تو بسیار بابرکتی، ای صاحب عظمت و بزرگی).

۲/۶۷ «لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ، اللَّهُمَّ لَا مَانِعَ لِمَا أَعْطَيْتَ، وَلَا مُعْطِيَ لِمَا مَنَعْتَ، وَلَا يَنْفَعُ ذَا الْجَدِّ مِنْكَ الْجَدُّ»^(۳).

(۱) أبوداود ۶۲/۲ و الترمذی ۵۱۵/۵ وابن ماجه ۱۲۶۷/۲ وأحمد ۳۶۰/۵ ونگا: صحيح ابن ماجه ۳۲۹/۲ و صحيح الترمذی ۱۶۳/۳.

(۲) مسلم ۴۱۴/۱.

(۳) البخاری ۲۵۵/۱ و مسلم ۴۱۴/۱.

(معبودی «بحق» بجز الله، وجود ندارد. شریکی ندارد، پادشاهی از آن اوست، ستایش شایسته‌ی اوست، و او بر هر چیزی توانا است، الهی! آن چه تو بدهی، هیچ کس مانع آن نمی‌گردد، و آنچه تو منع کنی، هیچ کس نمی‌تواند آنرا بدهد. توانگر، او را ثروتش از عذاب تو نجات نمی‌دهد، و «تمامی شکوه و» ثروت از آن تو است).

۳/۶۸ «لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ، وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ. لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَلَا نَعْبُدُ إِلَّا إِيَّاهُ، لَهُ النَّعْمَةُ وَلَهُ الْفَضْلُ وَلَهُ الثَّنَاءُ الْحَسَنُ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ»^(۱).

(معبودی بجز الله «بحق» وجود ندارد، یگانه اوست و شریکی ندارد، پادشاهی از آن اوست، و ستایش مخصوص اوست، و او بر هر چیز توانا است. هیچ نیروی بازدارنده از گناهان و توفیق دهنده به نیکی، به جز الله وجود ندارد. هیچ معبودی جز او «بحق» نیست. جز او کسی دیگر را عبادت نمی‌کنیم، نعمت و فضل از آن اوست، ستایش نیکو مخصوص اوست، معبودی بجز او وجود ندارد، همه‌ی ما با اخلاص او را بندگی می‌کنیم هر چند کافران دوست نداشته باشند).

۴/۶۹ «سُبْحَانَ اللَّهِ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ، وَاللَّهُ أَكْبَرُ [۳۳ س پس]، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ، وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ»^(۲).

(بجز الله یگانه، دیگر معبودی نیست، شریکی ندارد، پادشاهی از آن اوست، ستایش شایسته اوست، و او بر هر چیز تواناست).

(۱) مسلم ۴۱۵/۱.

(۲) مسلم ۴۱۸/۱ «کسی که آنرا بعد از هر نماز بگوید گنااهش بخشوده می‌شود! هر چند به اندازه‌ی کف دریا باشد». مسلم ۴۱۸/۱.

۵/۷۰ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ ﴿۱﴾ اللَّهُ الصَّمَدُ ﴿۲﴾ لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ ﴿۳﴾ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ ﴿۴﴾﴾.

(به نام خداوند بخشنده‌ی مهربان (بگو خدا یگانه است، خدا، بی نیاز است، نه زاده، و نه نام خداوند بخشنده‌ی مهربان (بگو پناه می‌برم به خداوند سپیده دم. از شر آنچه

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ ﴿۱﴾ مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ ﴿۲﴾ وَمِنْ شَرِّ غَاسِقٍ إِذَا وَقَبَ ﴿۳﴾ وَمِنْ شَرِّ النَّفَّاثَاتِ فِي الْعُقَدِ ﴿۴﴾ وَمِنْ شَرِّ حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ ﴿۵﴾﴾.

(به نام خداوند بخشنده‌ی مهربان (بگو پناه می‌برم به خداوند سپیده دم. از شر آنچه آفریده است، و از شر شب بدانگاه که کاملاً فرا می‌رسد، و از شر کسانی که در گره‌ها می‌دمند، و از شر حسود بدانگاه که حسد می‌ورزد).

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ ﴿۱﴾ مَلِكِ النَّاسِ ﴿۲﴾ إِلَهِ النَّاسِ ﴿۳﴾ مِنْ شَرِّ الْوَسْوَاسِ الْخَنَّاسِ ﴿۴﴾ الَّذِي يُوَسْوِسُ فِي صُدُورِ النَّاسِ ﴿۵﴾ مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ ﴿۶﴾﴾.

(به نام خداوند بخشنده‌ی مهربان، (بگو پناه می‌برم به پروردگار مردمان، به مالک و حاکم «واقعی» مردم، به معبود «بحق» مردم، از شر وسوسه‌گری که واپس می‌رود، از وسوسه‌گری است که در سینه‌های مردم به وسوسه می‌پردازد، «در سینه‌های مردمانی» از جن‌ها و انسان‌ها). [بعد از هر نماز خوانده شوند].

۶/۷۱ ﴿اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ ﴿۱﴾ لَا تَأْخُذُهُ سِنَّةٌ وَلَا نَوْمٌ ﴿۲﴾ لَهُ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ ﴿۳﴾ مَنْ ذَا الَّذِي يَشْفَعُ عِنْدَهُ إِلَّا بِإِذْنِهِ ﴿۴﴾ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ ﴿۵﴾ وَلَا يُحِيطُونَ بِشَيْءٍ مِّنْ

(۱) أبو داود ۸۶/۲ والنسائی ۳/ ۶۸ ونگا: صحیح الترمذی ۸/۲، سوره‌های سه گانه را معوذات می‌گویند. نگا: فتح الباری ۶۲/۹.

عَلِمِيهَ إِلَّا بِمَا شَاءَ وَسِعَ كُرْسِيُّهُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَلَا يَئُودُهُ حِفْظُهُمَا وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ ﴿١٠٠﴾. بعد از هر نماز خوانده شود.

(خداوند هیچ معبودی «بحق» جز او نیست، خداوندی که زنده و قائم به ذات خویش است، هیچ گاه خواب سبک و سنگین او را فرا نمی‌گیرد، برای اوست آنچه در آسمان‌ها و زمین است، کیست که نزد او جز به فرمانش شفاعت کند، آنچه را پیش روی آنها «بندگان» و پشت سر آنهاست می‌داند، و از گذشته و آینده‌ی آنان آگاه است، آنها جز به مقداری که او بخواهد احاطه به علم او ندارند، کرسی او آسمان‌ها و زمین را در برگرفته و حفظ و نگهداری آسمان و زمین برای او گران نیست، و او بلند مرتبه و باعظمت است).

۷/۷۲ «لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ يُحْيِي وَيُمِيتُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ»^(۲).

(معبودی بجز الله یگانه نیست، شریکی ندارد، پادشاهی از آن اوست و ستایش مر او راست، زنده می‌کند و می‌میراند، و او بر هر چیز تواناست).

۸/۷۳ «اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ عِلْمًا نَافِعًا، وَرِزْقًا طَيِّبًا وَعَمَلًا مُتَقَبَّلًا»^(۳). پس از اتمام نماز صبح خوانده شود.

(۱) هر کس پس از هر نماز آنرا بخواند مانعی از ورود بهشت او نمی‌شود مگر مردنش. النسائی در کتاب: (عمل الیوم واللیلہ) شماره‌ی ۱۰۰، وابن السنی شماره‌ی ۱۲۱ و البانی در صحیح الجامع ۳۳۹/۵ و سلسله الأحادیث الصحیحه ۶۹۷/۲ شماره‌ی ۹۷۲.

(۲) الترمذی ۵۱۵/۵ و أحمد ۲۲۷/۴ و نگا: تخریج آن در کتاب زاد المعاد ۳۰۰/۱.

(۳) ابن ماجه و غیره و نگا: صحیح ابن ماجه ۱۵۲/۱ و مجمع الزوائد ۱۱۱/۱۰.

(الهی! از تو علم سودمند، روزی پاک و عمل مقبول را می‌خواهم).

﴿۷۴﴾ دعای نماز استخاره

۷۴ جابر بن عبد الله رضی الله عنه می‌گوید: رسول الله صلی الله علیه و آله استخاره را در هرکاری همانند سوره‌ای از قرآن به ما می‌آموخت و می‌فرمود: هرگاه یکی از شما خواست کاری انجام دهد، غیر از نماز فرض، دو رکعت نماز بخواند، سپس بگوید:

«اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْتَخِيرُكَ بِعِلْمِكَ، وَأَسْتَقْدِرُكَ بِقُدْرَتِكَ، وَأَسْأَلُكَ مِنْ فَضْلِكَ الْعَظِيمِ، فَإِنَّكَ تَقْدِرُ وَلَا أَقْدِرُ، وَتَعْلَمُ وَلَا أَعْلَمُ، وَأَنْتَ عَلَّامُ الْغُيُوبِ، اللَّهُمَّ إِنْ كُنْتَ تَعْلَمُ أَنَّ هَذَا الْأَمْرَ - وَيُسَمِّي حَاجَتَهُ - خَيْرٌ لِي فِي دِينِي وَمَعَاشِي وَعَاقِبَةِ أَمْرِي - أَوْ قَالَ: عَاجِلِهِ وَأَجَلِهِ - فَأَقْدِرْهُ لِي وَيَسِّرْهُ لِي ثُمَّ بَارِكْ لِي فِيهِ، وَإِنْ كُنْتَ تَعْلَمُ أَنَّ هَذَا الْأَمْرَ شَرٌّ لِي فِي دِينِي وَمَعَاشِي وَعَاقِبَةِ أَمْرِي - أَوْ قَالَ: عَاجِلِهِ وَأَجَلِهِ - فَاصْرِفْهُ عَنِّي وَاصْرِفْنِي عَنْهُ وَاقْدِرْ لِي الْخَيْرَ حَيْثُ كَانَ، ثُمَّ أَرْضِنِي بِهِ»^(۱).

کسی که از خالق، طلب خیر نماید و از مخلوق، مشورت بگیرد، و در کارش ثابت قدم باشد، پشیمان نمی‌شود، خداوند می‌فرماید: «در کارها با مردم، مشورت کن، و هرگاه تصمیم به انجام کاری گرفتی، به خدا توکل کن»^(۲).

(ترجمه‌ی دعا: ای الله! به وسیله‌ی علمت از تو طلب خیر می‌کنم، و بوسیله‌ی قدرتت از تو توانایی می‌خواهم، از تو فضل بسیار را مسألت می‌نمایم، زیرا تو توانایی و من ناتوان، و تو می‌دانی و من نمی‌دانم، و تو داننده‌ی امور پنهان هستی. الهی! اگر در علم تو این کار - حاجت خود را نام می‌برد - باعث خیر من در دین و آخرت است

(۱) البخاری ۱۶۲/۷.

(۲) سوره آل عمران، آیه: ۱۵۹.

- یا می‌گوید: در حال و آینده‌ی کارم - آن را برایم مقدور و آسان بگردان، و در آن برکت عنایت فرما، و چنانچه در علم تو این کار برایم در دنیا و آخرت باعث بدی است - یا می‌گوید: در حال و آینده‌ی کارم - پس آن را از من، و مرا از آن، منصرف بگردان، و خیر را برای من هر کجا که هست مقدر نما، و آنگاه مرا با آن خوشنود بگردان).

«۲۷» اذکار صبح و شب

الْحَمْدُ لِلَّهِ وَحْدَهُ، وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَيَّ مِنْ لَأَيِّ بَعْدَهُ^(۱).

۱/۷۵ ﴿اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ لَا تَأْخُذُهُ سِنَّةٌ وَلَا نَوْمٌ لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ مَنْ ذَا الَّذِي يَشْفَعُ عِنْدَهُ إِلَّا بِإِذْنِهِ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يُحِيطُونَ بِشَيْءٍ مِّنْ عِلْمِهِ إِلَّا بِمَا شَاءَ وَسِعَ كُرْسِيُّهُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَلَا يَئُودُهُ حِفْظُهُمَا وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ﴾^(۲).
(ترجمه‌ی آن در ذکر شماره‌ی ۶۷۱ گذشت).

۲/۷۶ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ ۝ اللَّهُ الصَّمَدُ ۝ لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ ۝ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ﴾.

(ترجمه‌ی آن در ذکر شماره‌ی ۵/۷۰ گذشت)

(۱) عن أنس رضي الله عنه رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمودند: «اگر من با گروهی بنشینم که از نماز صبح تا طلوع آفتاب ذکر الله تعالی را بکنند، در نزد من دوست داشتنی تر از آزاد کردن چهار برده از فرزندان اسماعیل؛ است، و اگر با گروهی بنشینم که خدا را از نماز عصر تا غروب آفتاب یاد کنند، نزد من از آزاد کردن چهار برده دوست داشتنی تر است». أبو داود شماره ۳۶۶۷، وألبانی آنرا حسن دانسته است، صحیح أبو داود ۶۹۸/۲.

(۲) هرکس هنگام صبح این آیه را بخواند، تا شب از جن محفوظ می‌ماند، و هر کس آنرا شب بخواند، تا صبح از جن محفوظ می‌ماند. الحاکم ۵۶۲/۱، وألبانی در کتاب صحیح الترغیب والترهیب ۲۷۳/۱ آنرا صحیح دانسته است، و به نسائی و طبرانی نسبت داده است، و گفته: اسناد طبرانی مطمئن است.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿ قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ ﴿١﴾ مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ ﴿٢﴾ وَمِنْ شَرِّ غَاسِقٍ إِذَا وَقَبَ ﴿٣﴾ وَمِنْ شَرِّ النَّفَّاثَاتِ فِي الْعُقَدِ ﴿٤﴾ وَمِنْ شَرِّ حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ ﴿٥﴾. (ترجمه‌ی آن در ذکر شماره‌ی ۵/۷۰ گذشت).

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿ قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ ﴿١﴾ مَلِكِ النَّاسِ ﴿٢﴾ إِلَهِ النَّاسِ ﴿٣﴾ مِنْ شَرِّ الْوَسْوَاسِ الْخَنَّاسِ ﴿٤﴾ الَّذِي يُوَسْوِسُ فِي صُدُورِ النَّاسِ ﴿٥﴾ مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ ﴿٦﴾. (ترجمه‌ی آن در ذکر شماره‌ی ۵/۷۰ گذشت).
[این سوره‌ها سه بار خوانده شود]^(۱).

۳/۷۷ ﴿أَصْبَحْنَا وَأَصْبَحَ الْمَلِكُ لِلَّهِ^(۲) وَالْحَمْدُ لِلَّهِ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ، رَبُّ أَسْأَلُكَ خَيْرَ مَا فِي هَذَا الْيَوْمِ وَخَيْرَ مَا بَعْدَهُ^(۳)، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ مَا فِي هَذَا الْيَوْمِ وَشَرِّ مَا بَعْدَهُ، رَبُّ أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْكَسَلِ، وَسَوْءِ الْكِبَرِ، رَبُّ أَعُوذُ بِكَ مِنْ عَذَابِ فِي النَّارِ وَعَذَابِ فِي الْقَبْرِ﴾^(۴).

(ما و تمام جهانیان، شب را برای خدا به صبح رسانیدیم، و حمد از آن خداست، هیچ معبودی، بجز الله که یکتاست و شریکی ندارد وجود ندارد. پادشاهی و حمد فقط از آن اوست و او بر هر چیز قادر است. الهی! من خیر آنچه در این روز است و خیر آنچه بعد از آن است را از تو می‌طلبم، و از شر آنچه که در این روز و ما بعد آن، وجود دارد، به تو پناه می‌برم. الهی! من از تنبلی و بدهی‌های پیری به تو پناه می‌برم، بار

(۱) هرکس این آیات را سه مرتبه هنگام صبح و شب بخواند از هر چیز کفایتش می‌کند. أبو داود ۳۲۲/۴ والترمذی ۵۶۷/۵ ونگا: صحیح الترمذی ۱۸۲/۳.

(۲) و هنگام شب بجای جمله فوق می‌فرمود: «أَمْسَيْنَا وَأَمْسَى الْمَلِكُ لِلَّهِ».

(۳) و هنگام شب بجای جمله‌ی فوق می‌فرمود: «رَبُّ أَسْأَلُكَ خَيْرَ مَا فِي هَذِهِ اللَّيْلَةِ وَخَيْرَ مَا بَعْدَهَا، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ مَا فِي هَذِهِ اللَّيْلَةِ وَشَرِّ مَا بَعْدَهَا».

(۴) مسلم ۲۰۸۸/۴.

الها! من از عذاب آتش و قبر به تو پناه می‌برم).

۴/۷۸ «اللَّهُمَّ بِكَ أَصْبَحْنَا، وَبِكَ أَمْسَيْنَا^(۱)، وَبِكَ نَحْيَا، وَبِكَ نَمُوتُ وَإِلَيْكَ النُّشُورُ»^(۲).

(بار الها! با لطف تو صبح کردیم، و با عنایت تو به شب رسیدیم، و به خواست تو زنده‌ایم، و به خواست تو می‌میریم، و رستاخیز ما بسوی تو است).

۵/۷۹ «اللَّهُمَّ أَنْتَ رَبِّي لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ، خَلَقْتَنِي وَأَنَا عَبْدُكَ، وَأَنَا عَلَى عَهْدِكَ وَوَعْدِكَ مَا اسْتَطَعْتُ، أَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ مَا صَنَعْتُ، أَبُوؤُا لَكَ بِنِعْمَتِكَ عَلَيَّ، وَأَبُوؤُا بِدُنْيِي فَاعْفِرْ لِي فَإِنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ»^(۳).

(الهی! تو پروردگار من هستی، بجز تو معبود دیگری نیست، تو مرا آفریدی، و من بنده‌ی تو هستم، و بر پیمان و عده‌ام با تو بر حسب استطاعت خود، پایبند هستم، و از شر آنچه که انجام داده‌ام به تو پناه می‌برم، به نعمتی که به من عطا فرموده‌ای، اعتراف می‌کنم، و به گناهم اقرار می‌نمایم، پس مرا ببخشای، چرا که بجز تو کسی گناهان را نمی‌بخشاید).

۶/۸۰ «اللَّهُمَّ إِنِّي أَصْبَحْتُ^(۴) أَشْهَدُكَ وَأَشْهَدُ حَمَلَةَ عَرْشِكَ، وَمَلَائِكَتَكَ وَجَمِيعَ خَلْقِكَ، أَنْتَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ وَحْدَكَ لَا شَرِيكَ لَكَ وَأَنْ مُحَمَّدًا عَبْدُكَ وَرَسُولُكَ»^(۱). (این دعا (۴) بار خوانده شود).

(۱) و هنگام شب می‌فرمود: «اللَّهُمَّ بِكَ أَمْسَيْنَا، وَبِكَ أَصْبَحْنَا، وَبِكَ نَحْيَا، وَبِكَ نَمُوتُ وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ».

(۲) الترمذی ۴۶۶/۵ ونگا: صحیح الترمذی ۱۴۲/۳.

(۳) هرکس هنگام شب آنرا با یقین بگوید و در آن شب بمیرد، و یا صبح بگوید و در همان روز بمیرد به بهشت وارد می‌شود. البخاری ۱۵۰/۷.

(۴) هنگام شب گفته شود: «اللَّهُمَّ إِنِّي أَصْبَحْتُ».

(الهی! من در این صبح گاه، تو را و حاملان عرش و تمام فرشتگان و کلیه مخلوقات تو را گواه می‌گیرم بر این که تو الله هستی، بجز تو معبود دیگری «بحق» وجود ندارد، تو یگانه‌ای و شریکی نداری، و محمد ﷺ بنده و فرستاده‌ی تو است).

۷/۸۱ «اللَّهُمَّ مَا أَصْبَحَ بِي مِنْ نِعْمَةٍ أَوْ بِأَحَدٍ مِنْ خَلْقِكَ فَمِنْكَ وَحْدَكَ لَا شَرِيكَ لَكَ، فَلَكَ الْحَمْدُ وَلَكَ الشُّكْرُ»^(۲).

(الهی! هر نعمتی که در این صبح، شامل حال من یا یکی از مخلوقات شده، از طرف تو بوده است، تو شریکی نداری، پس ستایش و شکر از آن تو است).

۸/۸۲ «اللَّهُمَّ عَافِنِي فِي بَدَنِي، اللَّهُمَّ عَافِنِي فِي سَمْعِي، اللَّهُمَّ عَافِنِي فِي بَصَرِي، لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ، اللَّهُمَّ أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْكُفْرِ، وَالْفَقْرِ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ، لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ»^(۳).

(بار الها! در بدنم عافیت ده، بار الها! در گوشم عافیت ده، خدایا! در چشمم عافیت ده، بجز تو معبود دیگری «بحق» وجود ندارد، از کفر به تو پناه می‌برم، از فقر به تو پناه می‌برم،

(۱) هرکس صبح یا شب این دعا را چهار بار بخواند، خداوند او را از آتش نجات می‌دهد. ابوداود ۳۱۷/۴، والبخاری در کتاب: الأدب المفرد شماره‌ی ۱۲۰۱، والنسائی در کتاب: عمل اليوم والليلة شماره‌ی ۹، وابن السنی با شماره‌ی ۷۰، و شیخ ابن باز در کتاب: (تحفه الأخیار ص ۲۳) سند النسائی وأبی داود را حسن دانسته است.

(۲) هرکس این دعا را در هنگام صبح بخواند، شکر آن روز را آدا کرده است، و هرکس هنگام شب آن را بخواند، شکر آن شب را آدا نموده است. أبو داود ۳۱۸/۴، والنسائی در کتاب: عمل اليوم والليلة شماره‌ی ۷، وابن السنی شماره‌ی ۴۱ و ابن حبان در کتاب: «موارد» شماره‌ی ۲۳۶۱، وابن باز در کتاب: (تحفه الأخیار ص ۲۴) سندش را تحسین نموده است.

(۳) أبو داود ۳۲۴/۴، وأحمد ۴۲/۵ و النسائی در کتاب: عمل اليوم والليلة شماره‌ی ۲۲، وابن السنی شماره‌ی ۶۹، والبخاری در کتاب: الأدب المفرد و علامه ابن باز در کتاب: (تحفه الأخیار ص ۲۶) سندش را تحسین نموده است.

از عذاب قبر به تو پناه می‌برم، بجز تو معبود دیگری «بحق» وجود ندارد).

۹/۸۳ «حَسْبِيَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَهُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ»^(۱).

(الله برای من کافی است، بجز او معبود دیگری «بحق» نیست، بر تو توکل کردم و او

پروردگار عرش بزرگ است). [این دعا هفت مرتبه خوانده شود].

۱۰/۸۴ «اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الْعَفْوَ وَالْعَافِيَةَ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ، اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الْعَفْوَ وَالْعَافِيَةَ فِي دِينِي وَدُنْيَايَ، وَأَهْلِي، وَمَالِي، اللَّهُمَّ اسْتُرْ عَوْرَاتِي، وَأَمِنْ رَوْعَاتِي، اللَّهُمَّ احْفَظْنِي مِنْ بَيْنِ يَدَيْ، وَمِنْ خَلْفِي، وَعَنْ يَمِينِي، وَعَنْ شِمَالِي، وَمِنْ فَوْقِي، وَأَعُوذُ بِعِظَمَتِكَ أَنْ أُغْتَالَ مِنْ تَحْتِي»^(۲).

(الهی! عفو و عافیت دنیا و آخرت را از تو می‌خواهم. بار الها! عفو و عافیت دین، دنیا، خانواده و مال را از تو مسألت می‌نمایم. بار الها! عیوب مرا بپوشان و ترس مرا به ایمنی مبدل ساز. الهی! مرا از جلو، پشت سر، سمت راست و چپ و بالای سرم، محافظت بفرما، و به بزرگی و عظمت تو پناه می‌برم از اینکه بطور ناگهانی از طرف پایین کشته شوم).

۱۱/۸۵ «اللَّهُمَّ عَالِمَ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ فَاطِرَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ، رَبَّ كُلِّ شَيْءٍ وَمَلِيكَهٗ، أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ، أَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ نَفْسِي، وَمِنْ شَرِّ الشَّيْطَانِ وَشَرِّكِهِ، وَأَنْ أَقْتَرِفَ عَلَى نَفْسِي سُوءًا، أَوْ أُجْرَهُ إِلَيَّ مُسْلِمًا»^(۳).

(۱) هرکس این دعا را صبح و شام هفت بار بخواند خداوند امور مهم دنیا و آخرتش را کفایت می‌کند. ابن السنی شماره‌ی ۷۱ با سند مرفوع، و أبوداود ۳۲۱/۴، و شعیب و عبدالقادر الأرناؤوط اسنادش را صحیح می‌دانند. نگا: زاد المعاد ۳۷۶/۲.

(۲) أبو داود وابن ماجه ونگا: صحیح ابن ماجه ۳۳۲/۲.

(۳) الترمذی و أبو داود . ونگا: صحیح الترمذی ۱۴۲/۳.

بار الها! ای داندۀی نهان و آشکار، آفریدگار آسمان‌ها و زمین، پروردگار و مالک هر چیز، من گواهی می‌دهم که بجز تو، معبود دیگری نیست، از شرّ نفس و از شرّ شیطان و دام فریبش، و از اینکه خود مرتکب کار بدی شوم و یا به مسلمانی، بدی برسانم، به تو پناه می‌برم).

۱۲/۸۶ «بِسْمِ اللَّهِ الَّذِي لَا يَضُرُّ مَعَ اسْمِهِ شَيْءٌ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ»^(۱).

(به نام خدایی که با نام وی هیچ چیز در زمین و آسمان، گزند نمی‌رساند، و او شنوا و دانا است).

۱۳/۸۷ «رَضِيتُ بِاللَّهِ رَبًّا، وَبِالْإِسْلَامِ دِينًا، وَبِمُحَمَّدٍ ﷺ نَبِيًّا وَرَسُولًا»^(۲).
[سه بار خوانده شود].

(به ربوبیت الله، و به داشتن دین اسلام، و پیامبری محمد ﷺ راضی و خشنود هستم).

(۱) هرکس سه بار در وقت صبح و سه بار در وقت شب این دعا را بخواند هیچ چیزی به او ضرر نمی‌رساند.

أبو داود ۳۲۳/۴ و الترمذی ۴۶۵/۵ وابن ماجه وأحمد. نگا: صحیح ابن ماجه ۳۳۲/۲ و علامه عبدالعزیز بن باز در کتاب (تحفة الأخیار ص ۳۹) سندش را حسن دانسته است.

(۲) هرکس این دعا را سه بار در صبح و سه بار در شب بخواند بر الله حق می‌شود که در روز قیامت او را راضی کند.

أحمد ۳۳۷/۴ والنسائی در کتاب: عمل الیوم واللیلہ شماره ۴، وابن السنی شماره ۶۸ وأبو داود ۳۱۸/۴ و الترمذی ۴۶۵/۵ و عبدالعزیز بن باز در کتاب: (تحفة الأخیار ص ۳۹) سندش را حسن می‌داند.

۱۴/۸۸ «يَا حَيُّ يَا قَيُّوْمُ بِرَحْمَتِكَ أَسْتَغِيْثُ أَصْلِحْ لِيْ شَأْنِيْ كُلَّهُ وَلَا تَكِلْنِيْ إِلَى نَفْسِيْ طَرْفَةَ عَيْنٍ»^(۱).

(ای زنده و پا برجا! به وسیله‌ی رحمت تو از تو کمک می‌خواهم، همه‌ی امورم را اصلاح بفرما، و مرا به اندازه‌ی یک چشم به هم زدن به حال خود رها مکن).

۱۵/۸۹ «أَصْبَحْنَا وَأَصْبَحَ الْمَلِكُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِيْنَ»^(۲)، اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ خَيْرَ هَذَا الْيَوْمِ^(۳): فَتْحَهُ، وَنَصْرَهُ، وَنُورَهُ، وَبَرَكَتَهُ، وَهُدَاهُ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ مَا فِيهِ وَشَرِّ مَا بَعْدَهُ»^(۴).

(ما و تمام جهانیان، شب را به صبح رسانیدیم برای خدایی که پروردگار جهانیان است. بار الها! من از تو خوبی امروز، یعنی فتح، پیروزی، نور، برکت و هدایتش را مسألت می‌نمایم از بدی آنچه امروز و بعد از آن، پیش می‌آید، به تو پناه می‌برم).

۱۶/۹۰ «أَصْبَحْنَا عَلَى فِطْرَةِ الْإِسْلَامِ»^(۵)، وَعَلَى كَلِمَةِ الْإِخْلَاصِ، وَعَلَى دِيْنِ نَبِيِّنَا مُحَمَّدٍ ص، وَعَلَى مِلَّةِ أَبِيْنَا إِبْرَاهِيْمَ، حَنِيفًا مُسْلِمًا وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِيْنَ»^(۶).

(ما بر فطرت اسلام، کلمه‌ی اخلاص، دین پیامبرمان محمد ﷺ و آئین پدرمان

(۱) الحاکم و سندش را صحیح دانسته، و الذهبی با ۵۴۵/۱ با او موافقت کرده است، ونگا: صحیح الترغیب والترهیب ۲۷۳/۱.

(۲) و هنگام شب گفته شود: «أَمْسَيْنَا وَأَمْسَى الْمَلِكُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِيْنَ».

(۳) و هنگام شب گفته شود: «اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ خَيْرَ هَذِهِ اللَّيْلَةِ فَتْحَهَا وَنَصْرَهَا وَنُورَهَا وَبَرَكَتَهَا وَهُدَاهَا، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ مَا فِيهَا وَشَرِّ مَا بَعْدَهَا».

(۴) أبوداود ۳۲۲/۴ و شعيب و عبدالقادر الأرناؤوط در تحقيق كتاب زاد المعاد ۲۷۳/۲ سندش را حسن دانسته‌اند.

(۵) و هنگام شب می‌فرمود: «أَمْسَيْنَا عَلَى فِطْرَةِ الْإِسْلَامِ».

(۶) أحمد ۴۰۶/۳ و ۴۰۷ و ابن السنی در کتاب: عمل الیوم واللیلة شماره‌ی ۳۴ ونگا: صحیح الجامع ۲۰۹/۴.

ابراهیم ؛ صبح کردیم، همان ابراهیمی که فقط به سوی حق، تمایل داشت و فرمانبردار خداوند بود، و از مشرکان نبود.

۱۷/۹۱ «سُبْحَانَ اللَّهِ وَبِحَمْدِهِ»^(۱). [صد مرتبه خوانده شود].

(پاک و منزّه است خداوند، و من ستایش او را بیان می‌کنم).

۱۸/۹۲ «لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ، وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ».

[ده بار بخواند^(۲) و هنگام تنبلی، یک بار بخواند]^(۳).

(بجز الله معبود دیگری «بحق» نیست، او شریکی ندارد، پادشاهی از آن اوست، و او بر هر چیز توانا است).

۱۹/۹۳ «لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ، وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ

شَيْءٍ قَدِيرٌ»^(۴). [هنگام صبح، صدبار بخواند].

(۱) هرکس در وقت صبح و شب (۱۰۰) مرتبه این ذکر را بخواند در روز قیامت هیچ کس درجه‌ای برتر از او را نخواهد داشت، مگر کسی که این ذکر را مانند او، یا بیشتر از او خوانده باشد. مسلم ۲۰۷۱/۴.

(۲) النسائی در کتاب: عمل الیوم واللیلہ شماره‌ی ۲۴ ونگا: صحیح الترغیب والترهیب ۲۷۲/۱، وکتاب: تحفه الأخیار اثر شیخ ابن باز ص ۴۴، ونگا: فضیلت آن در حدیث شماره‌ی (۲۵۵) همین کتاب.

(۳) أبوداود ۳۱۹/۴ و ابن ماجه وأحمد ۶۰/۴ ونگا: صحیح الترغیب والترهیب ۲۷۰/۱، صحیح أبو داود ۹۵۷/۳، و صحیح ابن ماجه ۳۳۱/۲ و کتاب زاد المعاد ۳۷۷/۲.

(۴) هر کس این ذکر ار (۱۰۰) مرتبه در روز بخواند، اجر آزادای (۱۰) برده به او داده می‌شود، و (۱۰۰) حسنه برای او نوشته می‌شود، و (۱۰۰) گناه از او پاک می‌گردد، و نیز برای او مرزی قرار داده می‌شود که شیطان آن روز تا شب نمی‌تواند به او نزدیک شود و لطمه بزند، و هیچ کس برتر از او در روز قیامت نیست مگر کسی که بیشتر از او این عمل را انجام داده باشد. البخاری ۹۵/۴، و مسلم ۲۰۷۱/۴.

(هیچ معبودی به جز الله وجود ندارد، یکتاست و شریکی برای او نیست، پادشاهی و حمد از آن اوست، و او بر هر چیز تواناست).

۲۰/۹۴ «سُبْحَانَ اللَّهِ وَبِحَمْدِهِ: عَدَدَ خَلْقِهِ، وَرِضَا نَفْسِهِ، وَزِينَةَ عَرْشِهِ وَمِدَادَ كَلِمَاتِهِ».[هنگام صبح، سه بار بخواند]^(۱).

(تسبیح و پاکی الله و ستایش او را به تعداد آفریدگانش خوشنودی اش و سنگنی عرشش و جوهر سخنانش، بیان می نمایم).

۲۱/۹۵ «اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ عِلْمًا نَافِعًا، وَرِزْقًا طَيِّبًا، وَعَمَلًا مُتَقَبَّلًا».[هنگام صبح آنرا بخواند]^(۲).

(بار الها! از تو علم سودمند، رزق پاک و عمل مقبول مسألت می نمایم).

۲۲/۹۶ «أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ وَأَتُوبُ إِلَيْهِ».[روزانه صد بار گفته شود]^(۳).

(من از الله طلب آمرزش می کنم و به سوی او برمی گردم).

۲۳/۹۷ «أَعُوذُ بِكَلِمَاتِ اللَّهِ التَّامَّاتِ مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ».[هنگام شب، سه بار خوانده شود]^(۴).

(۱) مسلم ۲۰۹۰/۴.

(۲) ابن السنی در کتاب: عمل الیوم واللیلہ شماره ی ۵۴، وابن ماجه شماره ی ۹۲۵ و عبدالقادر وشعیب الأرنؤوط در تحقیق کتاب: زاد المعاد ۳۷۵/۲ سندش را حسن دانسته اند.

(۳) البخاری مع الفتح ۱۱/۱۰۱، ومسلم ۲۰۷۵/۴.

(۴) هرکس شامگاه سه مرتبه آنرا بخواند سختی های آن شب به او ضرری نمی رساند. أحمد ۲۹۰/۲ والنسائی در کتاب: عمل الیوم واللیلہ شماره ی ۵۹۰ وابن السنی شماره ی ۶۸، ونگا: صحیح الترمذی ۱۸۷/۳، و صحیح ابن ماجه ۲۶۶/۲ وتحفه الأخیار ص ۴۵.

۲۴/۹۸ «اللَّهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ عَلَيَّ نَبِيِّنَا مُحَمَّدٍ».

[هنگام صبح، ده بار خوانده شود]^(۱).

(بار الها! بر پیامبرمان محمد ﷺ سلام و درود بفرست).

«۲۸» اذکار خواب

۱/۹۹ هنگام خوابیدن دو دستش را همانند دعا کنار هم قرار دهد و سوره‌های زیر را بخواند و در آن بدمد، سپس دو دستش را تا جایی که می‌رسد به بدنش بمالد، و این کار را از سر و صورت و قسمت جلوی بدن آغاز نماید و آنرا سه بار تکرار کند.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ ﴿۱﴾ اللَّهُ الصَّمَدُ ﴿۲﴾ لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ ﴿۳﴾ وَلَمْ يَكُن لَّهُ كُفُوًا أَحَدٌ﴾ [اخلاص ۱ - ۴].

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ ﴿۱﴾ مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ ﴿۲﴾ وَمِنْ شَرِّ عَاسِقٍ إِذَا وَقَبَ ﴿۳﴾ وَمِنْ شَرِّ النَّفَّاثَاتِ فِي الْعُقَدِ ﴿۴﴾ وَمِنْ شَرِّ حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ﴾ [الفلق ۱ - ۵].

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ ﴿۱﴾ مَلِكِ النَّاسِ ﴿۲﴾ إِلَهِ النَّاسِ ﴿۳﴾ مِنْ شَرِّ الْوَسْوَاسِ الْخَنَّاسِ ﴿۴﴾ الَّذِي يُوَسْوِسُ فِي صُدُورِ النَّاسِ ﴿۵﴾ مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ﴾ [الناس ۱ - ۶].

توجه: ترجمه‌ی آیات گذشته در قسمت ۵/۷۰ بیان شد.

(۱) هرکس صبح (۱۰) بار، و شب (۱۰) بار بر من درود بفرستد، روز قیامت شفاعت من شامل حالش می‌شود. الطبرانی با دو سند که یکی از آن مورد اعتماد است، نگا: مجمع الزوائد ۱۰/ ۱۲۰ وصحیح الترغیب والترهیب ۲۷۳/۱.

(۲) البخاری مع الفتح ۶۲/۹، و مسلم ۱۷۲۳/۴.

۲/۱۰۰ ﴿اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ لَا تَأْخُذُهُ سِنَّةٌ وَلَا نَوْمٌ لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ مَنْ ذَا الَّذِي يَشْفَعُ عِنْدَهُ إِلَّا بِإِذْنِهِ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يُحِيطُونَ بِشَيْءٍ مِّنْ عِلْمِهِ إِلَّا بِمَا شَاءَ وَسِعَ كُرْسِيُّهُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَلَا يَئُودُهُ حِفْظُهُمَا وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ﴾^(۱).

ترجمه‌ی آیه در قسمت ۶۷۱ بیان شد.

۳/۱۰۱ ﴿ءَاَمَنَ الرَّسُولُ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْهِ مِنْ رَبِّهِ وَالْمُؤْمِنُونَ كُلٌّ ءَامَنَ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِّنْ رُّسُلِهِ وَقَالُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا غُفْرَانَكَ رَبَّنَا وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ ﴿۱﴾ لَا يُكَلِّفُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا لَهَا مَا كَسَبَتْ وَعَلَيْهَا مَا اكْتَسَبَتْ رَبَّنَا لَا تُؤَاخِذْنَا إِن نَّسِينَا أَوْ أَخْطَأْنَا رَبَّنَا وَلَا تَحْمِلْ عَلَيْنَا إِيصْرًا كَمَا حَمَلْتَهُ عَلَى الَّذِينَ مِن قَبْلِنَا رَبَّنَا وَلَا تُحَمِّلْنَا مَا لَا طَاقَةَ لَنَا بِهِ وَاعْفُ عَنَّا وَارْحَمْنَا أَنْتَ مَوْلَانَا فَانصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ﴾^(۲).

(پیامبر و مؤمنان به آنچه از سوی پروردگارش بر او نازل شده ایمان آوردند، همه به خدا، فرشتگان او و کتاب‌های وی و پیغمبرانش ایمان آوردند «و می‌گویند»: میان هیچ یک از پیامبران او فرق نمی‌گذاریم و شنیدیم و اطاعت کردیم. پروردگارا! آمرزش تو را

(۱) هرکس این آیه را در بسترش بخواند، محافظی از طرف خدا برایش گماشته می‌شود و شیطان تا صبح به او نزدیک نمی‌شود. البخاری مع الفتح ۴/۴۸۷.

(۲) هرکس این دو آیه را در شب قرائت نماید، او را کفایت می‌کند. البخاری مع الفتح ۹/۹۴ و مسلم ۱/۵۵۴، و هر دو آیه در سوره البقره، ۲۸۵ - ۲۸۶ می‌باشد...

می‌خواهیم و بازگشت (همه) به سوی تو است.

خداوند به هیچ کس جز به اندازه‌ی توانائیش تکلیف نمی‌کند، هر کار «خوبی» را انجام دهد برای خود انجام داده، و هر کار «بدی که» بکند به زیان خود کرده است. پروردگارا! اگر ما فراموش کردیم یا به خطا رفتیم، ما را «بدان» مگیر. پروردگارا! بار سنگین را بر ما مگذار، آنچنان که بر کسانی که پیش از ما بودند، گذاشتی. پروردگارا! آنچه را که طاقت تحمل آن را نداریم بر ما مقرر مدار، و ما را ببخش، و گناهان ما را بپوشان، و مشمول رحمت خود قرار ده، تو مولی و سرپرست مائی، پس ما را بر کافران پیروز گردان).

۴/۱۰۲ اگر یکی از شما از بسترش برخاست و دوباره به آن برگشت، جایش را جاروب کند زیرا او نمی‌داند که پس از رفتنش چه چیزی بر سر بسترش آمده است و این دعا را بخواند:

«بِاسْمِكَ رَبِّي وَضَعْتُ جَنْبِي، وَبِكَ أَرْفَعُهُ، فَإِنْ أُمْسَكَتَ نَفْسِي فَأَرْحَمْهَا، وَإِنْ أَرْسَلْتَهَا فَأَحْفَظْهَا بِمَا تَحْفَظُ بِهِ عِبَادَكَ الصَّالِحِينَ»^(۱).

(پروردگارا! به نام تو پهلوئی خود را بر زمین نهادم، و به کمک تو آنرا از زمین، بلند می‌کنم، اگر در حالت خواب روح مرا قبض کردی، آن را ببخشی، و اگر دوباره به او اجازه‌ی زندگی دادی، از آن محافظت فرما، همچنان که از بندگان نیکت محافظت کنی).

۵/۱۰۳ «اللَّهُمَّ إِنَّكَ خَلَقْتَ نَفْسِي وَأَنْتَ تَوْفَّاهَا، لَكَ مَمَاتُهَا وَمَحْيَاهَا، إِنَّ أَحْيَيْتَهَا فَأَحْفَظْهَا، وَإِنْ أَمَتَّهَا فَاعْفِرْ لَهَا، اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الْعَافِيَةَ»^(۲).

(۱) البخاری ۱۲۶/۱۱، و مسلم ۴/۲۰۸۴.

(۲) مسلم ۴/۲۰۸۳ و أحمد با همان لفظ آورده است ۷۹/۲.

(بار الها! تو جان مرا آفریدی، و تو آن را دوباره پس می‌گیری، مرگ و زندگی آن بدست تو است. الهی! اگر زنده‌اش نگهداشتی، از او محافظت کن، و اگر آن را میراندی، پس مورد آمرزش قرار ده. الهی! من از تو عافیت می‌خواهم).

۶/۱۰۴ زمانی که رسول الله ﷺ می‌خواست بخوابد، دست راستش را زیر گونه اش قرار می‌داد و این دعا را سه بار می‌خواند:

«اللَّهُمَّ قِنِي عَذَابَكَ يَوْمَ تُبْعَثُ عِبَادَكَ»^(۱).

(الهی! روزی که بندگانت را حشر می‌کنی، مرا از عذابت نجات ده). [سه مرتبه خوانده می‌شود].

۷/۱۰۵ «بِاسْمِكَ اللَّهُمَّ أَمُوتُ وَأَحْيَا»^(۲).

(خدایا! با نام تو می‌میرم [می‌خوابم] و با نام تو زنده می‌شوم [بیدار می‌شوم]).

۸/۱۰۶ «سُبْحَانَ اللَّهِ [۳۳]، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ [۳۳]، وَاللَّهُ أَكْبَرُ [۳۴]»^(۳).

۹/۱۰۷ «اللَّهُمَّ رَبَّ السَّمَوَاتِ السَّبْعِ وَرَبَّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ، رَبَّنَا وَرَبَّ كُلِّ شَيْءٍ، فَالِقَ الْحَبِّ وَالنَّوَى، وَمُنْزِلَ التَّوْرَةِ وَالْإِنْجِيلِ وَالْفُرْقَانَ، أَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ كُلِّ شَيْءٍ أَنْتَ آخِذٌ بِنَاصِيَتِهِ. اللَّهُمَّ أَنْتَ الْأَوَّلُ فَلَيْسَ قَبْلَكَ شَيْءٌ، وَأَنْتَ الْآخِرُ فَلَيْسَ بَعْدَكَ شَيْءٌ، وَأَنْتَ الظَّاهِرُ فَلَيْسَ فَوْقَكَ شَيْءٌ، وَأَنْتَ الْبَاطِنُ فَلَيْسَ دُونَكَ شَيْءٌ، اقْضِ عَنَّا الدَّيْنَ وَأَغْنِنَا مِنَ الْفَقْرِ»^(۴).

(۱) أبو داود با همان لفظ ۳۱۱/۴، ونگا: صحیح الترمذی ۱۴۳/۳.

(۲) البخاری مع الفتح ۱۱۳/۱۱ و مسلم ۲۰۸۳/۴.

(۳) هرکس این تسبیحات را در هنگام خوابیدن بخواند، از داشتن خادمی برای او بهتر است. [و در رفع خستگی و کسالت به او کمک می‌کند]. البخاری مع الفتح ۷۱/۷، و مسلم ۲۰۹۱/۴.

(۴) مسلم ۲۰۸۴/۴.

(الهی! پروردگار آسمانها و زمین، و پروردگار عرش بزرگ، پروردگار ما و همه‌ی چیز، شکافنده‌ی دانه و هسته، و فرود آورنده‌ی تورات و انجیل و فرقان، از شر هر آنچه که پیشانی‌اش در دست تو است به تو پناه می‌برم. الهی! توئی اول، قبل از تو چیزی نیست. و توئی آخر، بعد از تو چیزی نیست. تو آشکاری، و هیچ چیز آشکارتر از تو نیست. تو پنهانی، و هیچ چیز پنهان‌تر از تو نیست. الهی! وام‌های ما را ادا کن، و ما را از تنگدستی به غنا و توانگری برسان).

۱۰/۱۰۸ «الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَطْعَمَنَا وَسَقَانَا، وَكَفَّأَنَا، وَأَوَّأَنَا، فَكَمْ مِمَّنْ لَا كَافِيَ لَهُ وَلَا مُؤْوِيٍّ»^(۱).

(تمام ستایش‌ها خدائی راست که ما را خورانید و نوشانید، و تمام امور را کفایت کرد و به ما جای پناه داد، براستی که چقدر از مردم هستند که هیچ‌گونه مددکار و پناه دهنده‌ای ندارند).

۱۱/۱۰۹ «اللَّهُمَّ عَالِمَ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ فَاطِرَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ، رَبَّ كُلِّ شَيْءٍ وَمَلِيكَهٖ، أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ، أَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ نَفْسِي، وَمِنْ شَرِّ الشَّيْطَانِ وَشَرِّكَهٖ، وَأَنْ أَقْتَرِفَ عَلَى نَفْسِي سُوءًا، أَوْ أُجْرَهُ إِلَى مُسْلِمٍ»^(۲). (ترجمه آن در حدیث ۱۱/۸۵ بیان شد).

۱۲/۱۱۰ يقرأ ﴿الْم﴾ تنزِيلَ السَّجْدَةِ و ﴿تَبْرَكَ الَّذِي بِيَدِهِ الْمُلْكُ﴾^(۳).

(سوره‌های ﴿الْم﴾ تنزیل السجده و ﴿تَبْرَكَ الَّذِي بِيَدِهِ الْمُلْكُ﴾ را بخواند).

(۱) مسلم ۲۰۸۵/۴.

(۲) أبو داود ۳۱۷/۴، ونگا: صحیح سنن الترمذی ۱۴۲/۳.

(۳) الترمذی والنسائی، ونگا: صحیح الجامع ۲۵۵/۴.

۱۱۱/۱۳ «اللَّهُمَّ^(۱) أَسَلَمْتُ نَفْسِي إِلَيْكَ، وَفَوَّضْتُ أَمْرِي إِلَيْكَ، وَوَجَّهْتُ وَجْهِي إِلَيْكَ، وَأَلْجَأْتُ ظَهْرِي إِلَيْكَ، رَغْبَةً وَرَهْبَةً إِلَيْكَ لَا مَلْجَأَ وَلَا مَنجَا مِنْكَ إِلَّا إِلَيْكَ، آمَنْتُ بِكِتَابِكَ الَّذِي أَنْزَلْتَ وَبِنَبِيِّكَ الَّذِي أَرْسَلْتَ»^(۲).

(بار الها! جانم را به تو سپردم، و کار خود را به تو تفویض نمودم، و چهره‌ام را به سوی تو گرداندم، و به تو اتکا کردم، در حالی که به نعمت‌های تو امیدوارم و از عذابت بیم ناکم، به جز تو پناهگاهی و جای نجاتی ندارم. الهی! به کتابی که تو نازل فرمودی، و پیامبری که تو مبعوث کردی، ایمان آوردم).

«۲۹» دعای هنگام غلتیدن از پهلو به پهلو در شب

۱۱۲ «لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ، رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا الْعَزِيزُ الْعَفَّارُ»^(۳).

(هیچ معبودی بجز الله «بحق» یکتا و قادر مطلق، وجود ندارد. پروردگار آسمان‌ها و زمین و آنچه در میان آنهاست، خداوند شکست ناپذیر، بسیار آمرزنده).

(۱) زمانی که خواستی به رختخواب بروی، مانند وضوی نماز، وضو گرفته سپس بر پهلو راست بخواب و بگو: ... (حدیث).

(۲) رسول الله ﷺ برای کسی که این دعا را بگوید فرمود: «فَإِنْ مِتُّ، مِتَّ عَلَى الْفِطْرَةِ». «اگر بمیری، بر فطرت [مسلمانی] مرده‌ای». البخاری مع الفتح ۱۱۳/۱۱ و مسلم ۲۰۸۱/۴.

(۳) الحاکم ۵۴۰/۱ و آنرا صحیح دانسته، والذهبی با او موافقت کرده است، والنسائی در کتاب: الیوم واللیله، وابن السنی، ونگا: صحیح الجامع ۲۱۳/۴.

«۳۰» دعای موقع هول و هراس و پریشانی هنگام خواب

۱۱۳ «أَعُوذُ بِكَلِمَاتِ اللَّهِ التَّامَّاتِ مِنْ غَضَبِهِ وَعِقَابِهِ، وَشَرِّ عِبَادِهِ، وَمِنْ هَمَزَاتِ الشَّيَاطِينِ وَأَنْ يَحْضُرُونِ»^(۱).

(به وسیله‌ی کلمات کامل الهی از خشم و مجازات او، بدی بندگانش و سوسه‌های شیاطین و از اینکه آنها نزد من بیایند به خدا پناه می‌برم).

«۳۱» اعمالی که پس از دیدن رؤیا یا خواب بد باید انجام گیرد

۱/۱۱۴ «يَنْفُثُ عَنْ يَسَارِهِ» (ثَلَاثًا)^(۲).

(سه بار به طرف چپ خود فوت کند [فوتی که با کمی رطوبت آب دهان همراه باشد]).

۲/۱۱۴ «يَسْتَعِيذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ وَمِنْ شَرِّ مَا رَأَى (ثَلَاثَ مَرَّاتٍ)»^(۳).

(سه بار از شیطان و از شر آنچه که دیده است به الله پناه برد).

۳/۱۱۴ «لَا يُحَدِّثُ بِهَا أَحَدًا»^(۴). (در مورد آن با کسی صحبت نکند).

۴/۱۱۴ «يَتَحَوَّلُ عَنْ جَنِّهِ الَّذِي كَانَ عَلَيْهِ»^(۵).

(پهلوی خود را جابجا کند).

۵/۱۱۵ «يَقُومُ يُصَلِّي إِنْ أَرَادَ ذَلِكَ»^(۶). (اگر خواست برخیزد و نماز بخواند).

(۱) أبو داود ۱۲/۴، ونگا: صحیح الترمذی ۱۷۱/۳.

(۲) مسلم ۱۷۷۲/۴.

(۳) مسلم ۱۷۷۲/۴، ۱۷۷۳.

(۴) مسلم ۱۷۷۲/۴.

(۵) مسلم ۱۷۷۳/۴.

(۶) مسلم ۱۷۷۳/۴.

«۳۲» دعای قنوت در نماز وتر

۱/۱۱۶ «اللَّهُمَّ اهْدِنِي فِيمَنْ هَدَيْتَ، وَعَافِنِي فِيمَنْ عَافَيْتَ، وَتَوَلَّنِي فِيمَنْ تَوَلَّيْتَ، وَبَارِكْ لِي فِيمَا أَعْطَيْتَ، وَقِنِي شَرَّ مَا قَضَيْتَ، فَإِنَّكَ تَقْضِي وَلَا يُقْضَى عَلَيْكَ، إِنَّهُ لَا يَذِلُّ مَنْ وَالَيْتَ [وَلَا يَعْزُّ مَنْ عَادَيْتَ]، تَبَارَكْتَ رَبَّنَا وَتَعَالَيْتَ»^(۱).

(الهی! مرا در زمره کسانی قرار ده که آنها را هدایت کرده‌ای، و مرا جز کسانی قرار ده که به آنها عافیت عطا فرمودی. الهی! مرا جزو کسانی قرار ده که تو یاور آنانی، و هر چه که به من عنایت فرموده‌ای، مبارکش بگردان، و مرا از قضای بد، حفاظت کن، توئی که حکم می‌کنی، احدی بر تو حاکمیت ندارد، همانا کسی که تو او را حمایت کنی، ذلیل و خوار نمی‌شود، و کسی که تو با او دشمنی کنی هرگز عزت نمی‌یابد. پروردگارا! تو بابرکت و بلندمرتبه هستی).

۲/۱۱۷ «اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِرِضَاكَ مِنْ سَخِطِكَ، وَبِمُعَافَاتِكَ مِنْ عُقُوبَتِكَ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْكَ، لَا أَحْصِي ثَنَاءً عَلَيْكَ، أَنْتَ كَمَا أَثْنَيْتَ عَلَيَّ نَفْسِكَ»^(۲).

(الهی! از خشم تو به خشنودیت، و از عذاب تو به عفوت، پناه می‌برم، از خشمت به تو پناه می‌برم. الهی! من نمی‌توانم تو را آنطور که شایسته‌ای، مدح کنم، تو آنچنانی که خود را مدح کرده‌ای).

(۱) أصحاب السنن الأربعة وأحمد والدرامي والحاكم والبيهقي.

و آنچه بین دو گروه است از بیهقی روایت شده است. ونگا: صحیح الترمذی ۱۴۴/۱ و صحیح ابن ماجه ۱۹۴/۱ و إرواء الغلیل أثر ألبانی ۱۷۲/۲.

(۲) أصحاب السنن الأربعة وأحمد. ونگا: صحیح الترمذی ۱۸۰/۳ و صحیح ابن ماجه ۱۹۴/۱ و إرواء ۱۷۵/۲.

۳/۱۱۸ «اللَّهُمَّ إِيَّاكَ نَعْبُدُ، وَلَكَ نُصَلِّيُ وَنَسْجُدُ، وَإِلَيْكَ نَسْعَى وَنَحْفِدُ، نَرْجُو رَحْمَتَكَ، وَنَخْشَى عَذَابَكَ، إِنَّ عَذَابَكَ بِالْكَافِرِينَ مُلْحَقٌ، اللَّهُمَّ إِنَّا نَسْتَعِينُكَ، وَنَسْتَغْفِرُكَ، وَنُثْنِي عَلَيْكَ الْخَيْرَ، وَلَا نَكْفُرُكَ، وَنُؤْمِنُ بِكَ، وَنَخْضَعُ لَكَ، وَنَخْلَعُ مِنْ يَكْفُرِكَ»^(۱).

(بار الها! فقط تو را بندگی می‌کنیم، و برای تو نماز می‌خوانیم، و تو را سجده می‌نمائیم، و به سوی تو تلاش می‌کنیم «عملی انجام می‌دهیم که به تو نزدیک شویم» و به رحمت تو امیدواریم، و از عذاب تو می‌ترسیم، هر آینه عذاب به کفار خواهد رسید.

بار الها! از تو مدد می‌جوییم، و آمرزش می‌خواهیم، و برای تو ثنای نیک می‌گوییم، و به تو کفر نمی‌ورزیم، و به تو ایمان می‌آوریم، و برای تو خشوع می‌کنیم، و از کسی که به تو کفر می‌رود، کناره می‌گیریم).

«۳۳» ذکر پس از سلام نماز وتر

۱۱۹ سه بار «سُبْحَانَ الْمَلِكِ الْقُدُّوسِ» بگوید و بار سوم با صدای بلند و کشیده «رَبِّ الْمَلَائِكَةِ وَالرُّوحِ» را به آن بیفزاید^(۲).

«۳۴» دعای هنگام غم و اندوه

۱/۱۲۰ «اللَّهُمَّ إِنِّي عَبْدُكَ، ابْنُ عَبْدِكَ، ابْنُ أُمَّتِكَ، نَاصِيَتِي بِيَدِكَ، مَاضٍ فِيَّ حُكْمُكَ، عَدْلٌ فِيَّ قَضَاؤُكَ، أَسْأَلُكَ بِكُلِّ اسْمٍ هُوَ لَكَ، سَمَّيْتَ بِهِ نَفْسَكَ، أَوْ أَنْزَلْتَهُ فِي كِتَابِكَ، أَوْ عَلَّمْتَهُ

(۱) البيهقي در كتاب السنن الكبرى و سندش را صحيح دانسته ۲/۲۱۱ و شيخ ألبانى در كتاب إرواء الغليل گفته سندش صحيح است ۲/۱۷۰ و آنرا به عمر رضي الله عنه نسبت داده است.

(۲) النسائي ۳/۲۴۴ والدارقطني وغيرهما، و بين دو گروه از دارقطني است ۲/۳۱ و سندش صحيح است. نگا: كتاب زاد المعاد تحقيق شعيب الأرنؤوط و عبد القادر الأرنؤوط ۱/۳۳۷.

أَحَدًا مِنْ خَلْقِكَ، أَوْ اسْتَأْثَرْتَ بِهِ فِي عِلْمِ الْغَيْبِ عِنْدَكَ، أَنْ تَجْعَلَ الْقُرْآنَ رِيْعَ قَلْبِي، وَتُوْرَ صَدْرِي، وَجَلَاءَ حُزْنِي، وَدَهَابَ هَمِّي»^(۱).

(الهی! من بندهی تو و فرزند بنده و کنیز تو هستم، پیشانی من «زمامم» در دست تو است، فرمان تو در حق من نافذ است، فیصلهات در حق من عین عدالت است. الهی! من بوسیلهی هر اسمی که خود را با آن مسمی کرده‌ای، یا در کتابت نازل کرده‌ای، یا به یکی از مخلوقاتت تعلیم داده‌ای، یا ترجیح داده‌ای که نزد تو در علم غیب بماند، از تو مسألت می‌نمایم که قرآن را بهار دل، نور سینه، برطرف کننده‌ی غم و اندوه من بگردانی).

۲/۱۲۱ «اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْهَمِّ وَالْحَزَنِ، وَالْعَجْزِ وَالْكَسَلِ، وَالْبُخْلِ وَالْجُبْنِ، وَضَلَعِ الدِّينِ وَغَلْبَةِ الرَّجَالِ»^(۲).

(بار الها! من از غم و اندوه، و ناتوانی و سستی، بخل و ترس، سنگینی وام، غلبه‌ی مردان، به تو پناه می‌برم).

«۴۵» دعا به هنگام مشقت

۱/۱۲۲ «لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْعَظِيمُ الْحَلِيمُ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ رَبُّ السَّمَوَاتِ وَرَبُّ الْأَرْضِ وَرَبُّ الْعَرْشِ الْكَرِيمِ»^(۳).

(هیچ معبودی بجز خدای بزرگ و بردبار وجود ندارد. هیچ معبودی جز الله که پروردگار عرش بزرگ است وجود ندارد. هیچ معبودی به جز الله که پروردگار آسمان‌ها و زمین و عرش گرامی است وجود ندارد).

(۱) أحمد ۳۹۱/۱ و ألبانی آنرا صحیح دانسته است.

(۲) البخاری ۱۵۸/۷ رسول الله ﷺ این دعا بسیار می‌خواندند، نگا: البخاری مع الفتح ۱۱/۱۷۳.

(۳) البخاری ۱۵۴/۷ و مسلم ۲۰۹۲/۴.

۲/۱۲۳ «اللَّهُمَّ رَحْمَتَكَ أَرْجُو فَلَا تَكِلْنِي إِلَى نَفْسِي طَرْفَةَ عَيْنٍ، وَأَصْلِحْ لِي شَأْنِي كُلَّهُ، لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ»^(۱).

(ای الله! به رحمت تو امیدوارم، مرا به اندازه‌ی یک چشم به هم زدن به حال خودم وامگذار، و تمام امورم را اصلاح کن، بجز تو معبود دیگری وجود ندارد).

۳/۱۲۴ «لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ إِنِّي كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ»^(۲).

(هیچ معبودی به جز تو «بحق» وجود ندارد، پاک و منزّه هستی و من از زمره‌ی ستمکاران بودم).

۴/۱۲۵ «اللَّهُ اللَّهُ رَبِّي لَا أُشْرِكُ بِهِ شَيْئًا»^(۳).

(الله، الله پروردگار من است و هیچ چیزی را برای او شریک قرار نمی‌دهم).

«۳۶» دعای هنگام روبرو شدن با دشمن یا صاحب قدرت

۱/۱۲۶ «اللَّهُمَّ إِنَّا نَجْعَلُكَ فِي نُحُورِهِمْ وَنَعُوذُ بِكَ مِنْ شُرُورِهِمْ»^(۴).

(الهی! ما تو را در برابرشان «دشمنان» قرار می‌دهیم و از شرارت‌های آنها به تو پناه می‌آوریم).

۲/۱۲۷ «اللَّهُمَّ أَنْتَ عَضُدِي، وَأَنْتَ نَصِيرِي، بِكَ أَجُولُ، وَبِكَ أَصُولُ، وَبِكَ أَقَاتِلُ»^(۵).

(۱) أبو داود ۳۲۴/۴ و أحمد ۴۲/۵، البانی در صحیح أبو داود آنرا حسن دانسته است ۹۵۹/۳.

(۲) الترمذی ۵۲۹/۵ و حاکم آنرا صحیح دانسته و ذهبی ۵۰۵/۱ با حاکم موافقت کرده است، ونگا: صحیح الترمذی ۱۶۸/۳.

(۳) أبو داود ۸۷/۲ ونگا: صحیح ابن ماجه ۳۳۵/۲.

(۴) أبو داود ۸۹/۲، و حاکم آنرا صحیح دانسته و ذهبی موافقت کرده است ۱۴۲/۲.

(۵) أبو داود ۴۲/۳ و الترمذی ۵۷۲/۵، ونگا: صحیح الترمذی ۱۸۳/۳.

(الهی! تو یار و مددکار من هستی، به کمک تو تاخت و تاز می‌نمایم، و به کمک تو «بر دشمنان» حمله می‌کنم، و با مدد تو می‌جنگم).

۳/۱۲۸ «حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ»^(۱).

(الله برای ما کافی است، و بهترین کارساز است).

«۴۷» دعای کسی که از ظلم فرمانروا می‌ترسد

۱/۱۲۹ «اللَّهُمَّ رَبَّ السَّمَوَاتِ السَّبْعِ، وَرَبَّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ، كُنْ لِي جَاراً مِنْ فُلَانِ ابْنِ فُلَانٍ، وَأَحْزَابِهِ مِنْ خَلَائِقِكَ، أَنْ يَفْرُطَ عَلَيَّ أَحَدٌ مِنْهُمْ أَوْ يَطْعَى، عِزَّ جَارِكَ، وَجَلَّ تَنَائُؤُكَ، وَلَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ»^(۲).

(یا الله! ای پروردگار هفت آسمان، پروردگار عرش بزرگ، در برابر فلانی فرزند فلانی و دار و دسته‌اش که از مخلوقات تو هستند، پناه من باش، از اینکه کسی از آنها بر من ظلم کند، یا طغیان نماید، زیرا هرکس به تو پناه آورد، عزت می‌یابد، همانا ستایش تو والاست و جز تو معبودی «بحق» نیست).

۲/۱۳۰ «اللَّهُ أَكْبَرُ، اللَّهُ أَعَزُّ مِنْ خَلْقِهِ جَمِيعاً، اللَّهُ أَعَزُّ مِمَّا أَخَافُ وَأَحْذَرُ، أَعُوذُ بِاللَّهِ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْمُمْسِكِ السَّمَوَاتِ السَّبْعِ أَنْ يَقَعَنَّ عَلَى الْأَرْضِ إِلَّا بِإِذْنِهِ، مِنْ شَرِّ عَبْدِكَ فُلَانٍ، وَجُنُودِهِ وَأَتْبَاعِهِ وَأَشْيَاعِهِ مِنَ الْجِنَّ وَالْإِنْسِ، اللَّهُمَّ كُنْ لِي جَاراً مِنْ شَرِّهِمْ، جَلَّ تَنَائُؤُكَ وَعِزَّ جَارِكَ، وَتَبَارَكَ اسْمُكَ، وَلَا إِلَهَ غَيْرُكَ»^(۳).

(۱) البخاری ۱۷۲/۵.

(۲) البخاری در کتاب: الأدب المفرد شماره ۷۰۷، وألبانی در کتاب صحیح الأدب المفرد به شماره ۵۴۵ آنرا صحیح دانسته است.

(۳) البخاری در کتاب: الأدب المفرد شماره ۷۰۸، وألبانی در کتاب صحیح الأدب المفرد به شماره ۵۴۶ آنرا صحیح دانسته است.

الله بزرگتر از همه است، الله از تمام مخلوقاتش با عزت تر است، الله از آنچه که من می ترسم و پرهیز می کنم، نیرومندتر است، اوست که هفت آسمان را از این که بر زمین بیفتند، نگه می دارد، و آسمان بر زمین نمی افتد مگر به اجازه ی او. بار الها! از شرّ فلان بندهات و لشکریان، پیروان و طرفداران جن و انس اش، تو پناه من باش. چرا که ثنای تو والاست و هرکس به تو پناه آورد، عزّت می یابد و ستایش تو نیکو است و پناهنده به تو باعزّت است و نامت مبارک است و بجز تو معبود دیگری «بحق» وجود ندارد).

«۴۸» دعای علیه دشمن

۱۳۱ «اللَّهُمَّ مُنْزِلَ الْكِتَابِ، سَرِيعَ الْحِسَابِ، اهْزِمِ الْأَحْزَابَ، اللَّهُمَّ اهْزِمِهِمْ وَزَلِّزِهِمْ»^(۱).

(پروردگارا! ای فرودآورنده ی کتاب، و ای سریع الحساب! دشمنان را شکست بده. الهی! آنها را شکست بده و متزلزل بگردان).

«۴۹» دعای کسی که از گروهی می ترسد

۱۳۲ «اللَّهُمَّ اكْفِنِيهِمْ بِمَا شِئْتَ»^(۲).

(ای الله! تو در برابر دشمنان بهر طریق که می خواهی، مرا کفایت فرما).

«۴۰» دعای کسی که در ایمان دچار شک و وسوسه شده است

۱/۱۳۳ «يَسْتَعِيذُ بِاللَّهِ»^(۳). (به الله پناه ببرد).

۲/۱۳۳ «يَتْتَهِي عَمَّا شَكَّ فِيهِ»^(۴).

(۱) مسلم ۱۳۶۲/۳.

(۲) مسلم ۲۳۰۰/۴.

(۳) البخاری مع الفتح ۳۳۶/۶ و مسلم ۱۲۰/۱.

(۴) البخاری مع الفتح ۳۳۶/۶ و مسلم ۱۲۰/۱.

(آنچه را که در آن، به شک افتاده است رها کند).

۳/۱۳۴ يقول «أَمَنْتُ بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ»^(۱).

بگویند: (به الله و فرستادگانش ایمان آوردم).

۴/۱۳۵ این آیه را بخواند: ﴿هُوَ الْأَوَّلُ وَالْآخِرُ وَالظَّاهِرُ وَالْبَاطِنُ وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ﴾^(۲).

(او اول است که آغازی ندارد، و آخر است که پایانی ندارد، و آشکار است که همه چیز بر او دلالت دارد، و پنهان است که حواس انسان بر او احاطه ندارد، او به همه چیز آگاه است).

«۴۱» دعا برای ادای قرض و بدهی

۱/۱۳۶ «اللَّهُمَّ اكْفِنِي بِحَلَالِكَ عَنْ حَرَامِكَ وَأَغْنِنِي بِفَضْلِكَ عَمَّنْ سِوَاكَ»^(۳).

(ای الله! مرا با رزق حلال، کفایت کن، و رزق حرام نصیبم مگردان، و با فضل خود از دیگران بی نیاز کن).

۲/۱۳۷ «اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْهَمِّ وَالْحَزَنِ، وَالْعَجْزِ وَالْكَسَلِ، وَالْبُخْلِ وَالْجُبْنِ، وَضَلَعِ الدِّينِ وَغَلْبَةِ الرَّجَالِ»^(۴).

(بار الها! من از غم و اندوه، ناتوانی و سستی، بخل و ترس و سنگینی بدهی، و غلبه‌ی مردان به تو پناه می‌برم).

(۱) مسلم ۱۱۹/۱ - ۱۲۰.

(۲) سوره الحديد، آیه: ۳، أبو داود ۳۲۹/۴ و البانی در صحیح أبو داود ۹۶۲/۳ آنرا حسن دانسته است.

(۳) الترمذی ۵۶۰/۵، ونگا: صحیح الترمذی ۱۸۰/۳.

(۴) البخاری ۱۵۸/۷.

«۴۲» دعای وسوسه در نماز و قرائت قرآن

۱۳۸ «أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ»^(۱) بگو و سه بار سمت چپ خود تف کن، یعنی فوت کن بطوی که همراه با کمی از آب دهان باشد.
(من از شیطان رانده شده به الله پناه می‌برم).

«۴۳» دعا برای انجام کار مشکل

۱۳۹ «اللَّهُمَّ لَا سَهْلَ إِلَّا مَا جَعَلْتَهُ سَهْلًا وَأَنْتَ تَجْعَلُ الْحَزْنَ إِذَا شِئْتَ سَهْلًا»^(۲).
(الهی! انجام هیچ کاری آسان نیست مگر آن را تو آسان بگردانی و توئی که هرگاه بخواهی، مشکل را آسان می‌گردانی).

«۴۴» آنچه که مرتکب گناه باید بگوید و انجام دهد

۱۴۰ «مَا مِنْ عَبْدٍ يَذْنِبُ ذَنْبًا فَيُحْسِنُ الطُّهُورَ، ثُمَّ يَقُومُ فَيُصَلِّي رَكَعَتَيْنِ، ثُمَّ يَسْتَغْفِرُ اللَّهَ إِلَّا غَفَرَ اللَّهُ لَهُ»^(۳).
(هر بنده‌ای که مرتکب گناهی شد، سپس خوب وضو گرفت و دو رکعت نماز خواند و از خدا طلب آمرزش نمود، خداوند او را می‌بخشد).

«۴۵» دعای طرد شیطان و وسوسه هایش

۱/۱۴۱ «الْاِسْتِعَاذَةُ بِاللَّهِ مِنْهُ»^(۴).

(پناه بردن از شیطان به الله).

(۱) مسلم ۱۷۲۹/۴ از حدیث عثمان بن ابی العاص رضی الله عنه و در آن آمده: من این عمل را انجام دادم و خداوند آن وسوسه را از من دور کرد.

(۲) ابن حبان در صحیحش به شماره‌ی ۲۴۲۷ «موارد» وابن السنی شماره‌ی ۳۵۱، و حافظ ابن حجر گفت: این حدیث صحیح است، و عبد القادر الأرنؤوط در کتاب: تخریج الأذکار للنووی ص ۱۰۶ آنرا صحیح دانسته است.

(۳) أبو داود ۸۶/۲ و الترمذی ۲۵۷/۲ و الألبانی در صحیح ابی داود ۲۸۳/۱ آنرا صحیح دانسته است.

(۴) أبوداود ۲۰۶/۱ و الترمذی، نگا: صحیح الترمذی ۷۷/۱، و سوره المؤمنون آیه ۹۸ - ۹۹.

۱۴۲/۲ «الْأَذَانُ»^(۱).

(أذان گفتن).

۱۴۳/۳ «الْأَذْكَارُ وَقِرَاءَةُ الْقُرْآنِ»^(۲).

(با ذکر و قرائت قرآن).

﴿۴۶﴾ دعای هنگام حادثه ی ناگوار و یا شکست در کار

۱۴۴ «قَدَّرَ اللَّهُ وَمَا شَاءَ فَعَلَ»^(۳).

(همان پیش آمد که تقدیر الله بود، هر چه الله بخواهد، همان می شود).

(۱) مسلم ۲۹۱/۱ و البخاری ۱۵۱/۱.

(۲) پیامبر ﷺ فرمودند: «لَا تَجْعَلُوا بُيُوتَكُمْ مَقَابِرَ إِنَّ الشَّيْطَانَ يَنْفُرُ مِنَ الْبَيْتِ الَّذِي تُقْرَأُ فِيهِ سُورَةُ الْبَقَرَةِ». مسلم ۵۳۹/۱. خانه‌هایتان را به قبرستان تبدیل نکنید، چرا که شیطان از خانه‌ای که در آن سوره‌ی بقره خوانده شود، فرار می‌کند. و همچنین با اذکار صبح و شام و خواب و بیداری و داخل شدن به خانه و خارج شدن از آن و اذکار داخل شدن به مسجد و خروج از آن، و سایر اذکار وارده در قرآن و سنت، مانند خواندن آیه‌ی الکرسی، و دو آیه‌ی سوره‌ی بقره هنگام خوابیدن، شیطان فرار می‌کند، و هرکس صد بار این ذکر «لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ، وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ» را بخواند در آن روز برایش سپری در برابر شیطان می‌شود.

(۳) رسول الله ﷺ می‌فرماید: «الْمُؤْمِنُ الْقَوِيُّ خَيْرٌ وَأَحَبُّ إِلَى اللَّهِ مِنَ الْمُؤْمِنِ الضَّعِيفِ وَفِي كُلِّ خَيْرٍ، احْرِصْ عَلَى مَا يَنْفَعُكَ وَاسْتَعِزْ بِاللَّهِ وَلَا تَعْجِزْ وَإِنْ أَصَابَكَ شَيْءٌ فَلَا تَقُلْ لَوْ أَنِّي فَعَلْتُ كَذَا وَكَذَا، وَلَكِنْ قُلْ قَدَّرَ اللَّهُ وَمَا شَاءَ فَعَلَ فَإِنَّ لَوْ تَفْتَحُ عَمَلَ الشَّيْطَانِ». مسلم ۲۰۵۲/۴. «مؤمن قوی نزد خدا از مؤمن ضعیف بهتر و محبوب تر است، و در هر یک از آنها «مؤمن قوی و ضعیف» خیری نهفته است، پس حریص انجام کاری باش که به تو سودی برسد، و از خدا کمک بخواه و احساس عجز مکن، و اگر به مصیبتی گرفتار شدی مگو: اگر چنین می‌کردم، چنین می‌شد، بلکه بگو: همان پیش آمدی که تقدیر خدا بود، هر چه الله بخواهد، همان می‌شود، زیرا این اگرها، راه را بر شیطان باز می‌کنند».

«۴۷» تبریک به کسی که صاحب فرزند شده و جواب آن

۱۴۵ کسی که صاحب فرزندی شد، به او بگوید: «بَارَكَ اللهُ لَكَ فِي الْمَوْهُوبِ لَكَ، وَشَكَرْتَ الْوَاهِبَ، وَبَلَغَ أَشُدَّهُ، وَرَزَقْتَ بِرَهُ». و او در جواب بگوید: «بَارَكَ اللهُ لَكَ وَبَارَكَ عَلَيْكَ، وَجَزَاكَ اللهُ خَيْرًا، وَرَزَقَكَ مِثْلَهُ، وَأَجَزَلَ ثَوَابَكَ»^(۱).

(خداوند در آن چه که به تو عنایت کرده است، برکت بدهد، به تو توفیق شکرگزاری عطا فرماید، و امیدوارم که فرزندت به کمال برسد و تو از نیکی او بهره‌مند شوی)، ترجمه‌ی پاسخ دعا: (برکت خداوند برای تو و بر تو باد! خداوند به تو پاداش نیک عطا فرماید و مانند این را نیز به تو بدهد و ثوابت را افزون فرماید).

«۴۸» دعا برای محافظت فرزند

۱۴۶ رسول الله ﷺ با خواندن این کلمات، حسن و حسین رضی الله عنهما را به خدا می سپرد تا آنها را حفاظت کند: «أَعِيذُكُمْ بِكَلِمَاتِ اللهِ التَّامَّةِ مِنْ كُلِّ شَيْطَانٍ وَهَامَّةٍ، وَمِنْ كُلِّ عَيْنٍ لَأَمَّةٍ»^(۲).

(من شما دو نفر «حسن و حسین رضی الله عنهما» را به وسیله‌ی کلمات کامل الله از بدی هر شیطان و جانور زهردار و زخم چشم به حفظ خدا می سپارم).

«۴۹» دعا برای مریض هنگام عیادتش

۱/۱۴۷ «لَا بَأْسَ طَهُورًا إِنْ شَاءَ اللهُ»^(۳).

(هیچ باکی نیست، این بیماری به خواست خداوند، پاک کننده‌ی «گناهان» است).

(۱) نگا: الأذکار اثر النووی ص ۳۴۹، وصحیح الأذکار نووی، أثر سلیم الهلالی ۷۱۳/۲.

(۲) البخاری ۱۱۹/۴ از حدیث ابن عباس رضی الله عنهما.

(۳) البخاری مع الفتح ۱۱۸/۱۰.

۲/۱۴۸ «أَسْأَلُ اللَّهَ الْعَظِيمَ رَبَّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ أَنْ يَشْفِيكَ».

(هفت بار بخواند)^(۱).

(از خداوند عظیم، پروردگار عرش بزرگ، می‌خواهم که تو را شفا دهد).

«۵۰» فضیلت عیادت مریض

قال رسول الله ﷺ: «إِذَا عَادَ الرَّجُلُ أَخَاهُ الْمُسْلِمَ مَشَى فِي خِرَافَةِ الْجَنَّةِ حَتَّى يَجْلِسَ فَإِذَا جَلَسَ غَمَرَتْهُ الرَّحْمَةُ، فَإِنْ كَانَ كَانُ غُدُوَّةً صَلَّى عَلَيْهِ سَبْعُونَ أَلْفَ مَلَكٍ حَتَّى يُمْسِيَ، وَإِنْ كَانَ مَسَاءً صَلَّى عَلَيْهِ سَبْعُونَ أَلْفَ مَلَكٍ حَتَّى يُصْبِحَ»^(۲).

رسول الله ﷺ فرمودند: (هرگاه مردی به عیادت برادر مسلمانش برود، تا وقتی که آنجا می‌رود و می‌نشیند، در میان میوه‌های چیده شده‌ی بهشت، قدم بر می‌دارد، پس زمانی که آنجا نشست، رحمت او را فرا می‌گیرد، و اگر هنگام صبح به عیادت برود، هفتاد هزار ملائکه تا شب بر او درود می‌فرستند، و اگر شب به عیادت برود، هفتاد هزار ملائکه تا صبح بر او درود می‌فرستند).

«۵۱» دعای مریضی که از زندگی ناامید شده

۱/۱۵۰ «اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي وَارْحَمْنِي وَأَلْحِقْنِي بِالرَّفِيقِ الْأَعْلَى»^(۳).

(بار الها! مرا ببخش، و بر من رحم کن، و مرا به رفیقِ اعلیٰ ملحق ساز). «یعنی

رسول الله ﷺ، پیامبران علیهم‌السلام، ملائکه و بندگان صالح».

(۱) مسلمانی که به عیادت مریضی برود که اجلش فرا نرسیده است، و این دعا را هفت بار بر او بخواند، مریض

شفا می‌یابد. الترمذی و أبو داود، ونگا: صحیح الترمذی ۲/۲۱۰ و صحیح الجامع ۵/۱۸۰.

(۲) الترمذی و ابن ماجه و أحمد، ونگا: صحیح ابن ماجه ۱/۲۴۴ و صحیح الترمذی ۱/۲۸۶، و أحمد شاکر آنرا صحیح دانسته است.

(۳) البخاری ۷/۱۰ و مسلم ۴/۱۸۹۳.

۲/۱۵۱ «جَعَلَ النَّبِيُّ ﷺ عِنْدَ مَوْتِهِ يُدْخِلُ يَدَيْهِ فِي الْمَاءِ فَيَمْسَحُ بِهِمَا وَجْهَهُ وَيَقُولُ: لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ إِنَّ لِمَوْتِ لَسْكَرَاتٍ»^(۱).

(پیامبر ﷺ هنگام مرگ دست هایش را در آب فرو می برد و صورتش را با آنها مسح می کرد و می فرمود: هیچ معبودی بجز الله «بحق» وجود ندارد، همانا مرگ دارای سختی و دشواری است).

۳/۱۵۲ و همچنین این دعا را می خواند: «لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ»^(۲).

ترجمه اش در اذکار قبل بیان شده است.

«۵۲» تَلْقِينَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ بِهِ شَخْصٌ فِي حَالِ احْتِضَارٍ

۱۵۳ «مَنْ كَانَ آخِرُ كَلَامِهِ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ دَخَلَ الْجَنَّةَ»^(۳).

(هرکس آخرین کلامش لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ باشد، وارد بهشت می گردد).

«۵۳» دَعَايُ انْسَانٍ مُصِيبَتْ زَدَهُ

۱۵۴ «إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ، اللَّهُمَّ أَجْرُنِي فِي مُصِيبَتِي وَأَخْلِفْ لِي خَيْرًا مِنْهَا»^(۴).

(بدون تردید ما از آن الله هستیم و بازگشت همه ی ما بسوی اوست. الهی! مرا در

مقابل مصیبت، پاداش ده، و در عوض آن چیز بهتری به من عنایت فرما).

(۱) البخاری مع الفتح ۱۴۴/۸ و در حدیث مسواک زدن نیز بیان شده است.

(۲) الترمذی وابن ماجه، وألبانی آنرا صحیح دانسته است، ونگا: صحیح الترمذی ۱۵۲/۳، و صحیح ابن ماجه ۳۱۷/۲.

(۳) أبو داود ۱۹۰/۳، ونگا: صحیح الجامع ۴۳۲/۵.

(۴) مسلم ۶۳۲/۲.

«۵۴» دعای بعد از خروج روح و بستن چشمان میت

۱۵۵ «اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِفُلَانٍ (بِاسْمِهِ) وَارْفَعْ دَرَجَتَهُ فِي الْمَهْدِيِّينَ، وَاخْلُفْهُ فِي عَقِبِهِ فِي الْعَابِرِينَ، وَاغْفِرْ لَنَا وَلَهُ يَا رَبَّ الْعَالَمِينَ، وَافْسَحْ لَهُ فِي قَبْرِهِ وَنُورْ لَهُ فِيهِ»^(۱).

ای الله! فلان را ببخشای (نامش را بزبان آورد)، و درجه‌ی او را در میان هدایت یافتگان، رفیع بگردان، و فرزندانش را در میان بازماندگان، سرپرستی کن، و ما و او را ببخشای، ای پروردگار جهانیان، یا الله! قبرش را وسیع و منور بگردان.

«۵۵» دعا برای میت در نماز جنازه

۱/۱۵۶ «اللَّهُمَّ اغْفِرْ لَهُ وَارْحَمْهُ، وَعَافِهِ، وَاعْفُ عَنْهُ، وَأَكْرِمْ نُزُلَهُ، وَوَسِّعْ مُدْخَلَهُ، وَاغْسِلْهُ بِالْمَاءِ وَالتَّلْجِ وَالبَرْدِ، وَنَقِّهِ مِنَ الخَطَايَا كَمَا نَقَّيْتَ الثَّوْبَ الأَبْيَضَ مِنَ الدَّنَسِ، وَأَبْدِلْهُ دَاراً خَيْراً مِنْ دَارِهِ، وَأَهْلاً خَيْراً مِنْ أَهْلِهِ، وَزَوْجاً خَيْراً مِنْ زَوْجِهِ، وَأَدْخِلْهُ الْجَنَّةَ، وَأَعِذْهُ مِنَ عَذَابِ القَبْرِ [وَعَذَابِ النَّارِ]»^(۲).

(بار الها! او را ببخش، و بر او رحم کن، و عافیت نصیبش بگردان، و از وی گذشت کن. الهی! میهمانی او را گرمی بدار، و قبرش را وسیع بگردان، و او را با آب و برف و تگرگ بشوی، و از گناهان، چنان پاکش بگردان که لباس سفید را از آلودگی، پاک و تمیز می‌گردانی. پروردگارا! به او خانه‌ای بهتر از خانه‌اش، و خانواده‌ای بهتر از خانواده‌اش، و همسری بهتر از همسرش، عنایت بفرما، و او را وارد بهشت کن، و از عذاب قبر و دوزخ پناهش ده).

(۱) مسلم ۶۳۴/۲.

(۲) مسلم ۶۶۳/۲. و اگر میت مؤنث باشد از ضمیر مؤنث استفاده می‌شود: «اللَّهُمَّ اغْفِرْ لَهَا وَارْحَمْهَا و...» (مترجم).

۲/۱۵۷ «اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِحَيِّنَا وَمَيِّتِنَا، وَشَاهِدِنَا، وَغَائِبِنَا وَصَغِيرِنَا وَكَبِيرِنَا، وَذَكَرْنَا وَأُنْثَانَا. اللَّهُمَّ مَنْ أَحْيَيْتَهُ مِنَّا فَأَحْيِهِ عَلَيَّ الْإِسْلَامَ، وَمَنْ تَوَفَّيْتَهُ مِنَّا فَتَوَفَّهُ عَلَيَّ الْإِيمَانَ، اللَّهُمَّ لَا تُحْرِمْنَا أَجْرَهُ وَلَا تُضِلَّنَا بَعْدَهُ»^(۱).

(الهی! زنده و مرده، حاضر و غایب، کوچک و بزرگ، مرد و زن ما را مورد آمرزش قرار دهد، یا الله! هرکسی را از میان ما زنده نگه می‌داری بر اسلام زنده‌اش نگاه دار، و هرکسی را میرانی بر ایمان بمیران. بار الها! از اجر این متوفی ما را محروم مگردان، و بعد از وی ما را گمراه نکن).

۳/۱۵۸ «اللَّهُمَّ إِنَّ فُلَانَ بْنَ فُلَانَ فِي ذِمَّتِكَ، وَحَبْلِ جِوَارِكَ، فَقِهِ مِنْ فِتْنَةِ الْقَبْرِ وَعَذَابِ النَّارِ، وَأَنْتَ أَهْلُ الْوَفَاءِ وَالْحَقِّ، فَاغْفِرْ لَهُ وَارْحَمْهُ إِنَّكَ أَنْتَ الْعَفُورُ الرَّحِيمُ»^(۲).

(یا الله! همانا فلان پسر فلان در امان و پناه تو است، پس او را از فتنه‌ی قبر و عذاب دوزخ نجات بده، بدون شک تو اهل وفا و حق هستی. الها! او را ببخشای و بر وی رحم کن، همانا تو بخشاینده و مهربانی).

۴/۱۵۹ «اللَّهُمَّ عَبْدُكَ وَابْنُ أُمَّتِكَ أَحْتَاجُ إِلَى رَحْمَتِكَ، وَأَنْتَ غَنِيٌّ عَنْ عَذَابِهِ، إِنْ كَانَ مُحْسِنًا فَزِدْ فِي حَسَنَاتِهِ، وَإِنْ كَانَ مُسِيئًا فَتَجَاوَزْ عَنْهُ»^(۳).

(ای الله! این شخص بنده‌ی تو و فرزند کنیز تو است که به رحمت تو نیازمند است، و تو از عذاب دادن او بی‌نیازی، اگر نیکوکار است بر نیکی‌هایش بیفزای، و اگر بدکار است از او گذشت بفرما).

(۱) ابن ماجه ۴۸۰/۱ و أحمد ۳۶۸/۲، ونگا: صحیح ابن ماجه ۲۵۱/۱.

(۲) ابن ماجه، ونگا: صحیح ابن ماجه ۲۵۱/۱، و أبو داود ۲۱۱/۳.

(۳) الحاکم و آنرا صحیح دانسته و ذهبی با او موافقت کرده است ۳۵۹/۱، ونگا: أحكام الجنائز اثر ألبانی ص ۱۲۵.

«۵۶» دعا در نماز میت برای کودک

۱۶۰ «اللَّهُمَّ أَعِذْهُ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ»^(۱).

(خداوند! او را از عذاب قبر پناه ده).

اگر دعای زیر را خواند هم خوب است:

«اللَّهُمَّ اجْعَلْهُ فَرَطًا وَذُخْرًا لَوَالِدَيْهِ، وَشَفِيعًا مُجَابًا. اللَّهُمَّ ثَقِّلْ بِهِ مَوَازِينَهُمَا وَأَعْظِمْ بِهِ أَجُورَهُمَا، وَأَلْحِقْهُ بِصَالِحِ الْمُؤْمِنِينَ، وَاجْعَلْهُ فِي كِفَالَةِ إِبْرَاهِيمَ، وَقِهِ بِرَحْمَتِكَ عَذَابَ الْجَحِيمِ، وَأَبْدِلْهُ دَارًا خَيْرًا مِنْ دَارِهِ، وَأَهْلًا خَيْرًا مِنْ أَهْلِهِ، اللَّهُمَّ اغْفِرْ لَأَسْلَابِنَا، وَأَفْرَاطِنَا، وَمَنْ سَبَقْنَا بِالْإِيمَانِ»^(۲).

(خدایا! او را میزبان و ذخیره و شفاعت کننده‌ای که شفاعتش قبول شود برای پدر و مادرش قرار بده. خدایا! بوسیله‌ی او ترازوی حسنات پدر و مادرش را سنگین بگردان، و بر پاداش آنها بیفزای، و او را به مؤمنان نیکوکار ملحق بگردان، و در کفالت ابراهیم؛ قرار ده، و به رحمت خود از عذاب دوزخ حفظ کن، و خانه‌ای بهتر از خانه‌اش، و خانواده‌ای بهتر از خانواده‌اش به او عطا فرما، خدایا! گذشتگان و کسانی را که پیش از ما رفته‌اند و آنهایی را که در ایمان بر ما سبقت جسته‌اند بیامرز).

(۱) سعید بن المسیب رضی الله عنه می گوید: پشت سر ابو هریره رضی الله عنه بر کودکی نماز خواندم که هرگز مرتکب گناه و اشتباهی نشده بود و شنیدم که وی گفت: «اللَّهُمَّ أَعِذْهُ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ». مالک در کتاب: الموطأ ۲۸۸/۱ وابن ابی شیبیه در کتاب: المصنف ۳/ ۲۱۷ والبیهقی ۹/۴، و شعیب الأرنؤوط سندش را در تحقیق کتاب: شرح السنه اثر امام البغوی ۳۵۷/۵ صحیح دانسته است.

(۲) نگا: المغنی لابن قدامه ۴۱۶/۳ و کتاب: الدروس المهمه لعامة الأمة لابن باز ص ۱۵.

۱۶۱/۲ «اللَّهُمَّ اجْعَلْهُ لَنَا فَرَطًا، وَسَلَفًا، وَأَجْرًا»^(۱).

(خدایا! او را برای ما میزبان و ذخیره و ثوابی قرار ده).

«۵۷» دعای تسلیت گفتن

۱۶۲ «إِنَّ لِلَّهِ مَا أَخَذَ، وَلَهُ مَا أُعْطِيَ وَكُلُّ شَيْءٍ عِنْدَهُ بِأَجَلٍ مُّسَمًّى ... فَلْيَتَصَبَّرْ وَلْيَتَحْتَسِبْ»^(۲).

(همانا آنچه را که خداوند گرفت، از آن خودش بود، و آنچه را که داده است نیز مال خود او می‌باشد، مسلماً هر چیز، میعاد معینی دارد، لذا باید صبر کنی و امید ثواب داشته باشی).

«أَعْظَمَ اللَّهُ أَجْرَكَ وَأَحْسَنَ عَزَاكَ وَغَفَرَ لِمِيتِكَ»^(۳).

(الله! اجرت را بزرگ گرداند و عزایت را نیکو کند، و میت را بیامرزد). و اگر دعای

فوق را بخواند خوب است.

«۵۸» دعا هنگام نهادن میت در قبر

۱۶۳ «بِسْمِ اللَّهِ وَعَلَى سُنَّةِ رَسُولِ اللَّهِ»^(۴).

(به نام الله و طبق سنت رسول الله ﷺ میت را در قبر می‌گذارم).

(۱) امام الحسن سوره‌ی فاتحه را بر کودک می‌خواند و سپس ذکر مذکور را می‌خواند. البغوی فی شرح السنه ۳۵۷/۵، و عبد الرزاق شماره‌ی ۶۵۸۸، و البخاری بطور تعلیق در کتاب الجنائز، ۶۵ باب: قراءة فاتحة الكتاب على الجنائز ۱۱۳/۲ آورده است.

(۲) البخاری ۸۰/۲ و مسلم ۶۳۶/۲.

(۳) الأذکار اثر امام نووی ص ۱۲۶.

(۴) أبو داود ۳۱۴/۳ با سند صحیح و أحمد با لفظ «بِسْمِ اللَّهِ وَعَلَى مِلَّةِ رَسُولِ اللَّهِ». و سند آن صحیح است.

«۵۹» دعای بعد از دفن میت

۱۶۴ «اللَّهُمَّ اغْفِرْ لَهُ اللَّهُمَّ تَبِّتَهُ»^(۱).

(بار الها! او را ببامرز و او را [در پاسخ به سؤالات منکر و نکیر] ثابت قدم بدار).

«۶۰» دعای زیارت قبور

۱۶۵ «السَّلَامُ عَلَيْكُمْ أَهْلَ الدِّيَارِ، مِنَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُسْلِمِينَ، وَإِنَّا إِن شَاءَ اللَّهُ بِكُمْ لَاحِقُونَ» [وَيَرْحَمُ اللَّهُ الْمُسْتَقْدِمِينَ مِنَّا وَالْمُسْتَأْخِرِينَ] أَسْأَلُ اللَّهَ لَنَا وَلَكُمْ الْعَافِيَةَ»^(۲).

(سلام بر شما ای اهل این منزل، که مؤمن و مسلمان هستید، همانا ما نیز - این شاء الله - به شما ملحق خواهیم شد، و خداوند بر گذشتگان و آیندگان ما رحم کند، از خدا برای خودمان و شما عافیت می طلبیم).

«۶۱» دعا هنگام وزیدن باد

۱/۱۶۶ «اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ خَيْرَهَا، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّهَا»^(۳).

(بار الها! من از تو خیر این باد را می خواهم، و از شر آن به تو پناه می برم).

۲/۱۶۷ «اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ خَيْرَهَا وَخَيْرَ مَا فِيهَا، وَخَيْرَ مَا أُرْسِلَتْ بِهِ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّهَا وَشَرِّ مَا فِيهَا، وَشَرِّ مَا أُرْسِلَتْ بِهِ»^(۴).

(الهی! من از تو خیر این باد، و خیر آنچه را که در آن قرار دارد، و خیر آنچه را که

(۱) رسول الله ﷺ پس از دفن میت قدری درنگ می کرد و می فرمود: «اسْتَغْفِرُوا لِأَخِيكُمْ وَسَلُّوا لَهُ التَّيْبِتَ فَإِنَّهُ الآنَ يُسْأَلُ». «برای برادران طلب آمرزش کنید و دعا کنید تا خداوند او را ثابت و استوار نگه دارد، زیرا اکنون از او سؤال می شود». أبو داود ۳۱۵/۳ والحاكم و آنرا صحیح دانسته و ذهبی با حاکم موافقت کرده است ۳۷۰/۱.

(۲) مسلم ۶۷۱/۲، وابن ماجه و لفظ از ابن ماجه است ۴۹۴/۱ از بریده رضی الله عنه و آنچه بین کروشیه است از حدیث عایشه رضی الله عنها در صحیح مسلم ۶۷۱/۲ روایت شده است.

(۳) أبو داود ۳۲۶/۴، وابن ماجه ۱۲۲۸/۲، ونگا: صحیح ابن ماجه ۳۰۵/۲.

(۴) مسلم ۶۱۶/۲، والبخاری ۷۶/۴.

این باد برای آن فرستاده شده است، مسألت می‌نمایم، و از شرّ این باد، و شرّ آنچه در آن قرار دارد، و شرّ آنچه برای آن فرستاده شده است، به تو پناه می‌برم).

﴿۶۲﴾ دعای موقع رعد و برق

۱۶۸ «سُبْحَانَ الَّذِي يُسَبِّحُ الرَّعْدُ بِحَمْدِهِ وَالْمَلَائِكَةُ مِنْ خِيفَتِهِ»^(۱).

(پاک و منزّه است آن ذاتی که رعد، پاکی اش را بیان می‌نماید و او را ستایش می‌کند، و فرشتگان نیز از بیم او، تسبیح می‌گویند).

﴿۶۳﴾ دعای طلب باران

۱/۱۶۹ «اللَّهُمَّ اسْقِنَا غَيْثًا مُغِيثًا مَرِيئًا مَرِيئًا، نَافِعًا غَيْرَ ضَارٍّ، عَاجِلًا غَيْرَ آجِلٍ»^(۲).

(الهی! به ما بارانی عطا فرما که باعث نجات گردد، گوارا و با خیر و برکت باشد، مفید و بدون ضرر باشد، زود بیارد و دیر نکند).

۲/۱۷۰ «اللَّهُمَّ اغْنِنَا، اللَّهُمَّ اغْنِنَا، اللَّهُمَّ اغْنِنَا»^(۳).

(بار الها! بر ما باران ببار، بر ما باران ببار، بر ما باران ببار).

۳/۱۷۱ «اللَّهُمَّ اسْقِ عِبَادَكَ، وَبِهَائِمَكَ، وَأَنْشُرْ رَحْمَتَكَ، وَأَحْيِي بَلَدَكَ الْمَيِّتَ»^(۴).

(الهی! بندگانت و حیواناتت را سیراب بگردان، پروردگارا! رحمت خود را بگستران و زمینِ مرده‌ات را زنده بگردان).

(۱) عبد الله بن الزبير رضی الله عنه هنگامی که صدای رعد و برق را می‌شنید سخن گفتن را ترک کرده و دعای فوق را می‌خواند. الموطأ ۲/۹۹۲ و البانی گفته این حدیث صحیح و سندش منسوب به صحابه است.

(۲) أبو داود ۳۰۳/۱ و البانی در صحیح ابی داود ۱/۲۱۶ آنرا صحیح دانسته است.

(۳) البخاری ۱/۲۲۴، مسلم ۲/۶۱۳.

(۴) أبو داود ۳۰۵/۱، و البانی در صحیح ابی داود ۱/۲۱۸ آنرا حسن دانسته است.

«۶۴» دعای هنگام باریدن باران

۱۷۲ «اللَّهُمَّ صَيِّبًا نَافِعًا»^(۱).

(بار الها! باران بسیار و سودمند نازل فرما).

«۶۵» ذکر پس از باریدن باران

۱۷۳ «مُطِرْنَا بِفَضْلِ اللَّهِ وَرَحْمَتِهِ»^(۲). (به فضل و رحمت الله بر ما باران نازل شد).

«۶۶» دعا هنگام باران زیاد

۱۷۴ «اللَّهُمَّ حَوَالَيْنَا وَلَا عَلَيْنَا، اللَّهُمَّ عَلَى الْآكَامِ وَالظَّرَابِ، وَبُطُونِ الْأَوْدِيَةِ، وَمَنَابِتِ الشَّجَرِ»^(۳).

(بار الها! باران را به اطراف ما بباران، نه بر ما، ای الله! باران را بر روی تپه ها و کوهها، ودره ها و محل روئیدن درختان بباران).

«۶۷» دعای رویت هلال (ماه نو)

۱۷۵ «اللَّهُ أَكْبَرُ، اللَّهُمَّ أَهْلُهُ عَلَيْنَا بِالْأَمْنِ وَالْإِيمَانِ، وَالسَّلَامَةِ وَالْإِسْلَامِ، وَالتَّوْفِيقِ لِمَا تُحِبُّ رَبَّنَا وَنَرْضَى، رَبُّنَا وَرَبُّكَ اللَّهُ»^(۴).

(الله اکبر، ای الله! ماه را با امنیت و ایمان و سلامت و اسلام و توفیق عملی که تو دوست داری و می پسندی، بر ما نو کن، پروردگار ما و پروردگار تو ای ماه، الله است).

«۶۸» دعای هنگام افطار کردن

۱/۱۷۶ «ذَهَبَ الظَّمَأُ وَأَبْتَلَّتِ الْعُرُوقُ، وَتَبَّتِ الْأَجْرُ إِنْ شَاءَ اللَّهُ»^(۵).

(۱) البخاری مع الفتح ۵۱۸/۲.

(۲) البخاری ۲۰۵/۱، و مسلم ۸۳/۱.

(۳) البخاری ۲۲۴/۱، و مسلم ۶۱۴/۲.

(۴) الترمذی ۵۰۴/۵ و الدارمی با همین لفظ ۳۳۶/۱، ونگا: صحیح الترمذی ۱۵۷/۳.

(۵) أبی داود ۳۰۶/۲ و غیره، ونگا: صحیح الجامع ۲۰۹/۴.

(تشنگی برطرف شد، رگها تر شدند و پاداش - إن شاء الله - ثابت گشت).

۱۷۷/۲ «اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِرَحْمَتِكَ الَّتِي وَسِعَتْ كُلَّ شَيْءٍ أَنْ تُعْفِرَ لِي»^(۱).

(الهی! من از تو بوسیله‌ی رحمتت که همه‌ی چیز را فراگرفته است، می‌خواهم که

مرا بیامرزی).

«۶۹» دعای قبل از خوردن غذا

۱/۱۷۸ «إِذَا أَكَلَ أَحَدُكُمْ طَعَامًا فَلْيَقُلْ: بِسْمِ اللَّهِ، فَإِنْ نَسِيَ فِي أَوَّلِهِ فَلْيَقُلْ: بِسْمِ اللَّهِ فِي أَوَّلِهِ وَآخِرِهِ»^(۲).

(هرگاه، یکی از شما خواست غذا بخورد (بِسْمِ اللَّهِ) بگوید، و اگر در اول غذا

خوردن فراموش کرد بگوید (بِسْمِ اللَّهِ فِي أَوَّلِهِ وَآخِرِهِ).

۲/۱۷۹ هرگاه خداوند به کسی طعامی عطا نمود بگوید: «اللَّهُمَّ بَارِكْ لَنَا فِيهِ وَأَطْعِمْنَا

خَيْرًا مِنْهُ». (بار الها! این غذا را برای ما با برکت بگردان و بهتر از آن به ما عطا فرما).

و هر وقت خداوند به کسی شیر عطا نمود بگوید: «اللَّهُمَّ بَارِكْ لَنَا فِيهِ وَزِدْنَا

مِنْهُ»^(۳).

(بار الها! این شیر را برای ما با برکت بگردان و آن را بیفزای).

«۷۰» دعای پایان غذا

۱/۱۸۰ «الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَطْعَمَنِي هَذَا وَرَزَقَنِيهِ، مِنْ غَيْرِ حَوْلٍ مِنِّي وَلَا قُوَّةٍ»^(۴).

(۱) ابن ماجه ۵۵۷/۱ از دعای عبد الله بن عمرو رضی الله عنه، والحافظ ابن حجر در تخریج کتاب: الأذکار آنرا حسن

دانسته است. نگا: شرح الأذکار ۳۴۲/۴.

(۲) أبو داود ۳۴۷/۳، والترمذی ۲۸۸/۴، ونگا: صحیح الترمذی ۱۶۷/۲.

(۳) الترمذی ۵۰۶/۵، ونگا: صحیح الترمذی ۱۵۸/۳.

(۴) أصحاب السنن بجز النسائی، ونگا: صحیح الترمذی ۱۵۹/۳.

(سپاس خدای را که این غذا را به من خورانید بدون اینکه من قدرت و توانی داشته باشم).

۲/۱۸۱ «الْحَمْدُ لِلَّهِ حَمْدًا كَثِيرًا طَيِّبًا مُبَارَكًا فِيهِ غَيْرَ [مَكْفِيٍّ وَلَا] مُودَعٍ، وَلَا مُسْتَعْنَى عَنْهُ رَبَّنَا»^(۱).

(ستایش بسیار زیاد، پاکیزه و مبارک، خدایی را که بی نیاز است و درخواست از او همیشه ادامه دارد، و همه به او نیازمندند، پروردگارا! ستایش مان را قبول فرما).

«۷۱» دعای مهمان برای میزبان

۱۸۲ «اللَّهُمَّ بَارِكْ لَهُمْ فِيْمَا رَزَقْتَهُمْ، وَاغْفِرْ لَهُمْ وَارْحَمْهُمْ»^(۲).

(الهی! آنچه را که به ایشان ارزانی داشته‌ای، برکت ده و آنها را ببخش، و بر آنها رحم کن).

«۷۲» دعا برای کسی که به ما آب دهد یا قصد آب دادن داشته باشد

۱۸۳ «اللَّهُمَّ أَطْعِمْ مَنْ أَطْعَمَنِي وَأَسْقِ مَنْ سَقَانِي»^(۳).

(الهی! بخوران به کسی که مرا خورانید، و بنوشان به کسی که مرا نوشانید).

«۷۳» دعای روزه دار برای خانواده ای که نزد آنان افطار کند

۱۸۴ «أَفْطَرَ عِنْدَكُمْ الصَّائِمُونَ، وَأَكَلَ طَعَامَكُمْ الْأَبْرَارُ، وَصَلَّتْ عَلَيْكُمْ الْمَلَائِكَةُ»^(۴).

(۱) البخاری ۲۱۴/۶، والترمذی با همین لفظ ۵۰۷/۵.

(۲) مسلم ۱۶۱۵/۳.

(۳) مسلم ۱۲۶۳.

(۴) سنن أبی داود ۳۶۷/۳، وابن ماجه ۵۵۶/۱، والنسائی در کتاب: عمل الیوم واللیلہ شماره‌ی ۲۹۶ - ۲۹۸، و حدیث دلالت صریح دارد بر این که رسول الله ﷺ هرگاه نزد خانواده‌ای افطار می‌کرد، این دعا را می‌خواند. وألبانی در صحیح أبی داود ۷۳۰/۲ آنرا صحیح دانسته است.

(روزه داران نزد شما افطار کنند، و نیکان غذایتان را بخورند، و فرشتگان بر شما درود بفرستند).

«۷۴» دعای روزه دار که بر سفره حاضر شود و نخورد

۱۸۵ «إِذَا دُعِيَ أَحَدُكُمْ فَلْيُجِبْ، فَإِنْ كَانَ صَائِمًا فَلْيُصَلِّ وَإِنْ كَانَ مُفْطِرًا فَلْيُطْعِمِ»^(۱).
وَمَعْنَى فَلْيُصَلِّ، أَي فليدع .

(هرگاه یکی از شما دعوت شد، اجابت کند. اگر روزه دار بود، دعا کند، و اگر نه، غذا بخورد).

«۷۵» اگر شخصی به روزه دار دشنام داد یا اهانت کرد بگوید:

۱۸۶ «إِنِّي صَائِمٌ إِنَّي صَائِمٌ»^(۲).

(من روزه‌ام، من روزه‌ام).

«۷۶» دعای دیدن میوه ی تازه

۱۸۷ «اللَّهُمَّ بَارِكْ لَنَا فِي ثَمَرِنَا، وَبَارِكْ لَنَا فِي مَدِينَتِنَا، وَبَارِكْ لَنَا فِي صَاعِنَا، وَبَارِكْ لَنَا فِي مَدْنَانَا»^(۳).

(بار الها! در میوه‌های ما، شهر ما، و پیمان‌های ما برکت عنایت فرما).

«۷۷» دعای عطسه و آداب آن

۱۸۸ هرگاه یکی از شما عطسه زد، بگوید: (الْحَمْدُ لِلَّهِ)، و برادر یا دوستی که می‌شنود بگوید: (يَرْحَمُكَ اللَّهُ)، و او در جوابش بگوید: (يَهْدِيكُمْ اللَّهُ وَيُصَلِّحُ بِالْكُم)^(۴).

(۱) مسلم ۱۰۵۴/۲.

(۲) البخاری مع الفتح ۱۰۳/۴، و مسلم ۸۰۶/۲.

(۳) مسلم ۱۰۰۰/۲.

(۴) البخاری ۱۲۵/۷.

«۷۸» جواب کافری که عطسه زند و خدا را ستایش کند

۱۸۹ «يَهْدِيكُمْ اللَّهُ وَيُصْلِحُ بِالْكُفْرِ»^(۱).

(خدا تو را هدایت کند و اصلاح نماید).

«۷۹» دعای تبریک ازدواج

۱۹۰ «بَارَكَ اللَّهُ لَكَ، وَبَارَكَ عَلَيْكَ، وَجَمَعَ بَيْنَكُمَا فِي خَيْرٍ»^(۲).

(خداوند به شما برکت عنایت فرماید، و کار شما را بابرکت کند، و پیوندتان را

مبارک و باعث خیر گرداند).

«۸۰» دعای کسی که ازدواج می کند و خادم یا شتری می خرد

۱۹۱ هرگاه یکی از شما ازدواج کرد یا خادمی خرید، بگوید: «اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ

خَيْرَهَا وَخَيْرَ مَا جَبَلْتَهَا عَلَيْهِ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّهَا وَشَرِّ مَا جَبَلْتَهَا عَلَيْهِ»^(۳).

(بار الها! من از تو خیر او، خُلُق و خُوی نیکی اش را مسألت می نمایم و از بدی او و

بدی خُلُق و خُوی ش به تو پناه می برم)، هرگاه یکی از شما شتری خرید، دست بر

کوهانش بکشد و دعای فوق را بخواند.

«۸۱» دعای قبل از همبستر با همسر

۱۹۲ «بِسْمِ اللَّهِ، اللَّهُمَّ جَنِّبْنَا الشَّيْطَانَ، وَجَنِّبِ الشَّيْطَانَ مَا رَزَقْتَنَا»^(۴).

(به نام الله! خدایا! ما را از شیطان دور مدار، و شیطان را از آنچه به ما عنایت

می فرمائی [یعنی فرزند] محروم کن).

(۱) الترمذی ۸۲/۵ وأحمد ۴۰۰/۴ وأبو داود ۳۰۸/۴، ونگا: صحیح الترمذی ۳۵۴/۲.

(۲) أصحاب السنن بجز النسائی، ونگا: صحیح الترمذی ۳۱۶/۱.

(۳) أبو داود ۲۴۸/۲ وابن ماجه ۶۱۷/۱، ونگا: صحیح ابن ماجه ۳۲۴/۱.

(۴) البخاری ۱۴۱/۶ ومسلم ۱۰۲۸/۲.

«۸۲» دعای هنگام خشم

۱۹۳ «أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ»^(۱).

(از شیطان رانده شده به الله پناه می برم).

«۸۳» دعای دیدن شخصی که مبتلا به مصیبت باشد

۱۹۴ «الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي عَافَانِي مِمَّا ابْتَلَاكَ بِهِ وَفَضَّلَنِي عَلَى كَثِيرٍ مِمَّنْ خَلَقَ تَفْضِيلًا»^(۲).

(ستایش خدایی را که از آنچه تو را بدان مبتلا ساخته و مرا از آن، عافیت بخشیده است، و بر بسیاری از مخلوقات، برتری داده است).

«۸۴» دعای مجلس

۱۹۵ ابن عمر رضی الله عنهما می گوید: رسول الله صلی الله علیه و آله قبل از اینکه از مجلس برخیزد، آنطور که مردم می شمردند، صد بار این دعا را می خواند: «رَبِّ اغْفِرْ لِي وَتُبْ عَلَيَّ إِنَّكَ أَنْتَ التَّوَّابُ الْعَفُورُ»^(۳).

(الهی! مرا بیامرزد و توبه ام را بپذیر زیرا که تو بسیار توبه پذیر و بخشاینده ای).

«۸۵» دعای کفاره ی مجلس

۱۹۶ «سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ، أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ، أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ»^(۴).

(۱) البخاری ۹۹/۷ و مسلم ۲۰۱۵/۴.

(۲) الترمذی ۴۹۳/۵ و ۴۹۴/۵، ونگا: صحیح الترمذی ۱۵۳/۳.

(۳) الترمذی و غیره، ونگا: صحیح الترمذی ۱۵۳/۳، و صحیح ابن ماجه ۳۲۱/۲ و لفظ حدیث از ترمذی است.

(۴) أصحاب السنن، ونگا: صحیح الترمذی ۱۵۳/۳، و از عائشه رضی الله عنها روایت است که گفته: «رسول الله صلی الله علیه و آله در هر مجلسی که می نشستند یا تلاوت قرآن می کردند، یا نمازی می خواندند، در خاتمه ی آن همین دعا را

(خدایا! تو پاک و منزهی، تو را ستایش می‌کنم، و گواهی می‌دهم که بجز تو، معبود دیگری «بحق» وجود ندارد و از تو آمرزش می‌خواهم و بسوی تو توبه می‌کنم).

«۸۶» جواب کسی که بگوید: فَفَرَّ اللَّهُ لَكَ

۱۹۷ «وَلَكَ»^(۱). (خداوند تو را هم ببخشد).

«۸۷» دعا برای کسی که به تو نیکی کرده است

۱۹۸ «جَزَاكَ اللَّهُ خَيْرًا»^(۲).

(خداوند به شما جزای خیر عطا فرماید).

«۸۸» اعمالی که باعث نجات شرّ دجال می‌شوند

۱۹۹ «مَنْ حَفِظَ عَشْرَ آيَاتٍ مِنْ أَوَّلِ سُورَةِ الْكَهْفِ عُصِمَ مِنَ الدَّجَالِ»^(۳).

«وَالاستِعَاذَةُ بِاللَّهِ مِنْ فِتْنَتِهِ عَقِبَ الشَّهَادِ الْأَخِيرِ مِنْ كُلِّ صَلَاةٍ»^(۴).

(هرکس ده آیهی اوّل سورهی کهف را حفظ کند از فتنه‌ی دجال محفوظ می‌ماند)، و همچنین (پناه بردن به الله از فتنه‌ی دجال در تشهدِ اخیر هر نماز، باعث حفاظت از شرّ دجال می‌شود).

«۸۹» دعا برای کسی که می‌گوید: إِنِّي أَحْبَبْتُكَ فِي اللَّهِ: (تو را بخاطر خدا دوست دارم)

۲۰۰ «أَحْبَبَكَ الَّذِي أَحْبَبْتَنِي لَهُ»^(۵).

می‌خوانند. النسائی در کتاب: عمل الیوم واللیلہ شماره‌ی ۳۰۸، وأحمد ۷۷/۶ و دکتر فاروق حماده در تحقیق

کتاب: عمل الیوم واللیلہ اثر امام نسائی ص ۲۷۳ حدیث را صحیح دانسته است.

(۱) أحمد ۸۲/۵ والنسائی در کتاب: عمل الیوم واللیلہ ص ۲۱۸ شماره‌ی ۴۲۱ تحقیق دکتر فاروق حماده.

(۲) الترمذی شماره‌ی ۲۰۳۵، ونگا: صحیح الجامع ۶۲۴۴ و صحیح الترمذی ۲۰۰/۲.

(۳) مسلم ۵۵۵/۱ و در روایتی در آخر سوره‌ی کهف ۵۵۶/۱.

(۴) نگا: حدیث شماره‌ی ۵۵، و حدیث شماره‌ی ۵۶ همین کتاب.

(۵) أبو داود ۳۳۳/۴، وألبانی در صحیح سنن أبی داود ۹۶۵/۳ آنرا حسن دانسته است.

(تو را آن کسی دوست بدارد که بخاطر او مرا دوست داری).

«۹۰» دعا برای کسی که مالش را به تو پیشنهاد کند

۲۰۱ «بَارَكَ اللهُ لَكَ فِي أَهْلِكَ وَمَالِكَ»^(۱).

(خداوند، در خانواده و دارائیت برکت اندازد).

«۹۱» دعا هنگام پرداخت بدهی. برای طلبکار

۲۰۲ «بَارَكَ اللهُ لَكَ فِي أَهْلِكَ وَمَالِكَ، إِنَّمَا جَزَاءُ السَّلْفِ الْحَمْدُ وَالْأَدَاءُ»^(۲).

(خداوند در خانواده ات و مالت برکت اندازد، همانا پاداش قرض دهنده، تشکر و

ادای قرض اوست).

«۹۲» دعای ترس از شرک

۲۰۳ «اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ أَنْ أَشْرِكَ بِكَ وَأَنَا أَعْلَمُ، وَأَسْتَغْفِرُكَ لِمَا لَا أَعْلَمُ»^(۳).

(بار الها! از اینکه با آگاهی برای تو شریکی قرار دهم، به تو پناه می‌برم، و اگر بدون

آگاهی برایت شریک قرار دهم از تو آمرزش می‌خواهم).

«۹۳» دعا برای کسی که بگوید: بَارَكَ اللهُ فِيكَ

۲۰۴ «وَفِيكَ بَارَكَ اللهُ»^(۴).

(و خداوند در تو نیز برکت قرار دهد).

(۱) البخاری مع الفتح ۸۸/۴

(۲) النسائی در کتاب: عمل الیوم واللیلہ ص ۳۰۰، وابن ماجه ۸۰۹/۲، ونگا: ابن ماجه ۸۰۹/۲، ونگا: صحیح ابن ماجه ۵۵/۲.

(۳) أحمد ۴۰۳/۴ و غیره، ونگا: صحیح الجامع ۲۳۳/۳، و صحیح الترغیب والترهیب اثر البانی ۱۹/۱.

(۴) ابن السنی ص ۱۳۸ شماره‌ی ۲۷۸، ونگا: کتاب: الوابل الصیب اثر ابن القیم ۳۰۴ تحقیق بشیر محمد عیون.

«۹۴» دعای بدفالی

۲۰۵ «اللَّهُمَّ لَا طَيْرَ إِلَّا طَيْرُكَ، وَلَا خَيْرَ إِلَّا خَيْرُكَ، وَلَا إِلَهَ غَيْرُكَ»^(۱).

(الهی! هیچگونه بدفالی‌ای وجود ندارد مگر آنچه تو بخواهی [فال بد زدن هیچ تأثیری ندارد] و بجز خیر تو، هیچ چیزی وجود ندارد، و بجز تو معبود دیگری «بحق» نیست).

«۹۵» دعا سوار شدن بر مرکب

۲۰۶ بِسْمِ اللَّهِ، الْحَمْدُ لِلَّهِ ﴿سُبْحَانَ الَّذِي سَخَّرَ لَنَا هَذَا وَمَا كُنَّا لَهُ مُقْرِنِينَ﴾ وَإِنَّا إِلَىٰ رَبِّنَا لَمُنْقَلِبُونَ ﴿﴾ «الْحَمْدُ لِلَّهِ، الْحَمْدُ لِلَّهِ، الْحَمْدُ لِلَّهِ، اللَّهُ أَكْبَرُ، اللَّهُ أَكْبَرُ، اللَّهُ أَكْبَرُ، سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي فَاغْفِرْ لِي، فَإِنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ»^(۲).

(به نام الله! حمد از آن الله است، پاک است آن ذاتی که این مرکب را در اختیار ما قرار داد در حالی که ما نمی‌توانستیم آن را مسخر گردانیم، همانا بازگشت ما به سوی پروردگار است، آنگاه سه بار الحمد لله، و سه بار الله اکبر، و یک بار لا اله الا الله بخواند، و سپس بگوید: ای الله! تو پاک و منزّه هستی، من بر خود ستم نموده‌ام، مرا ببخشای، چرا که بجز تو کسی دیگر گناهان را نمی‌آمرزد).

(۱) أحمد ۲۲۰/۲ وابن السنی شماره‌ی ۲۹۲ وألبانی در کتاب: الأحادیث الصحیحه ۵۴/۳ شماره‌ی ۱۰۶۵ آن را صحیح دانسته است. أما رسول الله ﷺ فال نیک را می‌پسندیدند، لذا وقتی که از مردی سخن خوبی را شنیدند آن را پسندیدند و آنحضرت ﷺ فرمودند: «أخذنا فألك من فيك». «فال نیک تو را سخت گرفتیم». أبو داود وأحمد، وألبانی در کتاب: الأحادیث الصحیحه ۳۶۳/۲ آنرا صحیح دانسته است. و أبو الشیخ در کتاب: أخلاق النبی ﷺ ص ۲۷۰.

(۲) أبو داود ۳۴/۳، والترمذی ۵۰۱/۵، ونگا: صحیح الترمذی ۱۵۶/۳.

﴿۹۶﴾ دعای سفر

۲۰۷ اللهُ أَكْبَرُ، اللهُ أَكْبَرُ، اللهُ أَكْبَرُ ﴿سُبْحَانَ الَّذِي سَخَّرَ لَنَا هَذَا وَمَا كُنَّا لَهُ مُقْرِنِينَ ﴿۳۷﴾ وَإِنَّا إِلَى رَبِّنَا لَمُنْقَلِبُونَ ﴿﴾. «اللَّهُمَّ إِنَّا نَسْأَلُكَ فِي سَفَرِنَا هَذَا الْبِرَّ وَالتَّقْوَى، وَمِنَ الْعَمَلِ مَا تَرْضَى، اللَّهُمَّ هَوِّنْ عَلَيْنَا سَفَرَنَا هَذَا وَاطْوِ عَنَّا بُعْدَهُ، اللَّهُمَّ أَنْتَ الصَّاحِبُ فِي السَّفَرِ، وَالْخَلِيفَةُ فِي الْأَهْلِ، اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ وَعَثَاءِ السَّفَرِ، وَكَآبَةِ الْمُنْظَرِ، وَسَوْءِ الْمُنْقَلَبِ فِي الْمَالِ وَالْأَهْلِ».

وهنگام بازگشت از سفر، علاوه بر دعای فوق، کلمات زیر را بر آن بیفزاید: «أَيُّوْنَ، تَائِبُونَ، عَابِدُونَ، لِرَبِّنَا حَامِدُونَ»^(۱).

(الله اکبر، الله اکبر، الله اکبر (پاک است آن ذاتی که این مرکب را در اختیار ما قرار داد در حالی که ما نمی‌توانستیم آنرا مسخر گردانیم). الهی! ما در این سفر خواهان نیکی و تقوی و عملی هستیم که باعث خشنودی تو باشد. بار الها! این سفر را برای ما آسان بگردان و دوری راه را برای ما نزدیک کن. ای الله! تویی همراه ما در این سفر، و تو جانشین ما در خانواده هستی. بار الها! از مشقت‌های سفر، و دیدن مناظر غم انگیز، و تحول ناگوار در مال و خانواده به تو پناه می‌برم).

و هنگام بازگشت، اضافه کند: ما توبه کنان، عبادت کنان، و ستایش کنان برای پروردگاران، در حال بازگشت هستیم.

(۱) مسلم ۹۹۸/۲.

«۹۷» دعای ورود به روستا یا شهر

۲۰۸ «اللَّهُمَّ رَبَّ السَّمَوَاتِ السَّبْعِ وَمَا أَظْلَلْنَ، وَرَبَّ الْأَرْضَيْنِ السَّبْعِ وَمَا أَقْلَلْنَ، وَرَبَّ الشَّيَاطِينِ وَمَا أَضْلَلْنَ، وَرَبَّ الرِّيَّاحِ وَمَا دَرَيْنَ. أَسْأَلُكَ خَيْرَ هَذِهِ الْقَرْيَةِ وَخَيْرَ أَهْلِهَا، وَخَيْرَ مَا فِيهَا، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّهَا، وَشَرِّ أَهْلِهَا، وَشَرِّ مَا فِيهَا»^(۱).

(بار الها! ای پروردگار هفت آسمان و آنچه زیر آنها قرار دارد، ای پروردگار زمینهای هفت گانه و آنچه بر روی آنها قرار دارد، و ای پروردگار شیطانها و آنچه که آنها گمراه کرده‌اند، و ای پروردگار بادهای و آنچه که آنها به حرکت در می آورند، من از تو خیر این آبادی، و خیر ساکنان، و خیر آنچه در آن هست را مسألت می‌نمایم، و از بدی آن، و بدی ساکنان آن، و بدی آنچه در آن قرار دارد، به تو پناه می‌برم).

«۹۸» دعای ورود به بازار

۲۰۹ «لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ، يُحْيِي وَيُمِيتُ وَهُوَ حَيٌّ لَا يَمُوتُ، بِيَدِهِ الْخَيْرُ، وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ»^(۲).

(هیچ معبودی بجز خدای یکتا وجود ندارد، او شریکی ندارد، پادشاهی و ستایش از آن او است. او زنده می‌کند و می‌میراند، و او زنده ای است که هرگز نمی‌میرد، نیک و بد در دست اوست، و او بر هر چیزی تواناست).

(۱) الحاکم و آنرا صحیح دانسته و الذهبی با حاکم موافقت کرده است ۱۰۰/۲، وابن السنی شماره ی ۵۲۴، و الحافظ ابن حجر در کتاب: تخریج الأذکار ۱۵۴/۵ آنرا حسن دانسته است. ابن باز گفته است: این حدیث النسائی با سند حسن آنرا روایت کرده است، نگا: کتاب: (تحفه الأخیار ص ۳۷) اثر شیخ عبدالعزیز بن باز.
(۲) الترمذی ۲۹۱/۵ والحاکم ۵۳۸/۱ وألبانی در صحیح ابن ماجه ۲۱/۲ و در صحیح الترمذی ۱۵۲/۳ آنرا حسن دانسته است.

«۹۹» دعای لغزیدن سواری

۲۱۰ ((بِسْمِ اللَّهِ))^(۱).

(به نام الله).

«۱۰۰» دعای مسافر برای مقیم

۲۱۱ ((أَسْتَوِدِعُكُمْ اللَّهُ الَّذِي لَا تُضِيعُ وَدَائِعُهُ))^(۲).

(من شما را به خدایی می سپارم که امانتهایش ضایع نمی شود).

«۱۰۱» دعای مقیم برای مسافر

۱/۲۱۲ ((أَسْتَوِدِعُ اللَّهُ دِينَكَ، وَأَمَانَتَكَ، وَخَوَاتِيمَ عَمَلِكَ))^(۳).

(من دین و امانت و خاتمه‌ی کارهایت را به الله می سپارم).

۲/۲۱۳ ((زَوَّدَكَ اللَّهُ التَّقْوَى، وَعَفَّرَ ذَنْبَكَ، وَيَسِّرَ لَكَ الْخَيْرَ حَيْثُ مَا كُنْتَ))^(۴).

(خداوند، تقوی نصیب شما گرداند، گناهانت را ببخشد، و هر جا که هستید خیر

را برای شما میسر گرداند).

«۱۰۲» تکبیر و تسبیح در مسافرت

۲۱۴ قال جابر رضی الله عنه: ((كُنَّا إِذَا صَعَدْنَا كِبْرُنَا، وَإِذَا نَزَلْنَا سَبَّحْنَا))^(۵).

(جابر رضی الله عنه می گوید: ما زمانی که از ارتفاعی، بالا می رفتیم، تکبیر می گفتیم و هنگامی که از آن

پایین می آمدیم سبحان الله می گفتیم).

(۱) أبو داود ۲۹۶/۴ وألبانی در صحیح أبي داود ۹۴۱/۳ آنرا صحیح دانسته است.

(۲) أحمد ۴۰۳/۲ وابن ماجه ۹۴۳/۲، ونگا: صحیح ابن ماجه ۱۳۳/۲.

(۳) أحمد ۷/۲ الترمذی ۴۹۹/۵، ونگا: صحیح الترمذی ۱۵۵/۲.

(۴) الترمذی، ونگا: صحیح الترمذی ۱۵۵/۳.

(۵) البخاری مع الفتح ۱۳۵/۶.

«۱۰۳» دعای مسافر. هنگام سحر

۲۱۵ «سَمِعَ سَامِعٌ بِحَمْدِ اللَّهِ، وَحُسْنِ بِلَائِهِ عَلَيْنَا. رَبَّنَا صَاحِبِنَا، وَأَفْضَلِ عَلَيْنَا عَائِداً بِاللَّهِ مِنَ النَّارِ»^(۱).

(باشد که شاهدهی، حمد و ستایش خدا را بشنود و بر خوبی نعمت‌هایش بر ما گواهی دهد.

ای پروردگار ما، تو همراه ما باش، و به ما احسان کن، در حالی که از آتش دوزخ به تو پناه می‌برم).

«۱۰۴» دعای مسافر. هنگامی که جایی توقف نماید

۲۱۶ «أَعُوذُ بِكَلِمَاتِ اللَّهِ التَّامَّاتِ مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ»^(۲).

(از شر! آنچه خداوند آفریده است، به کلمات کامل او پناه می‌برم).

«۱۰۵» ذکر بازگشت از سفر

۲۱۷ هنگام بازگشت از سفر، بر هر ارتفاعی سه بار الله اکبر بگویند سپس دعای زیر را بخواند: «لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ، وَلَهُ الْحَمْدُ، وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ، آيُونَ، تَائِبُونَ، عَابِدُونَ، لِرَبِّنَا حَامِدُونَ، صَدَقَ اللَّهُ وَعْدَهُ، وَنَصَرَ عَبْدَهُ، وَهَزَمَ الْأَحْزَابَ وَحْدَهُ»^(۳).

(بجز الله معبود دیگری «بحق» وجود ندارد، یگانه است، شریکی ندارد، پادشاهی از آن اوست، ستایش مخصوص اوست، و او بر هر چیز توانا است، توبه‌کنان، عبادت‌کنان و

(۱) مسلم ۲۰۸۶/۴. برای شرح بیشتر این حدیث می‌توانید به کتاب صحیح مسلم شرح امام النووی مراجعه کنید ۳۹/۱۷.

(۲) مسلم ۲۰۸۰/۴.

(۳) رسول الله ﷺ هنگام برگشت از غزوه یا حج این ذکر را می‌خواندند. البخاری ۱۶۳/۷ و مسلم ۹۸۰/۲.

حمدگویان برای پروردگاران، باز می‌گردیم، خداوند وعده‌اش را تحقق بخشید، بنده‌اش را نصرت کرد و به تنهایی گروه‌ها را شکست داد.

«۱۰۶» ذکر هنگام شنیدن خبر خوشایند و ناخوشایند

۲۱۸ هنگامی که به رسول الله ﷺ خبری خوشحال کننده می‌رسید، می‌فرمود: «الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي بِنِعْمَتِهِ تَتِمُّ الصَّالِحَاتُ».

(ستایش مر خدایی راست که با نعمت‌هایش نیکی‌ها کامل می‌شوند).

و هنگام شنیدن خبر ناگوار می‌فرمود:

«الْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى كُلِّ حَالٍ»^(۱).

(ستایش در هر حال از آن خدا است).

«۱۰۷» فضیلت درود فرستادن بر رسول الله ﷺ

۱/۲۱۹ قال رسول الله ﷺ: «مَنْ صَلَّى عَلَيَّ صَلَاةً صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ بِهَا عَشْرًا»^(۲).

رسول الله ﷺ می‌فرماید: (هرکس بر من یک درود بفرستد، خداوند بر او ده درود می‌فرستد).

۲/۲۲۰ وَقَالَ ﷺ: «لَا تَجْعَلُوا قَبْرِي عِيدًا وَصَلُّوا عَلَيَّ؛ فَإِنَّ صَلَاتِكُمْ تَبْلُغُنِي

حَيْثُ كُنْتُمْ»^(۳).

(همچنین رسول الله ﷺ فرمودند: (به زیارت قبر من عادت نکنید، بکله بر من درود

(۱) ابن السنی در کتاب: عمل الیوم واللیلہ والحاکم و آنرا صحیح دانسته است ۴۹۹/۱ و البانی در صحیح الجامع ۲۰۱/۴ آنرا صحیح دانسته است.

(۲) مسلم ۲۸۸/۱.

(۳) أبو داود ۲۱۸/۲ و أحمد ۳۶۷/۲ و البانی در صحیح أبی داود ۳۸۳/۲ آنرا صحیح دانسته است.

بفرستید: زیرا هر جا که باشید درود شما به من می‌رسد).

۳/۲۲۱ و عَلَيْهِ السَّلَامُ: «الْبَخِيلُ مَنْ ذُكِرَتْ عِنْدَهُ فَلَمْ يُصَلِّ عَلَيَّ»^(۱).

(بخیل کسی است که نام مرا نزد او بگویند و بر من درود نفرستد).

۴/۲۲۲ وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: «إِنَّ لِلَّهِ مَلَائِكَةً سَيَّاحِينَ فِي الْأَرْضِ يُبَلِّغُونِي مِنْ أُمَّتِي

السَّلَامِ»^(۲).

(و نیز رسول الله عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمودند: (خداوند فرشتگانی دارد که روی زمین می‌گردند و

سلام امتم را به من می‌رسانند).

۵/۲۲۳ وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: «مَا مِنْ أَحَدٍ يُسَلِّمُ عَلَيَّ إِلَّا رَدَّ اللَّهُ عَلَيَّ رُوحِي حَتَّى أَرُدَّ عَلَيْهِ

السَّلَامِ»^(۳).

(و نیز آنحضرت عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمودند: (هرکس که به من سلام دهد، خداوند روحم را به من

برمی‌گرداند تا جواب سلامش را بدهم).

«۱۰۸» رواج دادن سلام

۱/۲۲۴ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ: «لَا تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ حَتَّى تُؤْمِنُوا، وَلَا تُؤْمِنُوا حَتَّى

تَحَابُّوا أَوْ لَا أَدُلُّكُمْ عَلَى شَيْءٍ إِذَا فَعَلْتُمُوهُ تَحَابَبْتُمْ، أَفْشُوا السَّلَامَ بَيْنَكُمْ»^(۴).

رسول الله عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمودند: (به بهشت وارد نمی‌شوید تا اینکه ایمان بیاورید، و ایمان شما

کامل نمی‌شود مگر اینکه یکدیگر را دوست داشته باشید، آیا شما را به کاری راهنمایی نکنم

(۱) الترمذی ۵۵۱/۵ و غیره، ونگا: صحیح الجامع ۲۵/۳ و صحیح الترمذی ۱۷۷/۳.

(۲) النسائی، والحاکم ۴۲۱/۲ و ألبانی در صحیح النسائی ۲۷۴/۱ آنرا صحیح دانسته است.

(۳) أبو داود شماره‌ی ۲۰۴۱ و ألبانی در صحیح أبی داود ۳۸۳/۱ آنرا حسن دانسته است.

(۴) مسلم ۷۴/۱ و غیره.

که انجام آن، باعث دوستی شما با یکدیگر شود، سلام را بین خود رواج دهید).

۲/۲۲۵ «ثَلَاثٌ مَنْ جَمَعَهُنَّ فَقَدْ جَمَعَ الْإِيمَانَ: الْإِنْصَافُ مِنْ نَفْسِكَ، وَبَذْلُ السَّلَامِ لِلْعَالَمِ، وَالْإِنْفَاقُ مِنَ الْإِفْتَارِ»^(۱).

(کسی که سه خصلت داشته باشد، ایمانش را کامل کرده است: عدالت با خود، سلام دادن به همه‌ی مردم، و انفاق در تنگدستی).

۳/۲۲۶ وَعَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رضی الله عنهما: أَنَّ رَجُلًا سَأَلَ النَّبِيَّ صلی الله علیه و آله أَيُّ الْإِسْلَامِ خَيْرٌ قَالَ: «تُطْعِمُ الطَّعَامَ، وَتَقْرَأُ السَّلَامَ عَلَى مَنْ عَرَفْتَ وَمَنْ لَمْ تَعْرِفْ»^(۲).

عبدالله بن عمر رضی الله عنهما روایت می‌کند که مردی از پیامبر صلی الله علیه و آله پرسید: بهترین عمل در اسلام کدام است؟ آنحضرت صلی الله علیه و آله فرمود: (خوراک دادن و سلام کردن به آشنا و بیگانه).

«۱۰۹» جواب دادن به سلام شخص کافر

۲۲۷ «إِذَا سَلَّمَ عَلَيْكُمْ أَهْلُ الْكِتَابِ فَقُولُوا: وَعَلَيْكُمْ»^(۳).

(اگر اهل کتاب (یهود یا نصاری) به شما سلام کردند، بگوئید: (وَعَلَيْكُمْ)).

«۱۱۰» دعا هنگام شنیدن آواز خروس و صدای الاغ

۲۲۸ «إِذَا سَمِعْتُمْ صِيحَ الدِّيَكَةِ، فَاسْأَلُوا اللَّهَ مِنْ فَضْلِهِ فَإِنَّهَا رَأَتْ مَلَكًا وَإِذَا سَمِعْتُمْ نَهْيَ الْحِمَارِ، فَتَعَوَّدُوا بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ فَإِنَّهُ رَأَى شَيْطَانًا»^(۴).

(هرگاه بانگ خروس را شنیدید، از الله فضلش را طلب کنید، زیرا او فرشته‌ای را دیده است، و هرگاه صدای الاغ را شنیدید، از شیطان به الله پناه ببرید؛ زیرا الاغ، شیطان را دیده است).

(۱) البخاری مع الفتح ۱/ ۸۲ که سلسله‌ی سند به عمار رضی الله عنه منسوب شده است.

(۲) البخاری مع الفتح ۵۵/۱، و مسلم ۶۵/۱.

(۳) البخاری مع الفتح ۴۲/۱۱، و مسلم ۱۷۰۵/۴.

(۴) البخاری مع الفتح ۳۵۰/۶، و مسلم ۲۰۹۲/۴.

«۱۱۱» دعا هنگام شنیدن پارس سگ ها در شب

۲۲۹ رسول الله ﷺ می فرماید: «إِذَا سَمِعْتُمْ بُيَاحَ الْكِلَابِ وَنَهَيْقَ الْحَمِيرِ بِاللَّيْلِ فَتَعَوَّدُوا بِاللَّهِ فَإِنَّهُنَّ يَرَيْنَ مَا لَا تَرَوْنَ»^(۱).

(هرگاه صدای پارس کردن سگ‌ها و عرعر الاغ را در شب شنیدید از آن‌ها به الله پناه ببرید، زیرا آن‌ها چیزهایی را می‌بینند که شما نمی‌بینید).

«۱۱۲» دعا برای کسی که به او دشنام داده ای

۲۳۰ قال رسول الله ﷺ: «اللَّهُمَّ فَإِيْمًا مُؤْمِنٍ سَبَبْتُهُ فَاجْعَلْ ذَلِكَ لَهُ قُرْبَةً إِلَيْكَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ»^(۲).

(بار الها! هر مؤمنی را که من به او ناسزا گفته‌ام، آن را برای او در روز قیامت، باعث قربت خود بگردان).

«۱۱۳» آنچه را که مسلمان هنگام مدح مسلمان دیگری بگوید

۲۳۱ رسول الله ﷺ می فرماید: «إِذَا كَانَ أَحَدُكُمْ مَادِحًا صَاحِبَهُ لَا مَحَالَةَ فَلْيَقُلْ: أَحْسِبُ فَلَانًا وَاللَّهِ حَسِيبُهُ وَلَا أَرْكِي عَلَى اللَّهِ أَحَدًا أَحْسِبُهُ - إِنْ كَانَ يَعْلَمُ ذَلِكَ - كَذًّا وَكَذًّا»^(۳).

(هرگاه لازم است که دوستان را مدح کنید، چنین بگویید: به نظر، فلانی چنین و چنان است، ولی خدا محاسبه کننده‌ی اوست و من کسی را نزد خدا تزکیه نمی‌کنم).

(۱) أبو داود ۳۲۷/۴ و أحمد ۳۰۶/۳ و البانی در صحیح أبو داود ۹۶۱/۳ آنرا صحیح دانسته است.

(۲) البخاری مع الفتح ۱۷۱/۱۱، و مسلم ۲۰۰۷/۴ و لفظ مسلم: «فَاجْعَلْهَا لَهُ زَكَاةً وَرَحْمَةً». (برایش پاکیزگی و رحمت قرار ده).

(۳) رواه مسلم ۲۲۹۶/۴.

«۱۱۴» آنچه که مسلمان هنگام مدح شدنش بگوید

۲۳۲ «اللَّهُمَّ لَا تُؤَاخِذْنِي بِمَا يَقُولُونَ، وَاعْفِرْ لِي مَا لَا يَعْلَمُونَ [وَاجْعَلْنِي خَيْرًا مِمَّا يَظُنُّونَ]»^(۱).

(بار الها! مرا بخاطر آنچه که می‌گویند، مورد بازخواست قرار مده، و آنچه را که از من نمی‌دانند، بیامرز، و مرا بهتر از آنچه که درباره‌ی من گمان می‌کنند بگردان).

«۱۱۵» لیبیک گفتن مخرم در حج یا عمره

۲۳۳ «لَيْبِكَ اللَّهُمَّ لَيْبِكَ، لَيْبِكَ لَا شَرِيكَ لَكَ لَيْبِكَ، إِنَّ الْحَمْدَ، وَالنِّعْمَةَ، لَكَ وَالْمُلْكَ، لَا شَرِيكَ لَكَ»^(۲).

(گوش بفرمانم، ای الله، گوش بفرمانم، تو شریکی نداری، گوش بفرمانم، همانا ستایش و نعمت و سلطنت از آن تو است، و تو شریکی نداری).

«۱۱۶» تکبیر گفتن هنگام رسیدن به حجر الأسود

۲۳۴ «طَافَ النَّبِيُّ ﷺ بِالْبَيْتِ عَلَى بَعِيرٍ كُلَّمَا أَتَى الرُّكْنَ أَشَارَ إِلَيْهِ بِشَيْءٍ عِنْدَهُ وَكَبَّرَ»^(۳).

(رسول الله ﷺ سوار بر شتر، کعبه را طواف کرد، و هر بار به رکن [حجر الأسود] می‌رسید با چیزی که در دست داشت به سوی آن اشاره می‌کرد و تکبیر می‌گفت).

(۱) البخاری در کتاب: الأدب المفرد شماره‌ی ۷۶۱، و البانی در صحیح الأدب المفرد به شماره‌ی ۵۸۵ آنرا صحیح دانسته است. و بین دو گروه از بیهقی در کتاب: شعب الإیمان ۲۲۸/۴ به روایت دیگری است.

(۲) البخاری مع الفتح ۴۰۸/۳، و مسلم ۸۴۱/۲.

(۳) البخاری مع الفتح ۴۷۶/۳، و مقصود از «بالشئء: المخبجن: عصای سرکج که آنحضرت ﷺ در دست داشتند»، نکا: البخاری مع الفتح ۴۷۲/۳.

«۱۱۷» دعای بین رکن الیمانی و هجر الأسود

۲۳۵ ﴿ رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ ﴾^(۱).

(پروردگارا! در دنیا و آخرت به ما نیکی عطا فرما، و ما را از عذاب دوزخ نجات

ده).

«۱۱۸» دعای توقف بر صفا و مروه

۲۳۶ هنگامی که رسول الله ﷺ به کوه صفا می‌رسید، این آیه را می‌خواند: ﴿ إِنَّ الصَّفَا وَالْمَرْوَةَ مِنْ شَعَائِرِ اللَّهِ ﴾ یعنی: (همانا صفا و مروه از شعائر الهی هستند) سپس می‌فرمود: سعی را از جایی آغاز می‌کنم که خداوند نخست از آن یاد کرده است. آنگاه رسول الله ﷺ سعی را از صفا آغاز می‌کرد و بالا می‌رفت تا کعبه را می‌دید، سپس رو به قبله می‌کرد و لا إله إلا الله و تکبیر می‌گفت و این دعا را می‌خواند: «(لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ، وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ، أُنْجَزَ وَعْدُهُ وَنَصَرَ عَبْدَهُ وَهَزَمَ الْأَحْزَابَ وَحْدَهُ)»^(۲).

(به جز الله، معبود دیگری «بحق» وجود ندارد، یگانه است و شریکی ندارد، پادشاهی از آن اوست، و ستایش مخصوص اوست، او بر هر چیز توانا است، بجز او معبود دیگری «بحق» وجود ندارد، یگانه است، اوست که وعده‌اش را تحقق بخشید، و بنده اش را پیروز کرد، و به تنهایی گروه‌ها را شکست داد.

(۱) أبو داود ۱۷۹ / ۲ و أحمد ۴۱۱ / ۳ و البغوی در کتاب: شرح السنه ۱۲۸ / ۷، و البانی در صحیح ابی داود ۳۵۴ / ۱

سندش را صحیح دانسته است. و آیه در سوره البقره، ۲۰۱.

(۲) مسلم ۸۸۸ / ۲

و در این میان، دعاهاى «مختلفى» مى‌فرمودند و دعای فوق را سه بار تکرار مى‌کردند، بالای مروه نیز همین عمل را انجام مى‌داد.

«۱۱۹» دعای روز عرفه

۲۳۷ رسول الله ﷺ فرمودند: بهترین دعا، دعای روز عرفه است، و بهترین ذکرى که من و پیامبران گذشته خوانده‌ایم این است: «لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ، وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ»^(۱).

(یعنی: هیچ معبودى بجز الله «بحق» وجود ندارد، یکتاست، و شریکى ندارد، پادشاهى و حمد از آن اوست، و او بر هر چیز، تواناست).

«۱۲۰» ذکر در مشعر الحرام

۲۳۸ «رَكِبَ الْقَصْوَاءَ حَتَّى أَتَى الْمَشْعَرَ الْحَرَامَ فَاسْتَقْبَلَ الْقِبْلَةَ (فَدَعَاهُ، وَكَبَّرَهُ، وَهَلَّلَهُ، وَوَحَّدَهُ) فَلَمْ يَزَلْ وَاقِفًا حَتَّى أَسْفَرَ جِدًّا فَدَفَعَ قَبْلَ أَنْ تَطْلُعَ الشَّمْسُ»^(۲).

(پیامبر ﷺ سوار بر قصواء «شترش» شد تا اینکه به مشعر الحرام رسید، آنگاه رو به قبله نمود و دعا کرد و الله اکبر و لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ گفت و یگانگی خدا را بیان کرد، و آنقدر ایستاد تا هوا کاملاً روزش شد، سپس قبل از طلوع آفتاب «بسوی منی» رفت).

«۱۲۱» تکبیر. هنگام رمی جمرات با هر سنگریزه

۲۳۹ «يُكَبَّرُ كُلَّمَا رَمَى بِحَصَاةٍ عِنْدَ الْجِمَارِ الثَّلَاثِ ثُمَّ يَتَقَدَّمُ، وَيَقِفُ يَدْعُو مُسْتَقْبِلَ الْقِبْلَةِ، رَافِعًا يَدَيْهِ بَعْدَ الْجَمْرَةِ الْأُولَى وَالثَّانِيَةَ. أَمَا جَمْرَةُ الْعَقَبَةِ فَيَرْمِيهَا وَيُكَبِّرُ عِنْدَ كُلِّ

(۱) الترمذی، و البانی در صحیح الترمذی ۱۸۴/۳، و در کتاب: الأحادیث الصحیحه ۶/۴ آنرا حسن دانسته است.

(۲) مسلم ۸۹۱/۲.

حَصَاةٍ وَيُنْصِرِفُ وَلَا يَقِفُ عِنْدَهَا»^(۱).

(هنگام رمی جمرات سه‌گانه، با زدن هر سنگریزه، تکبیر بگویند، با پرتاب هر سنگریزه‌ای در رمی جمرات سه‌گانه تکبیر بگویند و سپس بعد از رمی جمره‌ی اول «کوچک» و دوم «وسط» رو به قبله بایستند و دست‌هایش را بلند کند و دعا نماید، آنگاه جمره‌ی عقبه را رمی کند و با زدن هر سنگریزه تکبیر بگویند و بدون توقف [برای دعا] راهش را ادامه دهد).

«۱۲۲» دعای تعجب و امور خوشحال کننده

۱/۲۴۰ «سُبْحَانَ اللَّهِ!»^(۲).

(الله، پاک و منزّه است).

۲/۲۴۱ «اللَّهُ أَكْبَرُ!»^(۳).

(الله بزرگترین است).

«۱۲۳» هنگام دریافت خبر خوشحال کننده چه باید کرد

۲۴۲ «كَانَ النَّبِيُّ ﷺ إِذَا أَتَاهُ امْرُؤٌ يَسْرُهُ أَوْ يُسْرُهُ بِهِ خَرَّ سَاجِدًا شُكْرًا لِلَّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى»^(۴).

(هنگامی که برای رسول الله ﷺ خبر خوشحال کننده‌ای می‌رسید، یا کاری باعث خوشحالی او می‌شد، برای ادای شکر خدا به سجده می‌افتاد).

(۱) البخاری مع الفتح ۵۸۳/۳ و ۵۸۴/۳ و نگا: لفظش آنجا ذکر شده است. و البخاری مع الفتح ۵۸۱/۳ و مسلم نیز آنرا روایت کرده است.

(۲) البخاری مع الفتح ۲۱۰/۱ و ۳۹۰ و ۴۱۴ و مسلم ۱۸۵۷/۴.

(۳) البخاری مع الفتح ۴۴۱/۸، و نگا: صحیح الترمذی ۱۰۳/۲ و ۲۳۵/۲ و مسند أحمد ۲۱۸/۵.

(۴) أهل السنن بجز النسائی. نگا: صحیح ابن ماجه ۲۳۳/۱ و إرواء الغلیل ۲۲۶/۲.

«۱۲۴» آنچه هنگام احساس درد گفته می شود

۲۴۳ رسول الله ﷺ فرمود: دستت را بر جایی که درد احساس می شود بگذار، و سه بار «بِسْمِ اللَّهِ» بگو: سپس هفت بار بگو: «أَعُوذُ بِاللَّهِ وَقُدْرَتِهِ مِنْ شَرِّ مَا أَجِدُ وَأُحَاذِرُ»^(۱).

(من به خدا و قدرتش پناه می برم از شر آنچه به آن دچار می شوم و از آن بیم دارم و می ترسم).

«۱۲۵» دعای کسی که از چشم زخم خود به دیگران بترسد

۲۴۴ «إِذَا رَأَى أَحَدَكُمْ مِنْ أَخِيهِ، أَوْ مِنْ نَفْسِهِ، أَوْ مِنْ مَالِهِ مَا يَعِجِبُهُ [فَلْيَدْعُ لَهُ بِالْبَرَكَاتِ] فَإِنَّ الْعَيْنَ حَقٌّ»^(۲).

(زمانی که یکی از شما از برادر، یا خودش، یا از مالش، خوشش آمد، پس برای آن دعای برکت نماید، چرا که چشم زخم، حقیقت دارد).

«۱۲۶» آنچه هنگام ترس گفته شود

۲۴۵ «لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ»^(۳).

(هیچ معبودی به جز الله وجود ندارد).

«۱۲۷» آنچه هنگام ذبح قربانی گفته شود

۲۴۶ «بِسْمِ اللَّهِ وَاللَّهُ أَكْبَرُ [اللَّهُمَّ مِنْكَ وَلكَ] اللَّهُمَّ تَقَبَّلْ مِنِّي»^(۴).

(۱) مسلم ۱۷۲۸/۴.

(۲) مسند أحمد ۴/۴۷۷ و ابن ماجه و مالک، وألبانی در صحیح الجامع ۲۱۲/۱ آنرا صحیح دانسته است. ونگا: تحقیق زاد المعاد اثر أرناؤوط ۴/۱۷۰.

(۳) البخاری مع الفتح ۱۸۱/۶، و مسلم ۲۲۰۸/۴.

(۴) مسلم ۱۵۵۷/۳ و بیهقی ۲۸۷/۹ و بین کروش از بیهقی و غیره است ۲۸۷/۹ و جمله‌ی آخری که با معنی ذکر شده از روایت مسلم است.

(به نام الله، و الله بزرگترین است، بار الها! از جانب تو است، و برای تو است، الهی! از من بپذیر).

«۱۲۸» دعایی که برای رفع کید و مکر شیاطین خوانده می شود

۲۴۷ «أَعُوذُ بِكَلِمَاتِ اللَّهِ التَّامَّاتِ الَّتِي لَا يُجَاوِزُهُنَّ بَرٌّ وَلَا فَاجِرٌ مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ، وَبَرًّا وَدَرًّا، وَمِنْ شَرِّ مَا يَنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ، وَمِنْ شَرِّ مَا يَعْرُجُ فِيهَا، وَمِنْ شَرِّ مَا دَرَأَ فِي الْأَرْضِ، وَمِنْ شَرِّ مَا يَخْرُجُ مِنْهَا، وَمِنْ شَرِّ فِتَنِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ، وَمِنْ شَرِّ كُلِّ طَارِقٍ إِلَّا طَارِقًا يَطْرُقُ بِخَيْرٍ يَا رَحْمَنُ»^(۱).

(از شر آنچه که خدا آفریده و زیاد کرده است، و از شر آنچه از آسمان فرو می فرستد، و از شر آنچه به آسمان صعود می کند، و از شر فتنه های شب و روز، و از شر هر وارد شونده ای در شب مگر اینکه به خیر و نیکی وارد شود، ای پروردگار مهربان! به کلمات کامل تو که هیچ نیکوکار و بدکاری نمی تواند از آن ها تجاوز کند، پناه می برم).

«۱۲۹» توبه و استغفار

۲۴۸ رسول الله ﷺ می فرماید: «وَاللَّهِ إِنِّي لَأَسْتَغْفِرُ اللَّهَ وَأَتُوبُ إِلَيْهِ فِي الْيَوْمِ أَكْثَرُ مِنْ سَبْعِينَ مَرَّةً»^(۲).

(بخدا سوگند، من روزانه بیشتر از هفتاد بار از خدا طلب مغفرت می کنم، و به سوی او توبه می نمایم).

۲۴۹ و نیز ﷺ فرمودند: «يَا أَيُّهَا النَّاسُ تَوَبُوا إِلَى اللَّهِ فَإِنِّي أَتُوبُ فِي الْيَوْمِ إِلَيْهِ مِائَةً»

(۱) أحمد ۴۱۹/۳ با إسناد صحيح، وابن السنن شماره ۶۳۷ وأرناؤوط در تخريج كتاب: الطحاوية ص ۱۳۳ سندش را صحيح دانسته است، ونگا: مجمع الزوائد ۱۰/۱۲۷.

(۲) البخاری مع الفتح ۱۰۱/۱۱.

مَرَّةً»^(۱).

(ای مردم! به سوی خدا باز گردید [توبه کنید] چرا که من روزانه صد بار توبه می‌کنم).

۲۵۰ همچنین وَالرَّبُّ می‌فرماید: هرکس دعای زیر را بخواند، خداوند گناهانش را می‌آمرزد، اگر چه از میدان جهاد گریخته باشد: «**أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ الْعَظِيمَ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ وَأَتُوبُ إِلَيْهِ**»^(۲).

(من از خدای بزرگی که هیچ معبودی بجز او «بحق» وجود ندارد و زنده و پاینده است، آمرزش می‌خواهم و به سوی او توبه می‌کنم).

۲۵۱ و رسول الله ﷺ می‌فرماید: «**أَقْرَبُ مَا يَكُونُ الرَّبُّ مِنَ الْعَبْدِ فِي جَوْفِ اللَّيْلِ الْآخِرِ فَإِنْ اسْتَطَعْتَ أَنْ تَكُونَ مِمَّنْ يَذْكُرُ اللَّهَ فِي تِلْكَ السَّاعَةِ فَكُنْ**»^(۳).

(پروردگار، در بخش پایانی شب، از هر زمان دیگر به بنده‌اش نزدیک‌تر است، اگر می‌توانی از کسانی باش که در آن وقت، مشغول ذکر خدایند).

۲۵۲ و آنحضرت ﷺ می‌فرماید: «**أَقْرَبُ مَا يَكُونُ الْعَبْدُ مِنْ رَبِّهِ وَهُوَ سَاجِدٌ فَأَكْثِرُوا الدَّعَاءَ**»^(۴).

(نزدیک‌ترین حالت بنده به پروردگارش، هنگام سجده است، پس [در آن حالت]

(۱) مسلم ۲۰۷۶/۴.

(۲) أبو داود ۸۵/۲ و الترمذی ۵۶۹/۵ و الحاکم و آنرا صحیح دانسته است، و ذهبی ۵۱۱/۱ با حاکم موافقت کرده است. و البانی آنرا صحیح دانسته است، نگا: صحیح الترمذی ۱۸۲/۳ و جامع الأصول لأحادیث الرسول ﷺ ۳۸۹/۴ - ۳۹۰ به تحقیق أرناؤوط.

(۳) الترمذی و النسائی ۲۷۹/۱ و الحاکم، و نگا: صحیح الترمذی ۱۸۳/۳ و جامع الأصول بتحقیق الأرناؤوط ۱۴۴/۴.

(۴) مسلم ۳۵۰/۱.

بسیار دعا کنید).

۲۵۳ و همچنین ﷺ فرمودند: «إِنَّهُ لِيُعَانُ عَلَى قَلْبِي وَإِنِّي لَأَسْتَغْفِرُ اللَّهَ فِي الْيَوْمِ مِائَةً مَرَّةً»^(۱).

(فراموشی دلم را فرا می گیرد لذا روزانه صد بار از خداوند آمرزش می طلبم).

«۱۴۰» فضیلت تسبیح و تحمید و تهلیل و تکبیر

۱/۲۵۴ رسول الله ﷺ می فرماید: «مَنْ قَالَ: سُبْحَانَ اللَّهِ وَبِحَمْدِهِ فِي يَوْمٍ مِائَةً مَرَّةً حُطَّتْ خَطَايَاهُ وَلَوْ كَانَتْ مِثْلَ زَبَدِ الْبَحْرِ»^(۲).

(هرکس روزانه صد بار «سُبْحَانَ اللَّهِ وَبِحَمْدِهِ» بگوید، گناهانش بخشیده می شوند اگر

چه به اندازه‌ی کف دریا باشند).

۲/۲۵۵ و می فرماید: هرکس دعای زیر را ده بار بخواند مانند کسی است که چهار تن از فرزندان اسماعیل ؛ را آزاد کرده است: «لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ»^(۳).

(هیچ معبودی به جز الله «بحق» وجود ندارد، یکتاست و شریکی ندارد، پادشاهی و ستایش

(۱) مسلم ۲۰۷۵/۴ ابن الأثیر می گوید: (لِيُعَانُ عَلَى قَلْبِي) یعنی: پوشانده می شود و مراد از آن فراموشی است ؛ چرا که رسول الله ﷺ همیشه مشغول ذکر و یاد خدا بودند، و گاهی (که به خاطر انجام کاری) در بعضی از اوقات بر دچار فراموشی می شد، آنرا برای خود گناه می دانست، لذا به استغفار می شتافت. نگا: جامع الأصول ۳۸۶/۴.

(۲) البخاری ۱۶۸/۷ و مسلم ۲۰۷۱/۴، ونگا: فضیلت کسی که صبح و شام صد بار استغفار می کند، در همین کتاب.

(۳) البخاری ۶۷/۷ و مسلم با همین لفظ ۲۰۷۱/۴، ونگا: فضیلت کسی که در هر روز صد بار آنرا می گوید، در همین کتاب.

از آن او است، و او بر هر چیز تواناست).

۳/۲۵۶ و می‌فرماید: دو کلمه وجود دارد که راحت به زبان می‌آیند و در ترازوی اعمال، سنگین‌اند، و نزد خدای رحمان محبوب‌اند: «سُبْحَانَ اللَّهِ وَبِحَمْدِهِ سُبْحَانَ اللَّهِ الْعَظِيمِ»^(۱).

(الله پاک و منزّه است، و او را ستایش می‌کنم، خداوند عظیم، پاک و منزّه است).
 ۴/۲۵۷ و می‌فرماید: اگر من «سُبْحَانَ اللَّهِ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ، وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَاللَّهُ أَكْبَرُ» بگویم، نزد من از آنچه که خورشید بر آن طلوع کرده است (یعنی همه‌ی دنیا) دوست داشتنی‌تر است^(۲).

۵/۲۵۸ و می‌فرماید: «أَيَعِجْزُ أَحَدُكُمْ أَنْ يَكْسِبَ كُلَّ يَوْمٍ أَلْفَ حَسَنَةٍ، فَسَأَلَهُ سَائِلٌ مِنْ جُلَسَائِهِ كَيْفَ يَكْسِبُ أَحَدُنَا أَلْفَ حَسَنَةٍ؟ قَالَ: «يُسَبِّحُ مِائَةَ تَسْبِيحَةٍ، فَيَكْتَبُ لَهُ أَلْفُ حَسَنَةٍ أَوْ يُحِطُّ عَنْهُ أَلْفُ خَطِيئَةٍ»^(۳).

(آیا کسی از شما نمی‌تواند روزانه هزار نیکی بدست آورد؟ یکی از کسانی که در جلسه حضور داشت پرسید: چگونه یکی از ما می‌تواند هزار نیکی بدست آورد؟ فرمود: (هرکس صد بار سبحان الله بگوید برایش هزار نیکی نوشته می‌شود، یا هزار گناه از او بخشیده می‌شود).

۶/۲۵۹ هر کس «سُبْحَانَ اللَّهِ الْعَظِيمِ وَبِحَمْدِهِ» بگوید: یک درخت خرما برایش در

(۱) البخاری ۱۶۸/۷ و مسلم ۲۰۷۲/۴.

(۲) مسلم ۲۰۷۲/۴.

(۳) مسلم ۲۰۷۳/۴.

بهشت کاشته می شود^(۱).

۷/۲۶۰ رسول الله ﷺ فرمودند: «يَا عَبْدَ اللَّهِ بْنَ قَيْسٍ أَلَا أَدُلُّكَ عَلَى كَنْزٍ مِنْ كُنُوزِ الْجَنَّةِ؟ فَقُلْتُ: بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ، قَالَ: «قُلْ لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ»^(۲).

(ای عبدالله بن قیس! آیا تو را به گنجی از گنج های بهشت، راهنمایی نکنم؟) گفتیم: بلی یا رسول الله! فرمود: «قُلْ لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ».

۸/۲۶۸ و رسول الله ﷺ فرمودند: «أَحَبُّ الْكَلَامِ إِلَى اللَّهِ أَرْبَعٌ: سُبْحَانَ اللَّهِ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ، وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَاللَّهُ أَكْبَرُ، لَا يَضُرُّكَ بِأَيِّهِنَّ بَدَأْتَ»^(۳).

(چهار کلمه نزد خداوند از همه ی کلمات محبوب تراند: سُبْحَانَ اللَّهِ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ، وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَاللَّهُ أَكْبَرُ، با هر یک از آنها که شروع کنی اشکالی ندارد).

۹/۲۶۲ بادیه نشینی نزد رسول الله ﷺ آمد و گفت: جمله ای به من بیاموز تا آنرا ورد خود سازم، رسول الله ﷺ فرمود: بگو: «لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، اللَّهُ أَكْبَرُ كَيْبَرًا، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ كَثِيرًا، سُبْحَانَ اللَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ، لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ». آن مرد گفت: این جملات از آن پروردگار است، برای خود چه بگویم؟ رسول الله ﷺ فرمود: بگو: «اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي، وَارْحَمْنِي، وَاهْدِنِي، وَارْزُقْنِي»^(۴).

یعنی: (بار الها! مرا ببخش، و به من رحم کن، و مرا هدایت کن، و به من روزی

(۱) الترمذی ۵۱۱/۵ والحاکم ۵۰۱/۱ و آنرا صحیح دانسته، و ذهبی با حاکم موافقت کرده است، ونگا: صحیح الجامع ۵۳۱/۵ و صحیح الترمذی ۱۶۰/۳.

(۲) البخاری مع الفتح ۲۱۳/۱۱ و مسلم ۲۰۷۶/۴.

(۳) مسلم ۱۶۸۵/۳.

(۴) مسلم ۲۰۷۲/۴ و أبو داود اضافه کرده که: هنگامی که به صحرانشین این دعا را آموخت و آن مرد بیرون رفت پیامبر ﷺ فرمود: «لَقَدْ مَلَأَ يَدِيهِ مِنَ الْخَيْرِ» (دستانش را از خیر پر کرد) ۲۲۰/۱.

عنایت فرما).

۱۰/۲۶۳ هرگاه فردی مسلمان می‌شد، رسول الله ﷺ نماز را به او می‌آموخت، سپس دستور می‌داد که با این جملات دعا کند: «اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي، وَارْحَمْنِي، وَاهْدِنِي، وَعَافِنِي وَارْزُقْنِي»^(۱).

(بار الها! مرا ببخش، و به من رحم کن، و مرا هدایت ده، و عفو کن، و به من روزی عطا فرما).

۱۱/۲۶۴ «إِنَّ أَفْضَلَ الدُّعَاءِ الْحَمْدُ لِلَّهِ، وَإِنَّ أَفْضَلَ الذِّكْرِ لِإِلَهِ إِلَّا اللَّهُ»^(۲).

(بهترین دعا الحمد لله، و بهترین ذکر لا اله الا الله است).

۱۲/۲۶۵ باقیات صالحات (نیکی‌های جاودانه) عبارتند از: سُبْحَانَ اللَّهِ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ، وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَاللَّهُ أَكْبَرُ، وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ»^(۳).

«۱۴۱» شیوه ی تسبیح گفتن رسول الله ﷺ

۲۶۶ عبد الله بن عمرو رضی الله عنه می‌گوید: «رَأَيْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَعْقِدُ التَّسْبِيحَ بِيَمِينِهِ»^(۴).

(پیامبر رضی الله عنه را دیدم که تسبیحات خود را با دست راستش می‌شمرد).

(۱) مسلم ۲۰۷۳/۴ و در روایت دیگر مسلم: «فَإِنَّ هَؤُلَاءِ تَجْمَعُ لَكَ دُنْيَاكَ وَآخِرَتُكَ». (همانا این کلمات دنیا و آخرت را برای تو جمع می‌کنند، و تو از آنها بهره‌مند می‌شوی).

(۲) الترمذی ۴۶۲/۵ وابن ماجه ۱۲۴۹/۲ والحاكم ۵۰۳/۱ و آنرا صحیح دانسته و ذهبی با حاکم موافقت کرده است، ونگا: صحیح الجامع ۳۶۲/۱.

(۳) أحمد شماره‌ی ۵۱۳ با ترتیب أحمد شاکر و سندش صحیح است، ونگا: مجمع الزوائد ۲۹۷/۱، وابن حجر در کتاب: بلوغ المرام با روایت أبو سعید آنرا به النسائی نسبت داده، و گفته: ابن حبان والحاكم آنرا صحیح دانسته‌اند.

(۴) أبو داود با لفظ همین لفظ ۸۱/۲، والترمذی ۵۲۱/۵، ونگا: صحیح الجامع ۲۷۱/۴ شماره‌ی ۴۸۶۵.

«۱۲۲» مجموعه ای از آداب نیک اجتماعی

۲۶۷ «إِذَا كَانَ جُنْحَ اللَّيْلِ - أَوْ أَمْسَيْتُمْ - فَكُفُّوا صَبِيئَاتِكُمْ ؛ فَإِنَّ الشَّيَاطِينَ تَنْتَشِرُ حَيْثُ نَزَلَتْ، فَإِذَا ذَهَبَ سَاعَةٌ مِنَ اللَّيْلِ فَخَلُّوهُمْ، وَأَغْلِقُوا الْأَبْوَابَ، وَادْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ ؛ فَإِنَّ الشَّيْطَانَ لَا يَفْتَحُ بَابًا مُغْلَقًا، وَأَوْكُوا قَرَبَكُمْ وَادْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ، وَخَمِّرُوا آيَاتِكُمْ وَادْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ، وَلَوْ أَنْ تَعْرُضُوا عَلَيْهَا شَيْئًا، وَأَطْفِئُوا مَصَابِيحَكُمْ»^(۱).

(هنگامی که تاریکی شب، سایه افکند - یا شب شد - کودکانتان را نگذارید بیرون بروند، زیرا در این وقت شیطانها پراکنده می‌شوند، هنگامی که پاسی از شب گذشت آنها را آزاد بگذارید، به شرطی که مشکل دیگری نباشد، و قبل از خوابیدن بسم الله بگویید، و درها را ببندید، زیرا شیطان در بسته را باز نمی‌کند، همچنین بسم الله بگویید، و دهانه‌ی مشکتان را ببندید، و روی ظرفها سرپوش بگذارید، اگر چه بطور کامل پوشیده نشوند، و چراغ‌هایتان را خاموش کنید).

وَصَلَّى اللَّهُ وَسَلَّمْ وَبَارَكَ عَلَى نَبِيِّنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَأَصْحَابِهِ أَجْمَعِينَ.

برای ارتباط با مترجم می‌توانید به آدرس زیر تماس بگیرید:

السعودية: الرياض - الرمز البريدي: (١١٧٥٧) ص. پ: (١٥٠١٠٣)

www.aqeedeh.com

(۱) البخاری مع الفتح ۸۸ / ۱۰، و مسلم ۱۵۹۵/۳.